

DEMOKRATISTATISTIK

RAPPORT 22

FÖRTROENDEVALDA i kommuner och landsting 2015

SCB

Statistiska centralbyrån Statistics Sweden

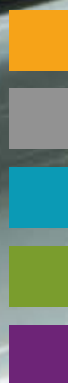
Statistiska centralbyrån

Votering

Ja

Nej

Avst

Förtroendevalda i kommuner och landsting 2015

Elected representatives in municipalities and county councils 2015

Statistics Sweden
2016

Tidigare publicering
Previous publication

- Rapport 1: Ja och nej till euron. Folkomröstningen om euron 2003. Staffan Söllander & Richard Öhrvall, 2004
- Rapport 2: Väljartrender. Sören Holmberg & Henrik Oscarsson, 2004
- Rapport 3: SCB:s demokratistatistik, 2005
- Rapport 4: Nej till euron. Henrik Oscarsson & Sören Holmberg, 2005
- Rapport 5: Demokratistatistik 2006
- Rapport 6: Europaparlamentsvalen. Henrik Oscarsson & Sören Holmberg, 2007
- Rapport 7: Förtroendevalda i kommuner och landsting 2007, 2008
- Rapport 8: Demokratistatistik 2008
- Rapport 9: Därför vann Alliansen. Henrik Oscarsson & Sören Holmberg, 2006
- Rapport 10: Svenska Europaval. Henrik Oscarsson & Sören Holmberg, 2010
- Rapport 11: Valdeltagande vid omvalen 2011
- Rapport 12: Förtroendevalda i kommuner och landsting 2011
- Rapport 13: Svenskt valdeltagande under hundra år
- Rapport 14: Ung i demokratin
- Rapport 15: Folkvaldas villkor i kommunfullmäktige
- Rapport 16: Allt mer lättroliga väljare
- Rapport 17: Demokratistatistik – inför supervalåret 2014
- Rapport 18: Valdeltagandet bland personer med funktionsnedsättning
- Rapport 19: Vilka valde att välja? – Deltagandet i valen 2014
- Rapport 20: Supervalåret 2014
- Rapport 21: Flytande väljare

Producent
Producer

SCB, enheten för demokratistatistik
Statistics Sweden, Unit of Democracy Statistics
Box 24300, SE-104 51 Stockholm
+46 8 506 940 00
valstatistik@scb.se

Förfrågningar
Enquiries

Anna Malmberg +46 8 506 949 41
anna.malmberg@scb.se

Det är tillåtet att kopiera och på annat sätt mångfaldiga innehållet.
Om du citerar, var god uppge källan på följande sätt:
Källa: SCB, Demokratistatistik rapport 22, *Förtroendevalda i kommuner och landsting 2015*.

It is permitted to copy and reproduce the contents in this publication.
When quoting, please state the source as follows:
Source: Statistics Sweden, Democracy Statistics Report no 22, *Elected representatives in municipalities and county councils 2015*.

Omslag/Cover: Ateljén, SCB. Foto/Photo: Melker Dahlstrand, Riksdagen

ISSN 1654-5656 (Online)
ISSN 1652-6945 (Print)
ISBN 978-91-618-1640-8 (Print)
URN:NBN:SE:SCB-2016-ME09BR1602_pdf

Printed in Sweden
SCB-Tryck, Örebro 2016.03

Förord

I denna rapport redovisas analyser om de förtroendevalda i kommuner och landsting år 2015. Till grund för analyserna ligger den totalundersökning om de förtroendevalda som Statistiska centralbyrån (SCB) genomförde under 2015. Rapporten innehåller även jämförelser med de undersökningar om förtroendevalda i kommuner och landsting som SCB genomförde åren 2003, 2007 och 2011.

Undersökningen år 2015 har genomförts inom ramen för SCB:s anslag till demokratistatistik.

Rapporten har författats av Anna Malmberg och Jonas Olofsson vid SCB.

Statistiska centralbyrån i mars 2016

Inger Eklund

John Kling

SCB tackar

Tack vare våra uppgiftslämnare – privatpersoner, företag, myndigheter och organisationer – kan SCB tillhandahålla tillförlitlig och aktuell statistik som tillgodoser samhällets informationsbehov.

Innehåll

Förord	1
Sammanfattning	5
Antalet förtroendevalda fortsätter att minska	5
Kvinnor, unga och utrikes födda är fortsatt under-representerade bland förtroendevalda	5
Allt fler äldre	5
Män har i högre utsträckning tyngre uppdrag	6
Fritidspolitiker i klar majoritet.....	6
Inledning	7
Definitioner och begrepp	7
Rapportens disposition.....	8
Antal förtroendevalda	9
Antal förtroendevalda i kommunerna	9
Antal förtroendevalda i landstingen.....	14
Antal förtroendeuppdrag	17
Antal förtroendeuppdrag i kommunerna	17
Antal förtroendeuppdrag i landstingen	19
Uppdragskoncentration	21
Uppdragskoncentration i kommunerna	21
Uppdragskoncentration i landstingen.....	23
Överlappning.....	24
Vilka är de förtroendevalda?	25
Varför studera social representativitet?	25
Den sociala representativiteten i kommunerna.....	26
Överlapp av kommunalt förtroendevalda över mandatperioder.....	35
Variationer mellan kommuner	36
Den sociala representativiteten i landstingen	42
Variationer mellan landstingen.....	45
Hur representativa är partierna?	46
Partiernas representativitet i kommunerna	46
Partiernas representativitet i landstingen.....	50
Vilka innehar vilka uppdrag?	51
Horisontell arbetsfördelning?	51
Facknämnderna i kommunerna	51
Facknämnderna i landstingen	52
Vertikal arbetsfördelning?	53

Olika organ och positioner i kommunerna	53
Kommunstyrelsens ordförande	56
Olika organ och positioner i landstingen	56
Hel- och deltidsarvoderade	61
Definitioner och begrepp	61
Antal hel- och deltidsarvoderade	61
Antal hel- och deltidsarvoderade i kommunerna	61
Antal hel- och deltidsarvoderade i landstingen	65
Vilka är de hel- och deltidsarvoderade?	67
Ökande andel kvinnor	67
Hel- och deltidsarvoderade i landstingen	69
Arvodesnivåer	70
Arvodesnivåer i kommunerna	70
Arvodesnivåer i landstingen	71
Fakta om statistiken	73
Undersökningen av förtroendevalda i kommuner och landsting	73
Detta omfattar statistiken	73
Definitioner och förklaringar	73
Datainsamling och statistikens tillförlitlighet	77
Referenser	79
Kommun- och landstingstabeller	81
In English	89
Summary	89
Number of elected representatives continue to decrease	89
Women, young persons and foreign born under represented among elected representatives	89
More elderly politicians	89
A higher proportion of men on higher positions	90
Politicians in one's spare time in big majority	90
List of tables	91
List of graphs	94
List of maps	94
List of terms	95

Sammanfattning

I rapporten *Förtroendevalda i kommuner och landsting 2015* redovisas analyser baserade på uppgifter om förtroendevalda som landets kommuner och landsting har skickat in till Statistiska centralbyrån (SCB).

Antalet förtroendevalda fortsätter att minska

Antalet förtroendevalda i kommunerna fortsätter att minska jämfört med tidigare mandatperioder. År 2015 är det totala antalet förtroendevalda i kommunerna till drygt 36 800 personer. Jämfört med år 2011 innebär det en minskning med ungefär 1 200 personer. Även i landstingen minskar antalet förtroendevalda. Där uppgår antalet förtroendevalda till drygt 4 400 personer, vilket är en minskning med ungefär 200 personer jämfört med föregående mandatperiod. Därmed fortsätter trenden med allt färre politiker på både lokal och regional nivå.

Även antalet förtroendeuppdrag minskar i kommunerna. Totalt är det cirka 60 600 uppdrag vilket är cirka 2 000 uppdrag färre än 2011. Även om antalet uppdrag i kommunerna minskar är det ingen minskning i uppdragskoncentrationen i kommunerna. I landstingen är antalet uppdrag oförändrat jämfört med 2011, drygt 7 000. Eftersom antalet förtroendevalda har minskat i landstingen har uppdragskoncentrationen ökat från 1,54 till 1,59 per uppdrag mellan 2011 och 2015.

Kvinnor, unga och utrikes födda är fortsatt underrepresenterade bland förtroendevalda

Undersökningen visar att kvinnor fortsatt är underrepresenterade bland de förtroendevalda i kommunerna. Totalt sett är andelen kvinnor bland de förtroendevalda 43 procent, jämfört med 50 procent i befolkningen. Könsfördelningen är jämnare bland yngre politiker jämfört med äldre. Bland dem under 30 år uppgår andelen kvinnor till 47 procent jämfört med 37 procent bland dem 65 år och äldre.

Unga, i åldrarna 18–29 år, är underrepresenterade jämfört med befolkningen, de utgör 9 procent av kommunpolitikerna vilket är 11 procentenheter lägre än andelen i befolkningen. Sedan 2011 kan inga större skillnader konstateras vad gäller representationen av unga förtroendevalda.

Utrikes födda är underrepresenterade bland de förtroendevalda. Ungefär 19 procent av befolkningen över 18 år är utrikes födda. Motsvarande andel bland de förtroendevalda i kommunerna är 9 procent, vilket är oförändrat jämfört med 2011.

Resultaten från 2015 års undersökning visar liksom tidigare undersökningar att personer med eftergymnasial utbildning, höginkomsttagare och offentliganställda är överrepresenterade bland de förtroendevalda i kommuner och landsting.

Liknande mönster vad gäller olika gruppers representativitet finns bland förtroendevalda i landstingen, men det finns vissa skillnader. Kvinnor är inte underrepresenterade i lika hög grad. Personer med eftergymnasial utbildning och höginkomsttagare är i högre grad överrepresenterade bland landstingspolitikerna jämfört med kommunpolitikerna. Detta mönster fanns även 2011.

Allt fler äldre

Andelen äldre, 65 år eller mer, förtroendevalda är 27 procent i kommunerna. Det är en ökning med 4 procentenheter jämfört med 2011. Därmed är denna åldersgrupp

något överrepresenterad jämfört med befolkningen. Det är män som är överrepresenterade i denna åldersgrupp, 29 procent bland politikerna mot 23 procent i befolkningen. Kvinnor är fortfarande något underrepresenterade. Den ökade andelen äldre beror framförallt på att 40-talisterna fortsätter ägna sig åt kommunpolitiken efter att de fyllt 65. Bland landstingens förtroendevalda ökar också andelen 65 år och äldre, även om de inte är överrepresenterade jämfört med befolkningen.

Män har i högre utsträckning tyngre uppdrag

Studerar man fördelningen av förtroendeuppdrag efter kön blir det tydligt att det är en större andel män än kvinnor som har tyngre politiska uppdrag. Ju tyngre uppdraget är desto lägre andel kvinnor innehar dessa. Bland de förtroendevalda i kommunfullmäktige är andelen kvinnor 43 procent, jämfört med 41 procent i kommunstyrelserna, där makten är större. Studerar man olika positioner i nämnder och styrelse blir mönstret än tydligare. 37 procent av ordförandena i kommunerna är kvinnor. Lika stor andel kvinnor är kommunstyrelsens ordförande. Från 2011 har det dock skett en viss utjämning mellan könen framför allt när det gäller posten som kommunstyrelsen ordförande.

I landstingen är andelen kvinnor och män betydligt jämnare. Det gäller både för fullmäktige och styrelser samt för ordförande- och vice ordförandeposter.

Fritidspolitiker i klar majoritet

I likhet med tidigare undersökningar är fritidspolitikerna, det vill säga förtroendevalda med ett arvode för politiska uppdrag som understiger en 40 procentig arbetstid, i klar majoritet. Det gäller både i kommunerna och i landstingen. I kommunerna är det 1 320 personer, motsvarande 4 procent, som är hel- eller deltidsarvoderade. I landstingen är det 289 personer, motsvarande 7 procent, som är hel- eller deltidsarvoderade.

Antalet deltidsarvoderade är återigen fler än de heltidsarvoderade i kommunerna. Detta gäller även i landstingen.

Det är ungefär lika vanligt att kvinnor och män är hel- eller deltidsarvoderade bland kommunpolitikerna. Unga och utrikes födda personer är däremot underrepresenterade bland de arvoderade jämfört med samtliga förtroendevalda. I landstingen får fler kvinnor hel- eller deltidsarvode jämfört med män.

Inledning

Den här rapporten presenterar resultaten av 2015 års undersökning om förtroendevalda i kommuner och landsting. Rapporten är en uppföljning av rapporten *Det nya seklets förtroendevalda* (Bäck & Öhrvall 2004), vilken presenterade resultaten av 2003 års undersökning samt rapporterna från 2007 och 2011 års undersökningar.

Undersökningar om förtroendevaldas antal och representativitet i kommunerna har en lång tradition i Sverige. Mellan 1971 och 1999 genomförde Svenska kommunförbundet undersökningar riktade till landets samtliga kommuner. Statistiska centralbyrån (SCB) har genomfört motsvarande undersökningar fyra gånger inklusive denna från 2003.

2003 genomfördes undersökningen av SCB på uppdrag av Svenska Kommunförbundet, Landstingsförbundet och Justitiedepartementet. Undersökningarna år 2007 och 2011 har genomförts inom ramen för SCB:s anslag till demokratistatistik och med finansiellt stöd från Sveriges Kommuner och Landsting. Denna undersökning är genomförd inom ramen för SCB:s anslag till demokratistatistik.

De fyra undersökningar av förtroendevalda som SCB genomfört skiljer sig från tidigare undersökningar i framför allt två avseenden. För det första har SCB samlat in de förtroendevaldas personnummer, vilket möjliggör användning av registerstatistik för att mer ingående kunna analysera olika gruppers representativitet. Med personnummer har undersökningens kvalitet kunnat höjas genom att fler kontroller av datamaterialet varit möjliga. För det andra innefattar de fyra senaste undersökningarna även information om de förtroendevalda i landstingen. För mer information om vilka uppgifter som samlas in se fakta om statistiken.

Vissa teoretiska resonemang kring framför allt social representativitet, som fick stort utrymme i 2003 års rapport, har förkortats eller utelämnats. Den som är intresserad av en mer teoretisk grund till de resonemang som framförs i denna rapport hänvisas till 2003 års rapport. Rapporten innehåller även uppgifter om hel- och deltidsarvoderade.

Definitioner och begrepp

För en analys av förtroendevalda krävs en tydlig definition av vilka som skall definieras som förtroendevalda. Undersökningen år 2015 utgår från samma definition som vid 2003 års undersökning. Med förtroendevalda menas här ledamöter och ersättare i fullmäktige, nämnder och fullmäktigeberedningar samt revisorer.¹ Definitionen är baserad på kommunallagens definition av förtroendevalda.² I den här rapporten används begreppen förtroendevald och politiker synonymt.

Den definitionen av förtroendevalda innebär att det finns ett antal förtroendeuppdrag som inte ingår i den population som här studeras. Till de förtroendeuppdrag som exkluderas hör framför allt uppdrag i olika råd, nämndutskott, styrelser i kommunala bolag och olika samarbetsorgan. Eftersom de flesta som har något av dessa uppdrag även har uppdrag som faller inom definitionen i

---

¹ I 2003 års definition ingick även revisorsersättare, men den förändring av kommunallagen som riksdagen beslutade om 2006 (lag 2006:369) innebar att minsta antal revisorer utökats från 3 till 5 samtidigt som ersättarposterna avskaffats.

² Kommunallagens definition har förändrats något genom ett riksdagsbeslut 2006 (lag 2006:369), men för att behålla jämförbarhet över tid håller vi här fast vid samma definition som vid 2003 års undersökning.

undersökningen av förtroendevalda påverkas emellertid inte studier av representativiteten nämnvärt. Hur definitionen av förtroendevalda utformas påverkar framför allt beräkningar av antalet förtroendeuppdrag. Den definition som har valts möjliggör jämförelser över tid.

Rapporten innehåller även beskrivningar av de hel- och deltidsarvoderade i kommuner och landsting. Hur hel- och deltidsarvoderade har definierats framgår i det kapitlet.

Rapportens disposition

I nästa kapitel redovisas antalet förtroendevalda i kommuner och landsting, över tid och efter parti. Det följande kapitlet innehåller uppgifter om antal förtroendeuppdrag. Redovisning av uppdragskoncentrationen i kommuner och landsting behandlas i nästföljande kapitel Uppdragskoncentration. Det inkluderar även redovisningar av överlappningar av olika uppdrag.

Sedan kommer ett kapitel som beskriver de förtroendevalda utifrån olika aspekter av social representativitet. De förtroendevalda jämförs med väljarna utifrån bland annat kön, ålder och utländsk bakgrund. Dessutom görs jämförelser med förhållandena år 2011. Även partiernas representativitet redovisas. Därefter följer ett kapitel som beskriver vilka personer som innehar olika uppdrag redovisat efter uppdragens inriktning och position.

I det sista kapitlet redovisas statistik över hel- och deltidsarvoderade i kommuner och landsting. I slutet av rapporten finns ett avsnitt med fakta om statistiken samt en bilaga med vissa redovisningar per kommun och landsting.

Antal förtroendevalda

De förtroendevaldas antal har diskuterats i ett flertal olika statliga utredningar under efterkrigstiden. Det har inte alltid varit ett högre antal förtroendevalda som eftersträvats. Stig Montin påpekar att det på 1940-talet fanns farhågor kring att ett stort antal förtroendevalda skulle innebära svårigheter att finna lämpliga personer (Montin 2006; se även SOU 1945:38). På senare tid har dock behovet av fler förtroendevalda lyfts fram vid ett flertal tillfällen. I propositionen *Demokrati för det nya seklet*, som antogs av riksdagen i början av år 2002, anges att en långsiktig målsättning är att antalet förtroendevalda i kommuner och landsting ska öka (Proposition 2001/02:80). I januari 2016 lade 2014 års demokratiutredning fram sitt slutbetänkande *Låt fler forma framtiden!* Utredningen slår fast att de mål som tidigare formulerats om ett ökat antal förtroendevalda i kommuner och landsting är fortsatt relevanta. Utredningen anger bland annat skäl som att åsiktsrepresentativiteten ökar med fler förtroendevalda och att fler personer får egen erfarenhet av politisk verksamhet.

De undersökningar som har genomförts från 2003 har påvisat ett sjunkande antal förtroendevalda. I det här kapitlet redovisas antalet förtroendevalda år 2015 och jämförelser med tidigare mandatperioder.³

Antal förtroendevalda i kommunerna

Undersökningen år 2015 visar att antalet förtroendevalda i kommunerna uppgår till drygt 36 800 personer. I förhållande till år 2011 har antalet förtroendevalda minskat med närmare 1 200 personer. Per kommun har därmed det genomsnittliga antalet förtroendevalda minskat till 127 2015 från 131 2011.

Trenden med allt färre förtroendevalda i kommunerna håller alltså i sig. Under efterkrigstiden har antalet förtroendevalda i kommunerna, med något undantag, sjunkit. I början av 1950-talet fanns det i kommunerna omkring 200 000 förtroendevalda. Sedan dess har alltså antalet förtroendevalda minskat rejält. Det bör dock nämnas att antalet kommuner också har minskat under samma period. I början av 1950-talet fanns ungefär 2 500 kommuner i Sverige. Antalet minskade kraftigt i och med 1952 års storkommunreform. Efter den reformen fanns drygt 1 000 kommuner kvar (Gustafsson 1999). Ungefär ett årtionde senare följde den andra stora kommunindelningsreformen. Den pågick från 1962 fram till 1974 och syftade till att genom sammanslagningar skapa större kommuner. Anledningen till att den sträckte sig över så lång tid var att kommunsammanslagningarna i början skedde på frivillig basis. Senare beslutade riksdagen med knapp majoritet att indelningsreformen skulle vara färdig senast 1 januari 1974 och att sammanslagningar fick ske även om enskilda kommuner motsatte sig det. När reformen år 1974 slutförts fanns 278 kommuner i Sverige.⁴ Sedan dess har ett antal kommuner delats och år 2015 finns det 290 kommuner i Sverige.

Det är uppemot två hundra mandat färre att fördela i kommunernas fullmäktige 2014 jämfört med 2010. I 33 av 290 kommuner minskar antalet platser i fullmäktige och en ökning sker endast i två kommuner. Ungefär en tredjedel av alla förtroendevalda är ordinarie ledamöter i fullmäktige och förändringar påverkar även antalet

³ Datamaterialet från 2003 års undersökning om förtroendevalda i kommuner och landsting har reviderats. Det innebär att vissa uppgifter som här presenteras skiljer sig från vad som tidigare presenterats i rapporten *Det nya seklets förtroendevalda* (Bäck & Öhrvall 2004).

⁴ Resonemanget är hämtat från Persson och Öhrvall 2008.

ersättare i kommunerna. Det lägsta antalet ordinarie ledamöter i kommunfullmäktige var tidigare 31. För kommuner med färre än 8 000 invånare har det kravet nu sänkts till 21 ledamöter. 2014 fanns det 48 kommuner med färre än 8 000 invånare och av dessa har 12 stycken minskat antalet ordinarie ledamöter i kommunfullmäktige till mellan 21 och 29 stycken.

Merparten av den minskning av antalet förtroendevalda som skett under efterkrigstiden kan kopplas samman med de stora kommunsammanslagningarna. När man ser till de mätningar som genomförts under de senaste åren, då antalet kommuner har varit mer stabilt, kan en tydlig nedgång konstateras. Som framgår av tabell 2.1 har antalet förtroendevalda under de senaste 20 åren minskat med drygt 11 000 personer.

Tabell 2.1

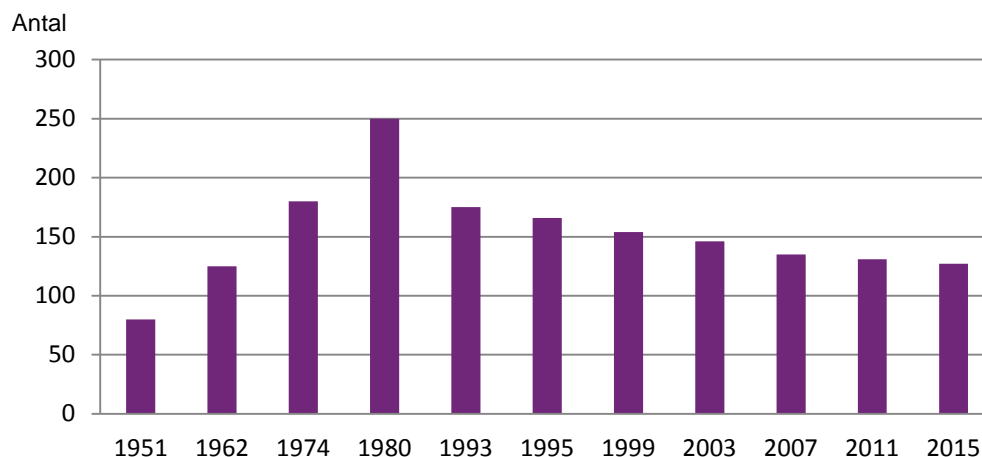
Totalt och genomsnittligt antal förtroendevalda i kommunerna, år 1951–2015

Table 2.1 Total and average number of elected representatives in municipalities, 1951–2015

År	Antal förtroendevalda	Antal kommuner	Genomsnittligt antal förtroendevalda per kommun
1951	200 000	2 500	80
1962	125 000	1 000	125
1974	50 000	278	180
1980	70 000	279	250
1993	50 000	286	175
1995	48 000	288	166
1999	44 500	289	154
2003	42 226	290	146
2007	39 150	290	135
2011	38 012	290	131
2015	36 845	290	127

Källor: Gustafsson 1999; Gustafsson 1970; Wallin, Bäck & Tabor 1981; SOU 1993:90; Svenska kommunförbundet 1996; Hagevi 1999 (siffrorna är approximativa); Från 2003 och framåt Undersökningen om förtroendevalda i kommuner och landsting (SCB).

Även om kommunsammanslagningarna ledde till färre förtroendevalda, blev antalet per kommun något högre, vilket illustreras av diagram 2.1. Sedan 1980 har dock det genomsnittliga antalet förtroendevalda per kommun minskat vid varje undersökningstillfälle. År 2015 är det antalet 127, vilket kan jämföras med 1980 års genomsnitt på 250 förtroendevalda per kommun. Även om den generella trenden är att antalet förtroendevalda minskar kan noteras att antalet förtroendevalda har ökat i drygt en tredjedel av kommunerna sedan 2011.

Diagram 2.1**Det genomsnittliga antalet förtroendevalda i kommunerna, år 1951–2015***Graph 2.1 Average numbers of elected representatives in municipalities. 1951–2015*

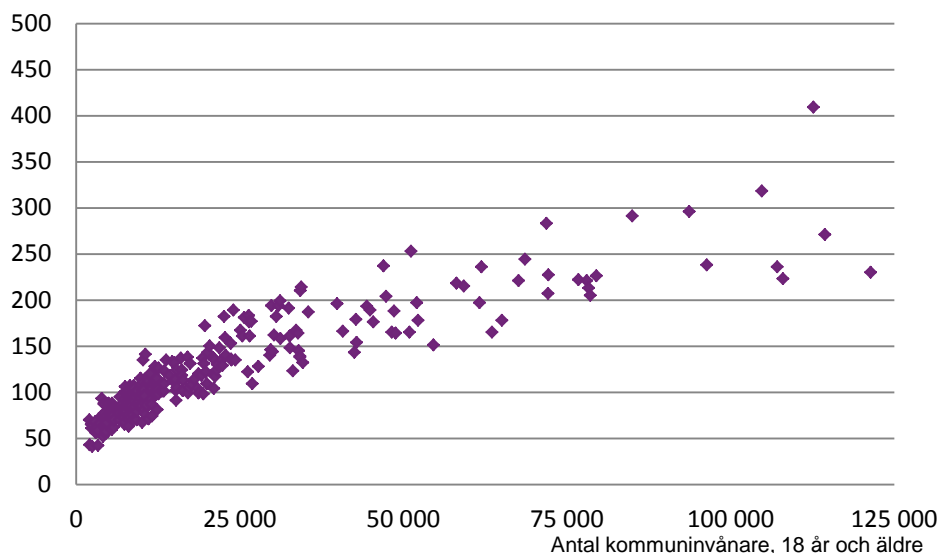
Källor: Gustafsson 1999; Gustafsson 1970; Wallin, Bäck & Tabor 1981; SOU 1993:90; Svenska kommunförbundet 1996; Hagevi 1999 (siffrorna är approximativa); Från 2003 och framåt Undersökningen om förtroendevalda i kommuner och landsting (SCB).

Det finns en samvariation mellan befolkningens storlek och antalet förtroendevalda i kommunerna. Stora kommuner har oftast många förtroendevalda medan små kommuner har få förtroendevalda. (Se diagram 2.2) I Bjurholm, som är landets minsta kommun, finns 70 förtroendevalda, medan det i Stockholm finns 643 förtroendevalda. Arjeplog har det lägsta antalet förtroendevalda med 41 stycken. Under förra mandatperioden hade Arjeplog 70 förtroendevalda. Minskning beror på en omorganisation som innebär att många som arbetar i den kommunala politiken inte faller under definitionen som förtroendevald i denna rapport. Förändringen som har skett är att vissa arbetsuppgifter hamnar i arbetsutskott under kommunstyrelsen istället för, som tidigare, i nämnder under kommunfullmäktige. Fenomenet finns i flera kommuner. Som framgår av diagrammet är det framför allt bland de stora kommunerna som variationen i antalet förtroendevalda är stor.

Diagram 2.2**Antal förtroendevalda per kommun och befolkningsstorlek per kommun, år 2015**

Graph 2.2 Number of elected representatives per municipality and size of population by municipality. 2015

Antal förtroendevalda

Kommentar: diagrammet visar landets kommuner med antal invånare på den vertikala axeln och antalet förtroendevalda på den horisontella axeln. Kommuner med fler än 125 000 invånare (dvs. Stockholm, Göteborg, Malmö och Uppsala) ingår inte i diagrammet.

Antalet invånare per förtroendevald brukar ses som en indikator på hur stor kontaktytan är mellan politiker och väljare. Det bygger på antagandet om att ett mindre antal invånare per politiker ökar chansen för kontakt. År 2015 är det genomsnittliga antalet invånare per förtroendevald 265 för hela befolkningen, vilket är en ökning jämfört med 2011, då antalet invånare per förtroendevald var 246. I tabell 2.2 presenteras de tio kommuner som år 2015 har högst respektive lägst antal invånare per förtroendevald. Tabellen visar att stora kommuner har ett större antal invånare per politiker jämfört med mindre kommuner.

Tabell 2.2**De tio kommunerna med högst respektive lägst antal invånare per förtroendevald, år 2015**

Table 2.2 The ten municipalities with highest and lowest number of inhabitants per elected representative. 2015

Högst antal invånare per förtroendevald		Lägst antal invånare per förtroendevald	
Stockholm	1418	Biurholm	35
Göteborg	1065	Dorotea	42
Malmö	772	Åsele	47
Linköping	660	Malå	49
Uppsala	628	Överkalix	50
Helsingborg	607	Övertorneå	51
Norrköping	573	Jokkmokk	58
Västerås	530	Ödeshög	60
Umeå	503	Sorsele	60
Haninge	499	Munkfors	60

Fördelningen av de förtroendevalda efter parti följer i stort sett partiernas mandatfördelning i fullmäktige även om det finns vissa skillnader, se tabell 2.3.

Tabell 2.3

Förtroendevalda i kommunerna efter parti, år 2015. Antal och procentuell fördelning

Table 2.3 Elected representatives in municipalities by party 2015. Number and breakdown into percentage

Parti	Antal förtroendevalda	Procentuell fördelning	Mandatfördelning i fullmäktige
M	6 801	18	22
C	4 236	11	8
FP	2 735	7	7
KD	2 000	5	4
MP	2 527	7	8
S	12 301	33	31
V	2 384	6	6
SD	2 236	6	9
övr ¹	1 625	4	5
Totalt	36 845	100	100

1) Övriga partier inkluderar även förtroendevalda utan partitillhörighet

Antal förtroendevalda i landstingen

Det har historiskt sett genomförts färre studier av förtroendevalda i landstingen än av förtroendevalda i kommunerna. I denna rapport presenteras statistik över de förtroendevalda i landstingen från 2003 och framåt.

År 2015 är det totala antalet förtroendevalda i de 20 landstingen drygt 4 400, se tabell 2.4. Antalet förtroendevalda varierar stort mellan landstingen. Lägst antal förtroendevalda återfinns i Gävleborgs läns landsting med 120 förtroendevalda, medan Västra Götalandsregionen ligger i topp med 638 förtroendevalda.

Jämfört med 2011 har det totala antalet förtroendevalda i landstingen minskat med 3 procent. Förändringarna skiljer sig åt för enskilda landsting.

Antalet invånare per förtroendevald är som störst i Stockholms och som lägst i Jämtland läns landsting. Det genomsnittliga antalet invånare per landstingspolitiker är 2 189 jämfört med 2 000 år 2011.

Tabell 2.4

Antal förtroendevalda och befolkningens storlek och antal invånare per förtroendevald i landstingen, år 2015 och differens år 2015-2011

Table 2.4 Number of elected representatives in county councils and number of inhabitants per representative in county councils. 2015 and difference between 2011 and 2015

Landsting/ region	2015			Differens 2015–2011	
	Antal förtroende- valda	Befolkningens storlek	Antal invånare per förtroendevald	Antal förtroende- valda	Antal invånare per förtroende- vald
Västra	638	1 632 012	2 558	-144	+537
Skåne län	412	1 288 908	3 128	-2	+125
Stockholms län	409	2 198 044	5 374	+44	-254
Östergötlands	238	442 105	1 858	+6	-2
Dalarnas län	203	278 903	1 374	-18	+120
Örebro län	202	288 150	1 426	-21	+169
Jönköpings län	200	344 262	1 721	-3	+70
Värmlands län	195	274 691	1 409	-13	+89
Uppsala län	190	348 942	1 837	+12	-50
Kalmar län	187	235 598	1 260	-4	+37
Västerbottens	183	262 362	1 434	-13	+111
Västernorrlands	182	243 061	1 336	+4	-28
Hallands län	170	310 665	1 827	-37	+380
Västmanlands	163	261 703	1 606	+2	+36
Södermanlands	161	280 666	1 743	-22	+255
Norrbottnens län	161	249 987	1 553	-18	+164
Kronobergs län	147	189 128	1 287	+27	-246
Blekinge län	136	154 157	1 134	+3	-36
Jämtlands län	129	126 765	983	+2	-15
Gävleborgs län	120	279 991	2 333	+38	-1039
<i>Totalt</i>	<i>4 426</i>	<i>9 690 100</i>	<i>2 189</i>	<i>-157</i>	<i>+189</i>

Fördelningen av de förtroendevalda i landstingen efter parti följer på det hela taget partiernas mandatfördelning i landstingsfullmäktige vilket tabell 2.5 visar.

Tabell 2.5

Förtroendevalda i landstingen efter parti, år 2015. Antal och procentuell fördelning

Table 2.5 Elected representatives in county councils by party. 2015. Number and breakdown in percent

Parti	Antal förtroendevalda	Procentuell fördelning
M	804	18
C	401	9
FP	349	8
KD	308	7
MP	359	8
S	1 477	33
V	328	7
SD	315	7
Övr1	85	2
<i>Totalt</i>	<i>4 426</i>	<i>100</i>

1) Övriga partier inkluderar även förtroendevalda utan partitillhörighet

Antal förtroendeuppdrag

Antal förtroendeuppdrag i kommunerna

Det totala antalet förtroendeuppdrag i kommunerna uppgår år 2015 till ungefär 60 600. Av tabell 3.1 framgår att antalet förtroendeuppdrag i kommunerna har minskat med nästan 2 000 jämfört med år 2011. Jämfört med år 1999 är minskningen ungefär 8 000 uppdrag.

Tabell 3.1

Antal förtroendeuppdrag i kommunerna, år 1999–2015

Table 3.1 Number of elected representative positions in municipalities. 1999–2015

År	Antal förtroendeuppdrag	Förändring från föregående period
1999	68 474	
2003	66 604	-1 870
2007	63 455	-3 149
2011	62 609	-846
2015	60 624	-1 985

Källor: Hagevi 1999; Undersökningen om förtroendevalda i kommuner och landsting (SCB) 2003, 2007, 2011 och 2015.

Ungefär 5 procent av förtroendeuppdragen år 2015 består av ordförandeposter och 7 procent består av vice ordförandeposter. I vissa kommuner har man första och andra vice ordförande, vilket gör att antalet vice ordförandeposter är större än antalet ordförandeposter. De ordinarie posterna utgör 58 procent av förtroendeuppdragen, medan övriga 42 procent består av ersättarposter. Tabell 3.2 redovisar hur antalet förtroendeuppdrag i kommunerna är fördelat över olika typer av positioner för åren 2003 till 2015.

Tabell 3.2

Förtroendeuppdrag i kommunerna efter position, år 2003–2015. Antal och procent

Table 3.2 Elected representative positions in municipalities by position. 2003–2015. Number and percent

Position	2003		2007		2011		2015	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%
Ordförande	2 928	4	2 920	5	2 928	5	2 809	5
Vice ordförande	4 033	6	4 090	6	4 141	7	4 074	7
Övriga ordinarie ledamöter	29 939	45	29 245	46	29 065	46	28 177	46
Ersättare	29 704	45	27 195	43	26 466	42	25 564	42
<i>Totalt</i>	<i>66 604</i>	<i>100</i>	<i>63 450</i>	<i>100</i>	<i>62 600</i>	<i>100</i>	<i>60 624</i>	<i>100</i>

Kommentar: För fem vakanta förtroendeuppdrag har ingen position angivits. År 2011: För 9 vakanta förtroendeuppdrag har ingen position angivits. Detta förklarar differensen i totala antalet förtroendeuppdrag mellan tabell 3.1 och tabell 3.2.

Mellan 2011 och 2015 har antalet ordförandeposter minskat med drygt 100. Tidigare var antalet ordförandeposter relativt oförändrat. Antalet vice ordförandeposter har också minskat mellan 2011 och 2015 efter att föregående period ha ökat något. Antalet ordinarie ledamöter och ersättare har stadigt minskat sedan 2003.

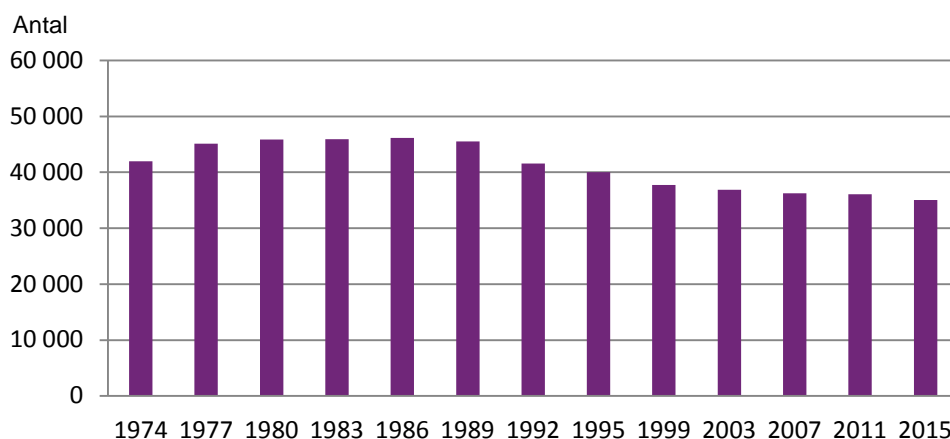
Som konstaterades i förra kapitlet sjönk antalet förtroendevalda i samband med kommunsammanslagningarna som ägde rum 1952 och 1962–1974. Även antalet förtroendeuppdrag sjönk i samband med dessa sammanslagningar, men inte i samma omfattning. För att kunna studera utvecklingen av antalet uppdrag över tid används uppgifter om ordinarie uppdrag. Det innebär att antalet uppdrag blir färre.

Under slutet av 1970-talet skedde en ökning av antalet ordinarie uppdrag. Det berodde främst på tillkomsten av lokala organ som kommunalnämnder, vilka bland annat syftade till att bredda gruppen av förtroendevalda. Diagram 3.1 visar antalet ordinarie förtroendeuppdrag under perioden 1974–2015.

Diagram 3.1

Antal ordinarie förtroendeuppdrag i kommunerna, år 1974–2015

Graph 3.1 Number of elected representative positions in municipalities. 1974–2015

Källor: Hagevi 1999; Undersökningen om förtroendevalda i kommuner och landsting (SCB) 2003, 2007, 2011 och 2015.

I början av 1990-talet började antalet förtroendeuppdrag att minska efter att ha stått förhållandevis still under 1980-talet. Minskningen hänger samman med den nya kommunallag 1991 som gav kommunerna större frihet att omstrukturera sin organisation. Det ledde till en minskning av antalet nämnder och därmed av antalet förtroendeuppdrag. Att antalet nämnder minskade då kommunerna fick större frihet att utforma sin organisation förklaras sannolikt av att man såg dessa omstruktureringar som en möjlighet att effektivisera den kommunala verksamheten (Gustafsson 1999). Den minskning av antalet förtroendeuppdrag som inleddes i början av 1990-talet har sedan fortsatt, dock i avtagande takt sedan 1999.

I kapitlet om antal förtroendevalda finns exempel på en form av omorganisation som innebär att antalet förtroendevalda minskar enligt den definition som används i denna undersökning. Andra typer av omorganisationer kan också förklara ett minskat antal uppdrag i vissa kommuner. Det handlar då om nämnder som har slagits ihop, nämnder som har tagits bort som till exempel olika stadsdelsnämnder eller gemensamma nämnder mellan två eller flera kommuner.

Antal förtroendeuppdrag i landstingen

Undersökningen år 2015 visar att det finns drygt 7 000 förtroendeuppdrag i landstingen. Antalet uppdrag är i nivå med 2011 års resultat. Jämfört med 2003 har antalet uppdrag dock minskat med nästan 300. När det gäller landstingen finns tyvärr inte samma möjlighet att utnyttja historiska data som det finns för kommunerna, men sett över de fyra mätningar som finns tillgängliga går det att visa att minskningen i landstingen är mindre än den som kunnat konstateras för kommunerna under samma tidsperiod.

Tabell 3.3

Antal förtroendeuppdrag i landstingen, år 2003–2015

Table 3.3 Number of elected representative positions in county councils. 2003–2015

År	Antal förtroendeuppdrag	Förändring från föregående period
2003	7 329	
2007	6 999	-1 230
2011	7 046	+47
2015	7 041	-5

År 2015 utgör ordförandeposter omkring 3 procent av det totala antalet förtroendeuppdrag i landstingen, vilket framgår av tabell 3.4. Det är en något lägre andel än motsvarande andel i kommunerna. I landstingen är fullmäktigeförsamlingarna mycket större än i kommunerna. Det kan vara en förklaring till denna skillnad eftersom det innebär ett stort antal ledamöter och ersättare per ordförande. Jämfört med tidigare år är fördelningen mellan olika typer av uppdrag i landstingen likartad.

Tabell 3.4

Förtroendeuppdrag i landstingen efter position, år 2003–2015. Antal och procent

Table 3.4 Elected representatives in county councils by position. 2003–2015. Number and percent

Position	2003		2007		2011		2015	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%
Ordförande	231	3	224	3	224	3	225	3
Vice ordförande	338	5	311	4	316	4	314	4
Övriga ordinarie ledamöter	3 259	45	3 220	46	3 309	47	3 272	46
Ersättare	3 501	48	3 244	46	3 195	45	3 230	46
<i>Totalt</i>	<i>7 329</i>	<i>100</i>	<i>6 999</i>	<i>100</i>	<i>7 044</i>	<i>100</i>	<i>7 041</i>	<i>100</i>

Kommentar: För fem vakanta förtroendeuppdrag har ingen position angivits. År 2011: För 2 vakanta förtroendeuppdrag har ingen position angivits. Detta förklarar differensen i totala antalet förtroendeuppdrag mellan tabell 3.3 och tabell 3.4.

Uppdragskoncentration

Uppdragskoncentration i kommunerna

Det totala antalet uppdrag i kommunerna är många fler än det totala antalet förtroendevalda. Att antalet uppdrag är fler än antalet förtroendevalda förklaras med att en och samma person kan ha mer än ett uppdrag.

I tabell 4.1 redovisas de förtroendevalda efter antalet kommunala förtroendeuppdrag som de innehar, för åren 1999–2015. Uppgifterna från 2015 års undersökning visar att 55 procent av de förtroendevalda endast har ett förtroendeuppdrag. En relativt stor grupp förtroendevalda, 30 procent, har två kommunala uppdrag. Ungefär 12 procent av politikerna har tre uppdrag och cirka 3 procent har fyra eller fler uppdrag. Fördelningen efter antal uppdrag ser ungefär likadan ut för kvinnor som för män, men skiljer sig något sett till ålder. Det är mer vanligt bland dem i åldrarna 30–64 att ha mer än ett uppdrag jämfört med dem 18–29 år och 65 år och äldre.

Tabell 4.1

Förtroendevalda i kommunerna efter antal uppdrag, år 1999–2015. Procent

Table 4.1 Elected representatives in municipalities by number of assignments. 1999–2015. Percent

Antal uppdrag	1999	2003	2007	2011	2015
1 uppdrag	60	57	55	54	55
2 uppdrag	30	31	32	31	30
3 uppdrag	9	10	11	12	12
4 uppdrag eller fler	1	2	2	3	3
<i>Totalt</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>

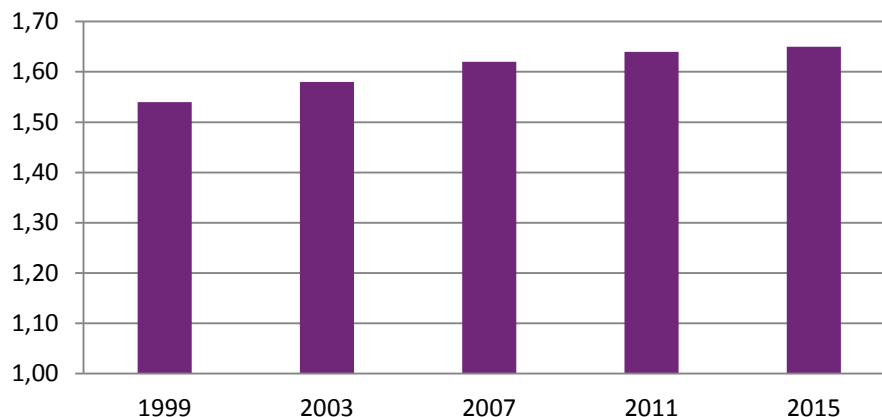
Av tabellen framgår det att andelen förtroendevalda med endast ett uppdrag har minskat från 60 till 55 procent sedan 1999. Det innebär att andelen förtroendevalda som har två eller fler uppdrag har ökat, vilket visar en ökad uppdragskoncentration. De förtroendevalda kan även ha ytterligare kommunala förtroendeuppdrag utöver de som redovisas i denna rapport, exempelvis uppdrag i kommunala bolagsstyrelser. Det innebär att uppdragskoncentrationen kan vara högre än vad tabellen visar.

Uppdragskoncentration kan även studeras genom att använda det genomsnittliga antalet uppdrag som de förtroendevalda har. Det genomsnittliga antalet uppdrag per person har ökat från 1,54 år 1999 till 1,65 år 2015, se diagram 4.1. Mellan 2011 och 2015 är uppdragskoncentrationen i stort sett densamma.

Diagram 4.1**Genomsnittligt antal uppdrag per förtroendevald i kommunerna, år 1999–2015**

Graph 4.1 Average numbers of assignments per elected representative in municipalities. 1999–2015

Genomsnittligt antal uppdrag

Källor: Hagevi 1999; Undersökningen om förtroendevalda i kommuner och landsting (SCB) 2003, 2007, 2011 och 2015.

I tabell 4.2 redovisas de tio kommuner där det genomsnittliga antalet uppdrag per förtroendevald är högst respektive lägst. Generellt sett är uppdragskoncentrationen högre i små kommuner och lägre i större kommuner.

Tabell 4.2**De tio kommuner med högst respektive lägst genomsnittligt antal uppdrag per förtroendevald, år 2015**

Table 4.2 The ten municipalities with highest and lowest average number of assignments per elected representative. 2015

Högst genomsnittligt antal uppdrag per förtroendevald		Lägst genomsnittligt antal uppdrag per förtroendevald	
Perstorp	2,30	Göteborg	1,24
Haparanda	2,20	Malmö	1,27
Arjeplog	2,17	Härnösand	1,31
Degerfors	2,14	Uppsala	1,32
Gnosjö	2,14	Jönköping	1,38
Emmaboda	2,12	Lund	1,40
Filipstad	2,10	Örebro	1,42
Vaxholm	2,09	Helsingborg	1,42
Skurup	2,09	Luleå	1,43
Essunga	2,07	Växjö	1,45

Uppdragskoncentration i landstingen

Uppdragskoncentrationen är något lägre i landstingen jämfört med kommunerna. Andelen med enbart ett uppdrag har för första gången sedan 2003 minskat medan andelen som har tre uppdrag eller fler fortsätter att öka. I tabell 4.3 redovisas hur de förtroendevalda i landstingen fördelar sig efter antal uppdrag.

Tabell 4.3

Förtroendevalda i landstingen efter antal uppdrag, år 2003–2015. Procent

Table 4.3 Elected representatives in county councils by number of assignments. 2003–2015. Percent

Antal uppdrag	2003	2007	2011	2015
1 uppdrag	54	55	58	54
2 uppdrag	38	36	32	35
3 uppdrag	7	8	8	9
4 uppdrag eller fler	1	1	2	2
<i>Totalt</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>

Uppdragskoncentrationen har ökat i landstingen mellan 2011 och 2015. Det innebär att skillnaden i uppdragskoncentration inte längre är lika stor som tidigare mellan kommuner och landsting. År 2015 uppgår det genomsnittliga antalet uppdrag för landstingspolitiker till 1,59. Det kan jämföras med 1,54 för 2011.

I tabell 4.4 redovisas det genomsnittliga antalet uppdrag per förtroendevald för respektive landsting. Av tabellen framgår att uppdragskoncentrationen är lägst i Halland och högst i Södermanland.

Tabell 4.4

Genomsnittligt antal uppdrag per förtroendevald i landstingen, år 2015

Table 4.4 Average number of assignments per representative in county councils. 2015

Landsting/region	Genomsnittligt antal uppdrag per förtroendevald	Landsting/region	Genomsnittligt antal uppdrag per förtroendevald
Halland	1,40	Västerbotten	1,62
Stockholm	1,44	Värmland	1,64
Skåne	1,46	Gävleborg	1,66
Östergötland	1,48	Örebro	1,69
Dalarna	1,52	Jönköping	1,71
Norrbottnen	1,52	Uppsala	1,72
Västmanland	1,54	Kronoberg	1,76
Jämtland	1,54	Blekinge	1,76
Västra Götaland	1,57	Kalmar	1,82
Västernorrland	1,58	Södermanland	1,89

Överlappning

Överlappning inom kommuner och landsting

Tidigare i kapitlet har redovisats att en stor andel av de förtroendevalda har fler än ett uppdrag.⁵ Andra studier har visat att de som framförallt överlappar varandra är uppdrag i fullmäktige och styrelse i både kommun och landsting. I en undersökning genomförd i början av 1990-talet finner Henry Bäck (Bäck 1993) att av kommunstyrelsens ledamöter var ungefär 90 procent fullmäktigledamöter. Liknande resultat har hittas i de tre tidigare undersökningarna av förtroendevalda i kommuner och landsting. Och i 2015 års undersökning finns samma mönster. Av de som har uppdrag i kommunstyrelsen är det, liksom tidigare, 92 procent som även har uppdrag i kommunfullmäktige, se tabell 4.5. Även andra typer av överlappningar förekommer. Knappta sex av tio förtroendevalda med uppdrag i kommunfullmäktige har även uppdrag i någon av kommunens facknämnder. Jämfört med 2011 års undersökning har andelen minskat något.

Andelen förtroendevalda i landstingen med uppdrag i både fullmäktige och styrelse är ännu större än i kommunerna. Det är 98 procent av dem med uppdrag i landstingsstyrelsen som också har uppdrag i landstingsfullmäktige. Av dem med uppdrag i landstingsfullmäktige har 49 procent även uppdrag i någon facknämnd, vilket är en något högre nivå än 2011.

Tabell 4.5

Andel förtroendevalda med överlappande förtroendeuppdrag i kommuner och landsting, år 2003–2015. Procent

Table 4.5 Percentage of elected representatives with overlapping positions in municipalities and county councils, 2003–2015

	2003	2007	2011	2015
Kommuner				
Andel av dem som har uppdrag i kommunstyrelse som även har uppdrag i kommunfullmäktige	91	92	92	92
Andel av dem som har uppdrag i kommunfullmäktige som även har uppdrag i någon facknämnd	60	60	60	57
Landsting				
Andel av dem som har uppdrag i landstingsstyrelse som även har uppdrag i landstingsfullmäktige	98	99	98	98
Andel av dem som har uppdrag i landstingsfullmäktige som även har uppdrag i någon facknämnd	48	45	45	49

Överlappning av kommunala och landstingskommunala förtroendeuppdrag

Det finns även en relativt stor andel landstingspolitiker som har uppdrag i kommunerna. År 2003 hade 60 procent av landstingspolitikerna också kommunala uppdrag. Andelen steg något både 2007 och 2011. 2015 är det 64 procent av landstingets förtroendevalda som även har uppdrag i kommunerna. Det är lika många som 2011. I antal personer innebär det ungefär 2 800 politiker med förtroendeuppdrag på såväl kommunnivå som landstingsnivå. Sett från ett kommunperspektiv, så utgör dessa 2 800 personer knappt 8 procent av dem som har ett förtroendeuppdrag i kommunerna.

⁵ Med uppdrag avses samtliga uppdrag, dvs. även ersättningsposter.

Vilka är de förtroendevalda?

Varför studera social representativitet?⁶

I det här kapitlet studeras den sociala representativiteten bland de förtroendevalda i kommuner och landsting. Varför är den sociala representativiteten bland de förtroendevalda av intresse? Ett flertal skilda argument har förts fram som skäl till varför det är viktigt att olika sociala grupper är väl representerade. Inom forskningen brukar ofta Helga Hernes (1987) tre argument för kvinnorepresentation lyftas fram:

- 1) Kvinnor bör vara representerade eftersom de är en resurs för beslutsfattandet då kvinnor har andra erfarenheter och egenskaper än män. Enligt detta argument bör kvinnor delta eftersom det kan förbättra beslutsfattandet.
- 2) Kvinnor bör vara representerade eftersom kvinnor har andra intressen än män, och dessa intressen blir inte tillgodosedda om de själva inte har möjlighet att delta.
- 3) Det är orättvist om kvinnor inte representeras bland de folkvalda (se även Phillips 1995).

Hernes lyfter alltså fram tre olika typer av argument för social representativitet: resursargument, intresseargument och rättviseargument. Dessa tre argument kan givetvis tillämpas på andra grupper än kvinnor. Man kan till exempel argumentera för att invandrade personer bör vara representerade för att de har värdefulla erfarenheter som kan bidra till att bättre beslut fattas, för att de har andra intressen eller för att de bör vara representerade på grund av rättviseskäl.

Vissa forskare har funnit stöd för att kvinnor gör andra politiska prioriteringar än män och att den könsmissiga representationen därmed har betydelse för den politik som förs (se exempelvis Besley & Case 2002). Helena Svaleryd (2007) har funnit liknande resultat när hon har studerat svenska kommuner. Hon finner att män och kvinnor prioriterar olika områden och att den sociala representativiteten därmed har en effekt på politiska beslut över hur resurserna fördelas.

Även andra argument för social representativitet har förts fram i debatten. Audun Offerdal (2003) argumenterar att det i en representativ demokrati är viktigt att alla väljare har effektiva och lika möjligheter att påverka sina representanter. Offerdal menar att möjligheten att påverka representanternas beslut beror på om väljarna är representerade av personer med samma bakgrund som de själva. Tanken är att det är lättare att framföra sina synpunkter och påverka de politiska besluten om representanterna har samma erfarenheter som väljaren själv. Även i detta avseende skulle det alltså vara viktigt med en hög social representativitet.

Det finns dock forskare som utifrån olika teoretiska utgångspunkter anser att social representativitet inte är av betydelse. Enligt Joseph Schumpeters (1942) demokrati-modell består den enda nödvändiga kontakten mellan väljare och valda i att väljarna utkräver ansvar i efterhand genom politiska val. Enligt en sådan modell finns det inget egenvärde i att uppnå hög social representativitet, eftersom väljarna i valen har möjlighet att avsätta de styrande som de inte anser gör sitt jobb. Andra forskare hävdar att det är åsiktsöverensstämelsen mellan väljare och valda och inte den sociala representativiteten som är av vikt. Utifrån det perspektivet är det av underordnad betydelse vilka som är förtroendevalda så länge deras åsikter avspeglar väljarnas. Vissa forskare har hävdat att den sociala representativiteten har betydelse för den åsiktsmässiga representativiteten, men i svenska studier har i huvudsak

---

⁶ Avsnittet är i sin helhet hämtat från Persson och Öhrvall 2008.

endast svaga samband uppmätts (se t.ex. Wohlgemuth 2006). Det bör dock i det här sammanhanget påpekas att det är komplicerat att mäta åsikter i sig och att mäta åsiktsöverensstämmelse mellan olika aktörer är än mer komplext.

Man kan också argumentera för att social representativitet är värdefullt även om de valda har samma åsikter som väljarna, eftersom det skänker legitimitet åt systemet. Legitimitet kan ses som ett yttersta värde som demokratiska system bör generera (Gilljam & Hermansson 2003). Utifrån detta resonemang finns det goda skäl till varför en studie av den sociala representativiteten bland de förtroendevalda i kommuner och landsting bör genomföras och varför resultaten av en sådan studie är av betydelse.

Den sociala representativiteten i kommunerna

I det här kapitlet redovisas uppgifter om den sociala representativiteten bland förtroendevalda med avseende på egenskaper som kön, ålder, civilstånd, barn, utländsk bakgrund, utbildning, inkomst och anställningssektor. I tabellerna redovisas gruppernas storlek i andel av förtroendevalda, och av befolkningen.⁷ Med befolkningen avses den folkbokförda befolkningen i åldrarna 18 år och äldre sista december 2014, vilket motsvarar den röstberättigade och därmed valbara befolkningen.⁸

I tabellerna visas skillnaden i storlek mellan en viss grupps andel bland de förtroendevalda och samma grupps andel i befolkningen genom en framräknad differens i procentenheter. En negativ differens innebär att gruppen är underrepresenterad medan en positiv differens innebär att gruppen är överrepresenterad bland politikerna. Även skillnaden i gruppens andel bland förtroendevalda mellan 2011 och 2015 åskådliggörs i en procentdifferens. En negativ differens innebär att gruppens andel har minskat jämfört med 2011 års studie, medan en positiv differens innebär att gruppens andel har ökat. Andelarna i tabellerna presenteras i form av heltal, men differenserna är beräknade innan avrundning. I och med det kan det finnas en differens på 1 procentenhet även om andelen bland förtroendevalda och andelen i befolkningen avrundas till samma värde.

---

⁷ I rapporten *Det nya seklets förtroendevalda* (Bäck & Öhrvall 2004), med resultat från 2003 års undersökning om förtroendevalda i kommuner och landsting, presenterades andelar som avsåg genomsnittliga andelar i de 290 kommunerna (respektive de 20 landstingen). Detta, tillsammans med att datamaterialet från 2003 års undersökning har reviderats, gör att resultat som här presenteras avviker något från vad som tidigare har redovisats.

⁸ Det bör nämnas att det i befolkningen över 18 år visserligen finns utländska medborgare som inte är röstberättigade, men de utgör en relativt sett liten grupp.

Kön och ålder

Tidigare forskning har visat att kvinnor, unga och de allra äldsta är underrepresenterade bland de kommunalt förtroendevalda (se t.ex. Svenska kommunförbundet 2000). Även 2015 års undersökning visar på att kvinnor är underrepresenterade bland de förtroendevalda. Trots att hälften av befolkningen 18 år och äldre är kvinnor är endast 43 procent av de förtroendevalda kvinnor. Det innebär att kvinnors andel bland förtroendevalda är 7 procentenheter lägre än motsvarande andel i befolkningen, vilket också framgår av tabellen i kolumnen "Förtroendevalda jämfört med befolkningen" i tabell 5.1. Jämfört med 2011 års undersökning har andelen kvinnor bland de förtroendevalda emellertid ökat med 1 procentenhet, vilket tabellens sista kolumn visar.

När det gäller åldersrepresentativiteten har gruppen 65 år och äldre stärkt sin ställning från 2011 års undersökning och är nu något överrepresenterade jämfört med befolkningen. Den yngsta åldersgruppen är fortfarande underrepresenterad. Trots att andelen unga bland kommunalt förtroendevalda har ökat med 1 procentenhet sedan föregående mandatperiod är de i lika hög grad underrepresenterade som tidigare. Det beror på att de ungas andel i befolkningen också har ökat. De i åldrarna 50–64 år är däremot överrepresenterade bland de förtroendevalda.

Tabell 5.1

Förtroendevalda i kommunerna samt befolkningen (18 år–) efter kön och ålder, år 2015. Procent och procentdifferens

Table 5.1 Municipality elected representatives and the population (18 years and up) by sex and age. 2015. Percent and percent difference.

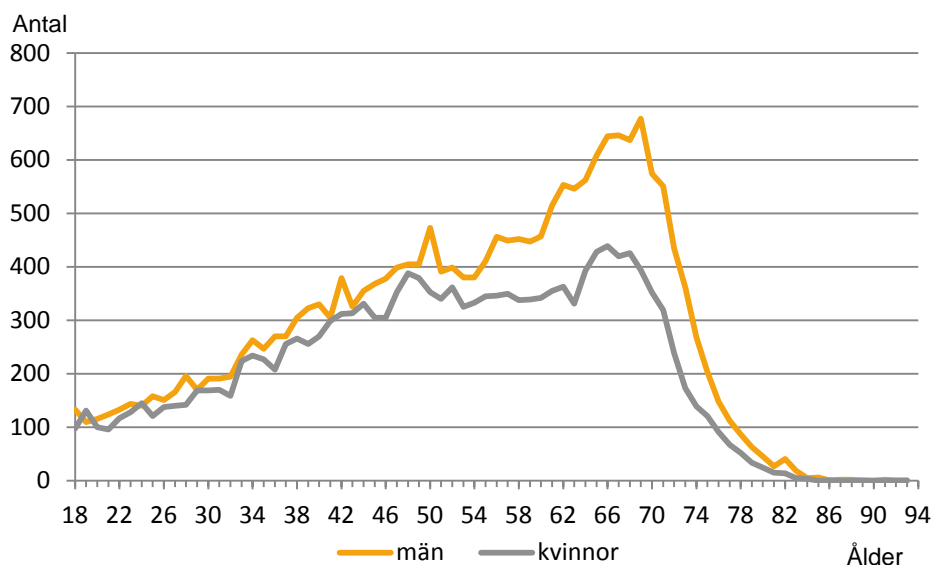
	Andel bland förtroendevalda	Andel i befolkningen	Differens i procentenheter	
			Förtroendevalda jämfört med befolkningen	År 2015 jämfört med år 2011
Kön				
Kvinnor	43	50	-7	+1
Män	57	50	+7	-1
Ålder				
18-29 år	9	20	-11	+1
30-49 år	31	33	-1	-0
50-64 år	33	23	+10	-5
65 år +	27	25	+2	+4
Kvinnor – ålder				
18-29 år	10	19	-10	+1
30-49 år	34	32	+2	-0
50-64 år	33	22	+10	-4
65 år -	24	26	-3	+4
Män – ålder				
18-29 år	8	21	-12	+1
30-49 år	29	34	-4	-0
50-64 år	33	23	+10	-5
65 år -	29	23	+7	+4

Förtroendevalda i gruppen 65 år och äldre har ökat sedan 2007 och gruppen är nu något överrepresenterade jämfört med befolkningen. I diagram 5.1 nedan åskådliggörs köns- och åldersfördelningen bland de förtroendevalda. Totalt sett är flest förtroendevalda mellan 65 och 70 år, denna grupp utgör drygt 14 procent av alla förtroendevalda i kommunerna 2015. Av diagrammet kan man även utläsa att det är fler män än kvinnor bland de förtroendevalda i nästan alla åldrar. Könsfördelningen är jämnare bland yngre politiker jämfört med äldre. Bland dem under 30 år uppgår andelen kvinnor till 47 procent jämfört med 37 procent bland dem 65 år och äldre.

Diagram 5.1

Antal förtroendevalda i kommunen efter kön och ålder, år 2015

Graph 5.1 Number of elected representatives in the municipalities by sex and age. 2015

Civilstånd och barn

Gifta är överrepresenterade bland de förtroendevalda. Av de förtroendevalda är 57 procent gifta, vilket kan jämföras med 42 procent i befolkningen, se tabell 5.2. En förklaring kan vara att åldersstrukturen bland de förtroendevalda skiljer sig från den i befolkningen. Skillnaden har minskat sedan 2011.

En redovisning av förtroendevalda och befolkningen med barn visar att andelen föräldrar med barn under 6 år är 2 procentenheter mindre bland kommunpolitiker jämfört med befolkningen.⁹ Andelen kommunpolitiker som har barn under 18 år är tvärt om 1 procentenhet högre bland politikerna än i befolkningen. Föräldrar är sålunda inte underrepresenterad bland de förtroendevalda.

Tabell 5.2

Förtroendevalda i kommunerna samt befolkningen (18 år–) efter civilstånd och barn, år 2015. Procent och procentdifferens

Table 5.2 Municipality elected representatives and the population (18 years and up) by civil status and children. 2015. Percent and percent difference

	Andel bland förtroendevalda	Andel i befolkningen	Förtroendevalda jämfört med befolkningen	År 2015 jämfört med år 2011
Civilstånd – Gift¹	57	42	+15	-2
Kvinnor	53	42	+11	-2
Män	60	43	+18	-3
Har barn under 6 år²	11	13	-2	+1
Kvinnor	11	13	-3	+1
Män	11	13	-2	+1
Har barn under 18 år³	28	28	+1	0
Kvinnor	29	28	+1	0
Män	28	27	0	0

1 Civilstånd – Gift: Gift eller registrerad partner

2 Barn under 6 år: Barn 0–5 år enligt SCB:s register över totalbefolkningen (RTB). Se även not nedan.

3 Barn under 18 år: Barn 0–17 år enligt SCB:s register över totalbefolkningen (RTB). Se även not nedan.

⁹ Med barn avses här barn enligt Registret över totalbefolkningen (RTB) per 31 december 2014. Det innebär att alla barn räknas med oavsett om de bor med föräldern eller inte. Omvänt så räknas inte barn som har annan förälder enligt registret med även om barnet skulle bo hos personen ifråga.

Inrikes och utrikes födda

Utrikes födda är underrepresenterade bland de förtroendevalda i kommunerna år 2015, se tabell 5.3. Gruppen med födelseland utanför Sverige utgör ungefär 9 procent av de förtroendevalda i kommunerna jämfört med 19 procent i befolkningen. Denna underrepresentativitet har tidigare forskning också visat (se t.ex. Svenska kommunförbundet 2000). Jämfört med 2011 har andelen utrikes födda bland de förtroendevalda ökat något, främst bland kvinnor.

Det har tidigare kunnat konstateras att kvinnor är underrepresenterade bland förtroendevalda i kommunerna. Eftersom både kvinnor och utrikes födda är underrepresenterade skulle man kunna anta att gruppen utrikes födda kvinnor skulle vara underrepresenterade i högre grad än utrikes födda män. Detta är dock inte fallet, vilket framgår av tabell 5.3.

Tabell 5.3

Förtroendevalda i kommunerna samt befolkningen (18 år–) efter utländsk/svensk bakgrund och födelseland, år 2015. Procent och procentdifferens

Table 5.3 Municipality elected representatives and the population (18 years and up by foreign/Swedish background. 2015. Percent and percent difference

Bakgrund	Andel bland förtroende- valda	Andel i befolk- ningen	Differens i procentenheter	
			Förtroendevalda jämfört med befolkningen	År 2015 jämfört med år 2011
Samtliga				
Utrikes födda	9	19	-9	+1
Inrikes födda med två utrikes födda föräldrar	2	3	-1	0
Inrikes födda med en inrikes och en utrikes född förälder	6	6	0	+1
Inrikes födda med två inrikes födda föräldrar	82	72	+10	-1
Kvinnor				
Utrikes födda	10	19	-9	+1
Inrikes födda med två utrikes födda föräldrar	2	3	-0	0
Inrikes födda med en inrikes och en utrikes född förälder	7	6	+1	0
Inrikes födda med två inrikes födda föräldrar	81	72	+8	-1
Män				
Utrikes födda	9	18	-10	0
Inrikes födda med två utrikes födda föräldrar	2	3	-1	0
Inrikes födda med en inrikes och en utrikes född förälder	6	6	-0	+1
Inrikes födda med två inrikes födda föräldrar	83	72	+11	-1

Om man istället studerar medborgarskap bland de förtroendevalda framgår att hela 99 procent av de förtroendevalda har svenskt medborgarskap, se tabell 5.4. I befolkningen är motsvarande andel 92 procent. Andelen förtroendevalda med utländskt medborgarskap har endast förändrats marginellt i förhållande till år 2003, 2007 och 2011.

Tabell 5.4**Förtroendevalda i kommunerna samt befolkningen (18 år-) efter medborgarskap, år 2015. Procent och procentdifferens**

Table 5.4 Municipality elected representatives and the population (18 years and up) by citizenship. 2015. Percent and percent difference

Medborgarskap	Andel bland förtroendevalda	Andel i befolkningen	Differens i procentenheter	
			Förtroendevalda jämfört med befolkningen	År 2015 jämfört med år 2011
Samtliga				
Svenskt	99	92	+6	0
Utländskt	1	8	-6	-1
Kvinnor				
Svenskt	99	93	+6	0
Utländskt	1	7	-6	+1
Män				
Svenskt	99	92	+7	0
Utländskt	1	8	-7	0

Kommentar: Alla utländska medborgare som bor i Sverige är inte röstberättigade och valbara, vilket förklarar en del av underrepresentationen.

Utbildningsnivå

Ser man till socioekonomiska egenskaper som utbildning och inkomst har tidigare forskning visat att lågutbildade och låginkomsttagare är underrepresenterade i gruppen förtroendevalda (se Svenska kommunförbundet 2000).

Liksom tidigare framkommer detta mönster tydligt i 2015 års undersökning. Bland de förtroendevalda i kommunerna är personer med enbart förgymnasial utbildning underrepresenterade, medan personer med högskoleutbildning är överrepresenterade. Bland kommunpolitikerna har 52 procent eftergymnasial utbildning, jämfört med 37 procent av befolkningen.

En högre andel kvinnor än män har eftergymnasial utbildning i såväl befolkningen som bland de förtroendevalda. Bland politikerna är skillnaden 10 procentenheter mellan könen. I befolkningen är den något lägre.

Tabell 5.5

Förtroendevalda i kommunerna samt befolkningen (18–74 år) efter utbildningsnivå, år 2015. Procent och procentdifferens

Table 5.5 Municipality elected representatives and the population (aged 18–74) by educational level. 2015. Percent and percent difference

Utbildningsnivå	Andel bland förtroendevalda	Andel i befolkningen	Differens i procentenheter	
			Förtroendevalda jämfört med befolkningen	År 2015 jämfört med år 2011
Samtliga				
Förgymnasial	9	17	-8	-1
Gymnasial	39	46	-7	-1
Eftergymnasial	52	37	+15	+2
Kvinnor				
Förgymnasial	6	15	-9	0
Gymnasial	36	44	-8	+1
Eftergymnasial	58	41	+16	+1
Män				
Förgymnasial	11	19	-8	0
Gymnasial	41	49	-7	+2
Eftergymnasial	48	33	+15	+2

Inkomst

2015 års undersökning visar samma mönster som tidigare undersökningar. Låginkomsttagare är underrepresenterade och höginkomsttagare är överrepresenterade bland de förtroendevalda. Av de förtroendevalda tillhör 34 procent den högsta inkomstklassen (inkomstklassen 81–100 procent i tabell 5.6). Motsvarande andel i befolkningen är 20 procent. Kvinnor har lägre inkomster både bland förtroendevalda och i befolkningen. Jämfört med 2011 märks en minskad överrepresentation av dem med de högsta inkomsterna bland de förtroendevalda.

Inkomstklasserna bygger på en indelning av befolkningen över 18 år i fem lika stora delar efter deras inkomster. Det innebär att i den första inkomstklassen återfinns de 20 procent av befolkningen som har de lägsta inkomsterna, och så vidare. Om de förtroendevaldas inkomster perfekt skulle återspegla befolkningens skulle därmed 20 procent av de förtroendevalda återfinnas i respektive inkomstklass. Då andelen förtroendevalda som tillhör en viss inkomstklass överstiger 20 procent innebär det att den inkomstklassen är överrepresenterad.

I tabell 5.6 redovisas hur stor andel av de förtroendevalda som tillhör olika inkomstklasser.

Tabell 5.6

Förtroendevalda i kommunerna samt befolkningen (18 år–) efter inkomstnivå, år 2015. Procent och procentdifferens

Table 5.6 Municipality elected representatives and the population (18 years and up) by income level. 2015. Percent and percent difference

Inkomstnivå	Andel bland förtroendevalda	Andel i befolkningen	Differens i procentenheter	
			Förtroendevalda jämfört med befolkningen	År 2015 jämfört med år 2011
Samtliga				
0–20%	10	20	-10	+1
21–40%	11	20	-9	+1
41–60%	19	20	-1	+1
61–80%	26	20	+6	+1
81–100%	34	20	+14	-3
Kvinnor				
0–20%	11	24	-13	+1
21–40%	13	23	-10	+1
41–60%	22	22	0	0
61–80%	28	18	+10	0
81–100%	26	13	+13	-2
Män				
0–20%	9	16	-7	+1
21–40%	9	17	-8	0
41–60%	17	18	-1	+2
61–80%	26	22	+3	+1
81–100%	40	27	+13	-4

Kommentar: Inkomstklasserna är baserade på percentiler och redovisas i följande grupper: 0–20, 21–40, 41–60, 61–80, 81–100. De är beräknade utifrån hela Sveriges befolkning 18 år och äldre. De personer som saknat deklarerad inkomst eller av andra skäl inte deklarerat någon inkomst redovisas ej. Exempelvis innebär detta att de personer som redovisas i inkomstklassen 0–20 tillhör de 20 procent av befolkningen 18 år och äldre som har lägst inkomster. Uppgifter rörande 2015 års undersökning avser inkomster år 2013 enligt 2014 års taxering.

Anställningssektor

Det är en hel del av de kommunalt förtroendevalda som har kommunen som arbetsgivare. Av kommunpolitikerna i arbetsför ålder är 39 procent kommunalt anställda, vilket kan jämföras med 18 procent av befolkningen. Liksom i befolkningen är andelen kommunalt anställda högre bland kvinnor än män bland de förtroendevalda. Men överrepresentationen är större bland männen.

Den privata sektorn är kraftigt underrepresenterad bland de förtroendevalda. I befolkningen är 65 procent anställda inom privat sektor mot 45 procent bland de förtroendevalda. Även här finns stora skillnader mellan könen. Jämfört med 2011 har de förtroendevalda som är anställda i kommunen ökat sin överrepresentation, framförallt för männen.

Tabell 5.7

Förtroendevalda i kommunerna samt befolkningen (18–64 år) efter anställningssektor, år 2015. Procent och procentdifferens

Table 5.7 Municipality elected representatives as well as the population (18-64 years of age) by employment sector. 2015. Percent and percent difference

Anställningssektor	Andel bland förtroendevalda	Andel i befolkningen	Differens i procentenheter	
			Förtroendevalda jämfört med befolkningen	År 2015 jämfört med år 2011
Samtliga				
Statlig	9	8	0	-1
Kommun	39	18	+21	+4
Landsting	4	6	-1	-1
Kommunalt ägt företag eller org. ¹	3	2	+1	0
Privat	45	65	-20	-2
Kvinnor				
Statlig	8	8	0	-1
Kommun	47	30	+17	+1
Landsting	6	9	-3	-2
Kommunalt ägt företag eller org. ¹	2	2	0	0
Privat	36	51	-15	+1
Män				
Statlig	9	9	0	-2
Kommun	33	7	+25	+7
Landsting	3	2	+1	-1
Kommunalt ägt företag eller org. ¹	3	2	+1	+1
Privat	52	79	-27	-4

1) Kommunala företag och organisationer kan ägas av både kommuner och landsting.

Överlapp av kommunalt förtroendevalda över mandatperioder

Det är även intressant att studera hur stor omsättningen är bland de förtroendevalda mellan två mandatperioder. Nära sex av tio, 57 procent av de förtroendevalda i 2015 års undersökning var även förtroendevalda år 2011. Ytterligare en mandatperiod bakåt, 2007, var det 40 procent av de som då var förtroendevalda som även är det 2015.

Av de som var förtroendevalda 2011 är det 55 procent som är kvar i kommunerna 2015. Redovisas denna grupp efter kön och ålder kan man endast se små skillnader mellan män och kvinnor. Men sett till ålder skiljer det sig en del. Bland de förtroendevalda som var 18–29 år 2011 är det 24 procent som även är förtroendevalda 2015. Störst andel som är kvar i kommunpolitiken är de som var 65 år och äldre 2011. Av dem är 62 procent fortfarande förtroendevalda i kommunerna. De är tätt följda av de som 2011 var mellan 50-64 år, av vilka 60 procent är kvar i kommunpolitiken.

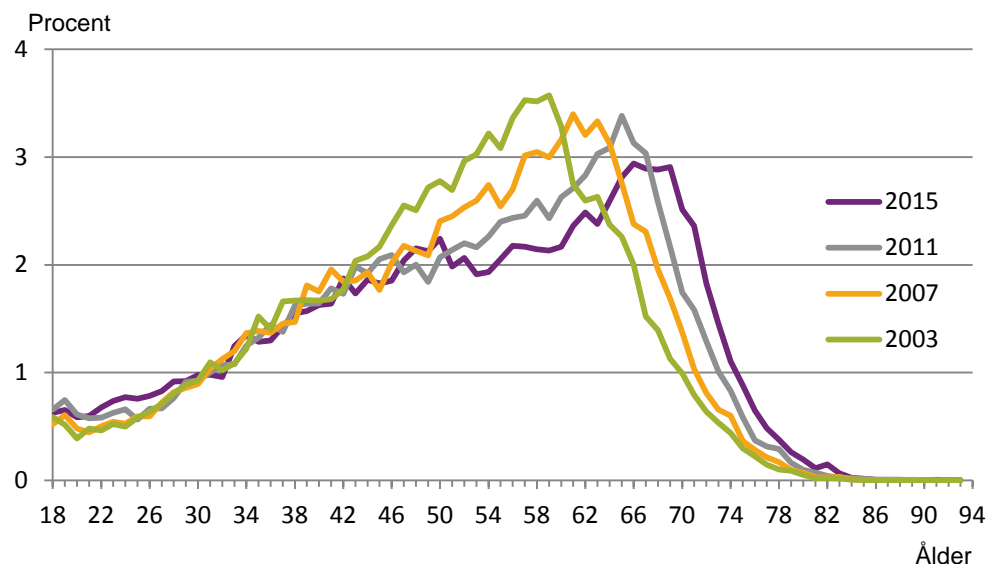
I diagram 5.2 nedan åskådliggörs åldersstrukturen bland de förtroendevalda år 2003, 2007, 2011 och 2015. Samtliga fyra undersökningar visar en stark representation för personer i 50- och 60-års ålder. Det är även en växande andel 70-åringar bland kommunpolitikerna. Åldersfördelningen är snarlik för samtliga fyra undersökningar, skillnaden är att kurvan förskjuts framåt och att ålderpuckeln bland kommunpolitikerna är allt högre i de tre första undersökningarna. I och med 2015 års undersökning har den spetsigaste delen, den som representerar den ålder som är allra vanligast förekommande bland de förtroendevalda istället trubbats av något.

Diagram 5.2

Förtroendevalda i kommunerna efter ålder år 2003, 2007, 2011 och 2015.

Åldersfördelning i procent

Graph 5.2 Elected representatives in municipalities in 2003, 2007, 2011 and 2015 by age. Percent

Variationer mellan kommuner

Som framgick tidigare i detta kapitel finns stora skillnader mellan olika grupper med avseende på hur väl de är representerade bland de förtroendevalda i kommunerna. I det här avsnittet kommer olika gruppers representation bland de förtroendevalda i olika kommuner sättas i förhållande till kommunens befolkning.

Kön

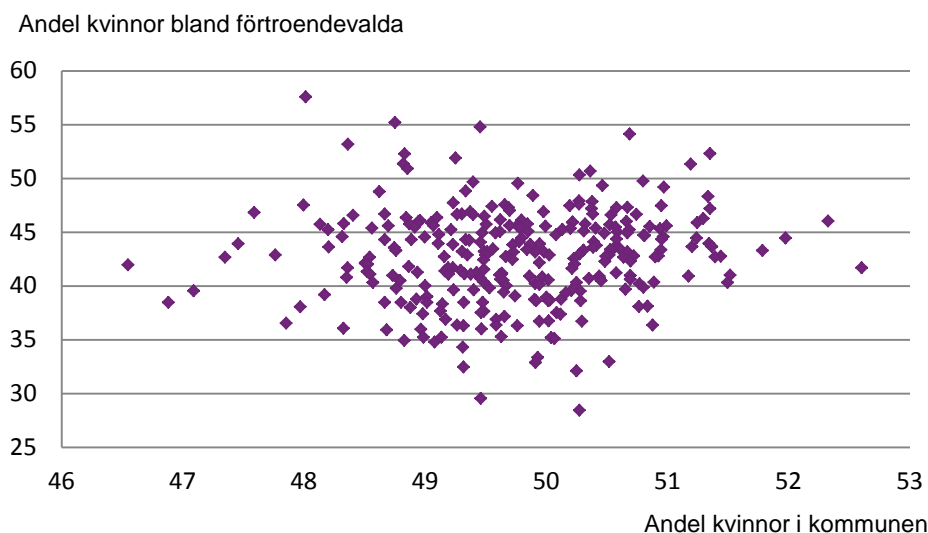
Andelen kvinnor bland de förtroendevalda uppgår till 43 procent. En könsfördelning där både andelen kvinnor och andelen män ligger mellan 40 och 60 procent brukar ofta betraktas som jämn. Med den måttstocken är könsfördelningen bland de förtroendevalda totalt sett jämn i kommunerna. Men kvinnorepresentativiteten varierar dock mellan enskilda kommuner. I 61 av landets 290 kommuner är andelen förtroendevalda kvinnor lägre än 40 procent. Det är en minskning i antal kommuner från 2011 med 21 stycken. Inte i någon kommun är andelen kvinnor högre än 60 procent.

Av diagram 5.1 framgår att det inte finns någon tydlig samvariation mellan andelen kvinnor i befolkningen och andelen kvinnor bland de förtroendevalda. I 13 kommuner är andelen förtroendevalda kvinnor över 50 procent. Det är en fördubbling av antalet kommuner från 2011. Skinnskatteberg har den högsta andelen kvinnor bland de förtroendevalda med 58 procent. I Svedala kommun är kvinnorna minst representerade med 28 procent. Se tabell 5.8 för de kommuner som har högst respektive lägst andel kvinnliga förtroendevalda.

Diagram 5.3

Andel kvinnor bland förtroendevalda i kommunen och andel kvinnor i kommunen, år 2015. Procent

Graph 5.3 Percentage of women among elected representatives in municipalities and percentage of women in municipality. 2015. Percent

Tabell 5.8**Kommuner med högst respektive lägst andel kvinnliga förtroendevalda, år 2015. Procent**

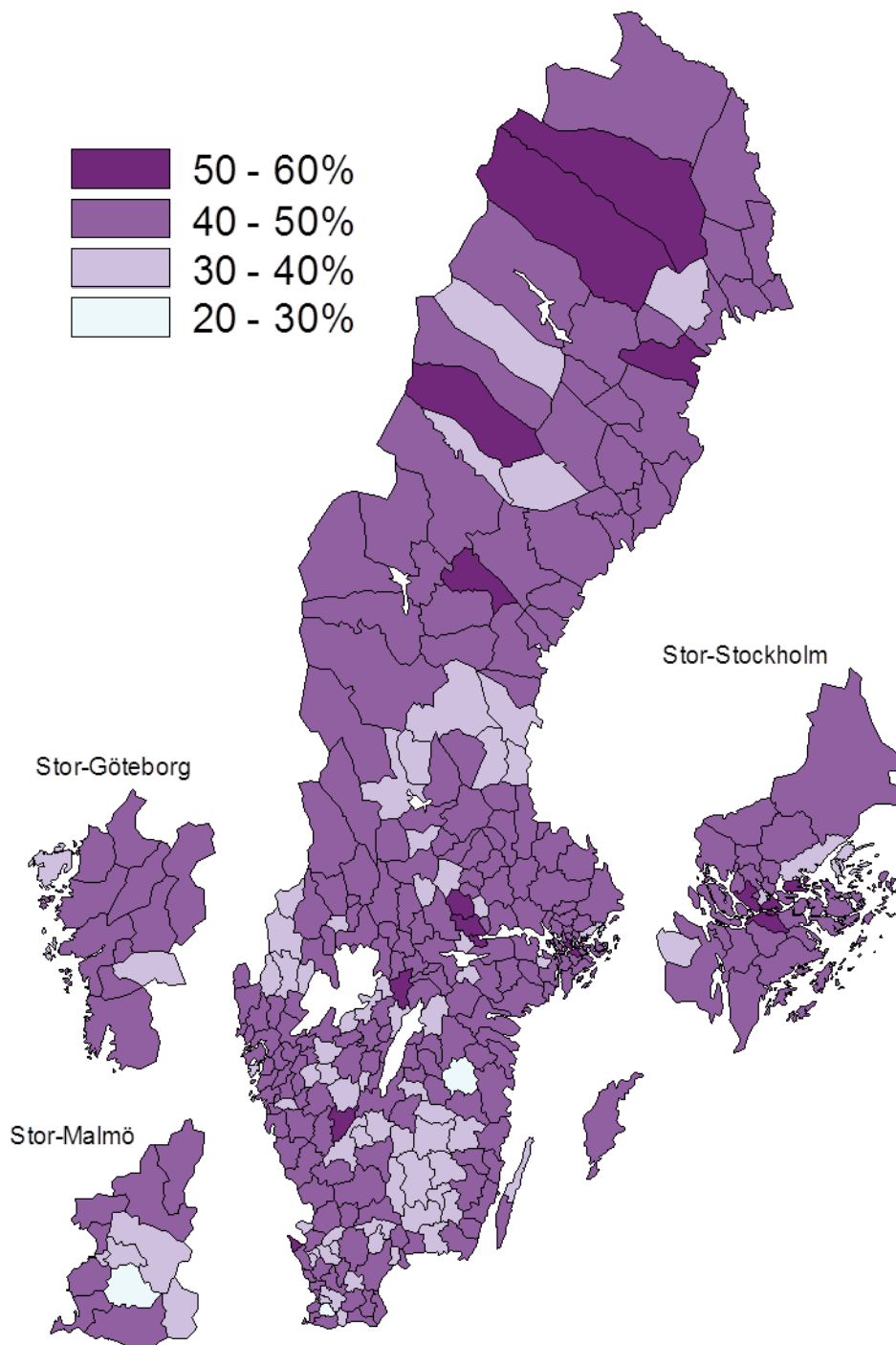
Table 5.8 Municipalities with the highest and lowest percentage of women who are elected representatives. 2015. Percent

Högst andel kvinnliga förtroendevalda		Lägst andel kvinnliga förtroendevalda	
Skinnskatteberg	58	Svedala	28
Jokkmokk	55	Kinda	30
Kungsör	55	Eksjö	32
Vaxholm	54	Nykvarn	32
Gällivare	53	Orsa	33
Höganäs	52	Åmål	33
Vilhelmina	52	Mullsjö	33
Tranemo	52	Årjäng	34
Laxå	51	Hultsfred	35
Stockholm	51	Bengtstors	35

I kartan nedan ser man att det är stor variationen av andelen kvinnor bland de förtroendevalda mellan kommuner men att det inte finns några tydliga regionala mönster. Skillnaderna kan vara stora mellan intilliggande kommuner.

Karta 5.1**Andel kvinnor bland förtroendevalda per kommun, år 2015**

Percentage of women among elected representatives by municipality. 2015

Ålder

Även olika åldersgruppers representativitet varierar kraftigt mellan kommunerna. Fyra kommuner har inte någon förtroendevald under 30 år. Sett till skillnaden i andel bland förtroendevalda och i befolkningen är de unga som mest underrepresenterade i Burlöv där skillnaden är drygt 18 procentenheter – 18 procent är under 30 år i befolkningen jämfört med 0 procent bland kommunpolitikerna.

När det gäller andelen förtroendevalda i åldrarna 65 år och äldre är differensen i förhållande till andelen i befolkningen störst i Skellefteå. Där är de äldre 28 procent av befolkningen men knappt 11 procent av de förtroendevalda.

Mest lik befolkningens åldersfördelning i den egna kommunen har de förtroendevalda i Laxå. Där skiljer sig andelen bland förtroendevalda och andelen i befolkningen i åldersgrupperna mellan en och fyra procentenheter.

Bortsett från relationen till andelen i befolkningen i respektive kommun finns störst andel unga kommunpolitiker i Lund. Störst andel äldre politiker finns i Håbo och Ovanåker.

Tabell 5.9

Kommuner med högst andel unga (18-29 år) och äldre (65+ år) förtroendevalda, år 2015. Procent

Table 5.9 Municipalities with the highest percentage of young (18-29 years old) and old (65 years old or older) elected representatives. 2015. Percent

Högst andel unga förtroendevalda		Högst andel äldre förtroendevalda	
Lund	23	Håbo	45
Växjö	20	Ovanåker	44
Umeå	20	Danderyd	42
Botkyrka	19	Nykvarn	42
Karlstad	19	Gnesta	41
Stockholm	17	Smedjebacken	40
Uppsala	17	Gullspång	40
Göteborg	17	Hedemora	40
Eskilstuna	16	Bjuv	39
Malmö	16	Sotenäs	39

Utrikes födda

Bland samtliga kommunpolitiker är andelen utrikes födda 9 procent. Det är samma andel som vid förra undersökningen 2011. Motsvarande andel i befolkningen är 19 procent. Sett till enskilda kommuner har Fagersta störst andel utrikes födda bland de förtroendevalda, 25 procent. Störst differens mellan andelen utrikes födda bland de förtroendevalda och andelen i befolkningen finns i Haparanda. Där uppgår differensen till 27 procentenheter.

Det finns även kommuner där andelen utrikes födda är större bland politikerna än i befolkningen. Åtvidaberg är den kommun där differensen är som störst. Där är andelen utrikes födda bland de förtroendevalda 3 procentenheter större än motsvarande andel i befolkningen. 10 procent bland förtroendevalda mot 7 procent i befolkningen.

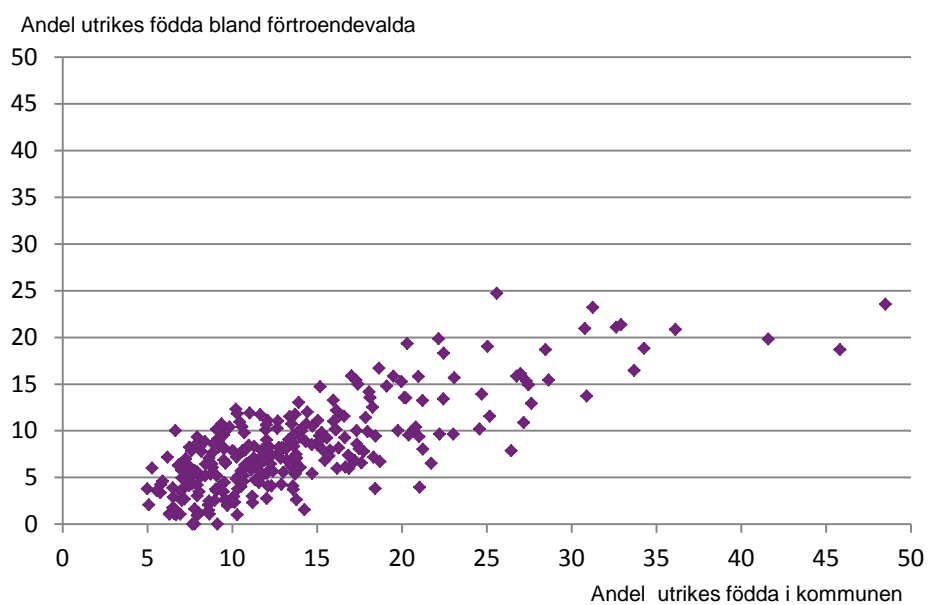
När representativiteten bland utrikes födda studeras bör man tänka på att det i vissa kommuner finns en mycket liten andel utrikes födda i befolkningen. Då kan några få personer avgöra om gruppen är under- eller överrepresenterad. I diagram 5.4 illustreras hur andelen utrikes födda bland de förtroendevalda förhåller sig till mot-

svarande andel i befolkningen för respektive kommun. Som framgår av diagrammet finns en samvariation mellan andelen utrikes födda i befolkningen och andelen utrikes födda bland de förtroendevalda.

Diagram 5.4

Andel utrikes födda bland förtroendevalda i kommunen och andel utrikes födda i kommunen, år 2015

Graph 5.4 Percentage of foreign born among elected representatives in municipalities and percentage of foreign born in municipality. 2015

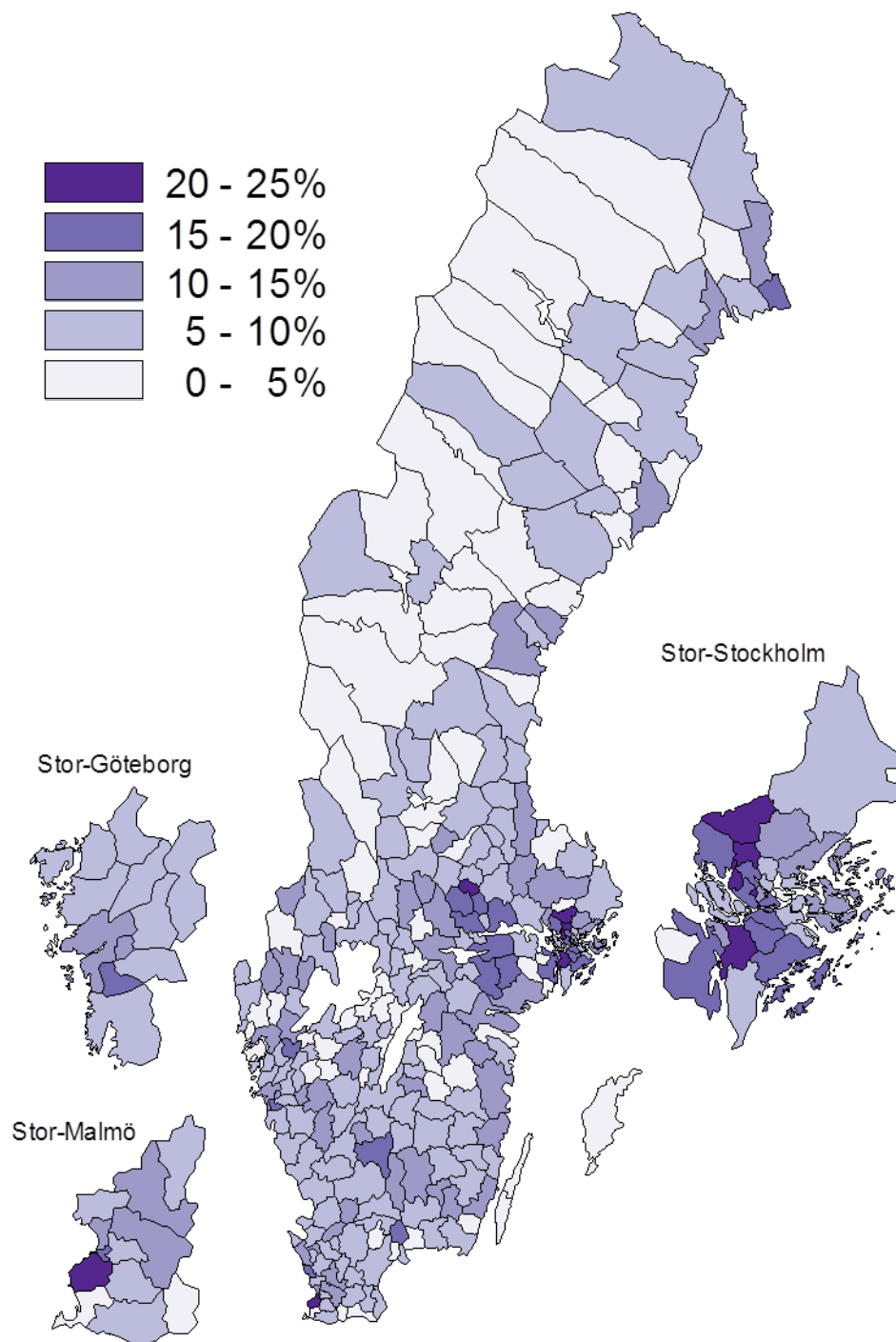

I kartan nedan åskådliggörs variationen mellan kommuner av andelen utrikes födda bland de förtroendevalda i Sveriges kommuner. Av kartan framgår att variationen är stor och att andelen utrikes födda bland de förtroendevalda framförallt är hög i kommuner i Stor-Stockholm och Stor-Malmö. Däremot säger kartan inget om hur relationen är mellan andelen utrikes födda i kommunen och bland de förtroendevalda.

Karta 5.2

Andel utrikes födda bland förtroendevalda per kommun, år 2015

Percentage of foreign born among elected representatives by municipality. 2015

Den sociala representativiteten i landstingen

Kvinnor är inte underrepresenterade i landstingen i samma utsträckning som i kommunerna. Kvinnor utgör 48 procent av de förtroendevalda i landstingen mot 43 procent av de förtroendevalda kommunerna. Även i de tre tidigare undersökningarna var andelen kvinnor bland landstingens politiker 48 procent.

I övrigt återges liknande mönster vad gäller den sociala representativiteten i landstingen som den i kommunerna. Unga är underrepresenterade bland de förtroendevalda i landstingen precis som bland kommunpolitikerna. Till skillnad från kommunerna är gruppen 65 år och äldre något underrepresenterad bland landstingspolitikerna när det gäller kvinnor. Åldersgruppen 50–64 år är i högre grad överrepresenterad i landstingen än i kommunerna. I förhållande till år 2011 har andelen politiker i åldergruppen 50-64 år minskat. I övriga åldersgrupper har andelen ökat mellan 2011 och 2015.

I tabellerna 5.10–5.15 redovisas den sociala representativiteten bland de förtroendevalda i landstingen med avseende på kön, ålder, födelseland, utbildning, inkomst samt anställningssektor.

Tabell 5.10

Förtroendevalda i landstingen samt befolkningen (18 år–) efter kön och ålder, år 2015. Procent och procentdifferens

Table 5.10 Elected representatives in county councils and the population (18 years and up) by sex and age. 2015. Percent and percent difference.

Kön och ålder	Andel bland förtroendevalda	Andel i befolkningen	Differens i procentenheter	
			Förtroendevalda jämfört med befolkningen	År 2015 jämfört med år 2011
Kön				
Kvinnor	48	50	-2	-0
Män	52	50	+2	0
Ålder				
18-29 år	9	20	-11	+2
30-49 år	33	33	0	+2
50-64 år	37	23	+15	-6
65 år +	21	25	-3	+2
Kvinnor				
18-29 år	8	19	-11	+1
30-49 år	35	32	+3	+2
50-64 år	38	22	+15	-5
65 år -	20	26	-7	+2
Män				
18-29 år	9	21	-11	+2
30-49 år	31	34	-2	+2
50-64 år	37	23	+14	-6
65 år -	23	23	0	+2

Utrikes födda är underrepresenterade även i landstingen. De utgör en lika stor andel, 9 procent, av de förtroendevalda i landstingen som i kommunerna. Det en liten ökning av utrikes födda bland förtroendevalda kvinnor mot 2011 års undersökning.

Tabell 5.11**Förtroendevalda i landstingen samt befolkningen (18 år–) efter födelseland, år 2015. Procent och procentdifferens**

Table 5.11 Elected representatives in county councils and the population (18 years and up) by country of birth. 2015. Percent and percent difference

Födelseland	Andel bland förtroendevalda	Andel i befolkningen	Differens i procentenheter	
			Förtroendevalda jämfört med befolkningen	År 2015 jämfört med år 2011
Samtliga				
Sverige	91	81	+9	-1
Övriga länder	9	19	-9	+1
Kvinnor				
Sverige	90	81	+9	-1
Övriga länder	10	19	-9	+1
Män				
Sverige	92	82	+10	-0
Övriga länder	8	18	-10	0

Landstingspolitiker med eftergymnasial utbildning är i högre grad överrepresenterade än kommunalpolitiker. Andelen med eftergymnasial utbildning bland förtroendevalda i landstingen är 62 procent att jämföra med 52 procent i kommunerna och 37 procent i befolkningen. Andelen i befolkningen med eftergymnasial utbildning har ökat något medan andelen bland landstingspolitiker har stått still sedan 2011. Detta innebär att överrepresentationen har minskat något.

Tabell 5.12**Förtroendevalda i landstingen samt befolkningen (18–74 år) efter utbildningsnivå, år 2015. Procent och procentdifferens**

Table 5.12 Elected representatives in county councils and the population (18–74 years of age) by educational level. 2015. Percent and percent difference

Utbildningsnivå	Andel bland förtroendevalda	Andel i befolkningen	Differens i procentenheter	
			Förtroendevalda jämfört med befolkningen	År 2015 jämfört med år 2011
Samtliga				
Förgymnasial	5	17	-12	-2
Gymnasial	33	46	-14	+1
Eftergymnasial	62	37	+26	+1
Kvinnor				
Förgymnasial	3	15	-12	-1
Gymnasial	30	44	-14	-0
Eftergymnasial	67	41	+26	+1
Män				
Förgymnasial	6	19	-12	-2
Gymnasial	35	49	-13	+2
Eftergymnasial	58	33	+26	0

Bland landstingspolitiker är höginkomsttagare i högre grad är överrepresenterade än kommunpolitikerna. Cirka hälften av de förtroendevalda i landstingen ingår i den högsta inkomstklassen jämfört med en tredjedel av de förtroendevalda i kommuner. I befolkningen i sin helhet befinner sig en femtedel, eller 20 procent, i denna inkomstklass.¹⁰

Tabell 5.13**Förtroendevalda i landstingen samt befolkningen (18 år–) efter inkomstnivå, år 2015. Procent och procentdifferens**

Table 5.13 Elected representatives in county councils and the population (18 years and up) by income level. 2015. Percent and percent difference

Inkomstnivå	Andel bland förtroendevalda	Andel i befolkningen	Differens i procentenheter	
			Förtroendevalda jämfört med befolkningen	År 2015 jämfört med år 2011
Samtliga				
0–20%	7	20	-13	+2
21–40%	7	20	-13	0
41–60%	13	20	-6	+1
61–80%	23	20	+3	+1
81–100%	49	20	+29	-4
Kvinnor				
0–20%	8	24	-16	+1
21–40%	8	23	-15	0
41–60%	16	22	-6	+2
61–80%	26	18	+8	+1
81–100%	42	13	+29	-4
Män				
0–20%	7	16	-9	+2
21–40%	5	17	-11	0
41–60%	11	18	-7	+1
61–80%	21	22	-1	+2
81–100%	56	27	+29	-4

Kommentar: Inkomstklasserna är baserade på percentiler och redovisas i följande grupper: 0–20, 21–40, 41–60, 61–80, 81–100. De är beräknade utifrån hela Sveriges befolkning 18 år och äldre. De personer som saknat deklarerad inkomst eller av andra skäl inte deklarerat någon inkomst redovisas ej. Uppgifter rörande 2015 års undersökning avser inkomster år 2013 enligt 2014 års taxering.

Bland de förtroendevalda i landstingen är både kommun- och landstingsanställda klart överrepresenterade. Det skiljer sig mot i kommunerna där bara de kommunanställda är överrepresenterade. Andelen privatanställda bland de förtroendevalda i landstingen är ännu lägre än i kommunerna. Den grupp som har störst överrepresentation är kommunalt anställda män med 31 procent bland de förtroendevalda mot 7 procent i befolkningen.

¹⁰ För mer information kring hur inkomstklasserna beräknats, se tabell 5.13.

Tabell 5.14**Förtroendevalda i landstingen samt befolkningen (18–65 år) efter anställningssektor, år 2015. Procent och procentdifferens***Table 5.14 Elected representatives in county councils and the population (18–65) by employment sector. 2015. Percent and percent difference*

Anställningssektor	Andel bland förtroendevalda	Andel i befolkningen	Differens i procentenheter	
			Förtroendevalda jämfört med befolkningen	År 2015 jämfört med år 2011
Samtliga				
Statlig	8	8	-1	-2
Kommun	36	18	+17	0
Landsting	21	6	+16	+1
Kommunalt ägt företag eller org. ¹	3	2	+1	+1
Privat	33	65	-33	0
Kvinnor				
Statlig	7	8	-1	-2
Kommun	40	30	+11	-0
Landsting	23	9	+14	+1
Kommunalt ägt företag eller org. ¹	2	2	-0	0
Privat	28	51	-23	+1
Män				
Statlig	8	9	-1	-2
Kommun	31	7	+23	0
Landsting	20	2	+17	+2
Kommunalt ägt företag eller org. ¹	4	2	+2	+1
Privat	37	79	-42	-0

1) Kommunala företag och organisationer kan ägas av både kommuner och landsting.

Variationer mellan landstingen

Precis som i kommunerna finns för landstingen stora skillnader mellan olika grupper med avseende på hur väl de är representerade bland de förtroendevalda. Variationer finns även mellan de olika landstingen.

Bland samtliga förtroendevalda på landstingsnivå är andelen kvinnor 48 procent. Det varierar från 45 procent i Västmanland till 54 procent i Värmland. Förutom Värmland är det ytterligare tre landsting där andelen kvinnor bland de förtroendevalda är 50 procent eller mer. Det är i landstingen i Blekinge, Halland och Örebro.

Andelen 18-29-åriga förtroendevalda i landstingen varierar mellan 4 procent i Norrbotten och 14 procent i Stockholms läns landsting. För samtliga landsting gäller att åldersgruppen 18–29 år är underrepresenterad bland de förtroendevalda med mellan 7 och 17 procentenheter. När det gäller åldersfördelning är Stockholms läns landsting mest jämlik och Jönköpings läns landsting mest ojämlig med en stor överrepresentation av 50-64-åringar.

Redovisningen efter landsting visar att andelen utrikes födda bland landstingspolitikerna varierar från 4 procent i Jämtlands till 15 procent i Södermanlands och Västmanlands läns landsting. I förhållande till andelen av befolkningen är utrikes födda som mest underrepresenterade i Stockholms läns landsting, med en skillnad på 14 procentenheter mellan andel förtroendevalda och befolkning.

Både de politiker med förgymnasial och i ännu större utsträckning de med gymnasial utbildning är underrepresenterade i samtliga landsting.

Hur representativa är partierna?¹¹

Tidigare forskning har funnit att svenska väljares val av parti följer ett visst socialt mönster. Den klassröstning som under lång tid har dominerat svensk politik har bland annat betytt att Socialdemokraterna har sin väljarbas i arbetarklassen medan högre tjänstemän har röstat borgerligt (se t.ex. Holmberg & Oscarsson 2004). En trend bland svenska väljare på senare tid är en allt mer ökad rörlighet mellan partierna. De vanligaste partibytena sker inom de politiska blocken. Men den största strömmen av väljare i 2014 års val gick från Moderaterna till Sverigedemokraterna (Oscarsson 2016).

Trots ökad rörlighet bland partiernas väljare finns det fortfarande en betydande variation i representativiteten bland de förtroendevalda mellan partier vilken är intressant att studera. I tabellerna 5.15–5.21 presenteras fördelningen efter kön, ålder, födelseland, utbildningsnivå, inkomstnivå och anställningssektor bland de förtroendevalda i olika partier och dessa gruppers andel i befolkningen.

Det är emellertid inte självklart hur social representativitet ska studeras för enskilda partier. Peder Nielsen (Nielsen 2001) framhåller tre möjliga måttstockar för partierna: *partiets medlemmar*, *partiets väljare* och *hela valmanskåren*. Den första måttstocken ger mindre underrepresentationen än de båda andra två måttstockarna ger. I takt med sjunkande medlemsantal för partierna kan det dock vara svårare att motivera att de ska utgöra en måttstock för representativitet. Det skulle kunna vara motiverat att använda partiets väljare som jämförelsegrupp eftersom det är väljarna som röstat fram partiets företrädare. Den måttstocken blir emellertid problematisk om partiet vill nå ut till nya väljargrupper. Det finns därför skäl för att göra jämförelser med befolkningen i stort, vilket görs i det här kapitlet. Det bör dock betonas att det inte är en självklar måttstock och att den kan vara mer lämplig i vissa fall än andra. Frågan ställs på sin spets vid funderingar över huruvida representativiteten är problematisk i ett pensionärsparti med låg andel unga förtroendevalda. I de flesta fall är dock jämförelser med befolkningen naturliga, vilket kommer att göras i följande avsnitt.

Partiernas representativitet i kommunerna

I samtliga rikspartier¹², med undantag för Sverigedemokraterna, är könsfördelningen bland de förtroendevalda totalt sett jämn. Detta utifrån definitionen om att en könsfördelning där både andelen kvinnor och andelen män ligger mellan 40 och 60 procent kan betraktas som jämn.

Generellt sett är andelen kvinnor lägre inom de borgerliga partierna än inom partierna till vänster. Lägst andel kvinnor återfinns inom Sverigedemokraterna, cirka 25 procent av partiets förtroendevalda är kvinnor. Kvinnor är högst representerade i Miljöpartiet som har lika många kvinnor som män bland sina förtroendevalda. Det bör dock påpekas att de här förhållandena avser förtroendevalda i all landets kommuner sammataget. Situationen kan skilja sig åt mellan olika kommuner.

¹¹ Avsnittet är hämtat från Persson och Öhrvall 2008.

¹² Med rikspartier avses här de åtta riksdagspartierna (M, C, FP, KD, MP, S, V och SD).

Tabell 5.15**Förtroendevalda i kommunerna samt befolkningen (18 år–) efter parti och kön, år 2003–2015. Procent***Table 5.15 Municipality elected representatives and the population (18 years and up) by party and sex. 2013-2015. Percent*

Parti	2003		2007		2011		2015	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
M	35	65	36	64	38	62	40	60
C	39	61	41	59	42	58	44	56
FP	40	60	41	59	41	59	42	58
KD	39	61	40	60	40	60	40	60
MP	48	52	48	52	49	51	50	50
S	43	57	45	55	46	54	47	53
V	46	54	46	54	47	53	49	51
SD	..	..	..	..	21	79	25	75
Övr ¹	34	66	33	67	38	62	39	61
<i>Totalt</i>	<i>41</i>	<i>59</i>	<i>42</i>	<i>58</i>	<i>43</i>	<i>57</i>	<i>43</i>	<i>57</i>
Andel i befolkningen	51	49	51	49	51	49	50	50

1) År 2003 och 2007 ingick Sverigedemokraterna i gruppen övriga partier.

I samtliga partier är unga år underrepresenterade samtidigt som åldersgruppen 50–64 år är överrepresenterad, dock i olika stor utsträckning. Andelen unga år som lägst bland Centerpartiets förtroendevalda och som högst bland Sverigedemokraternas förtroendevalda.

Tabell 5.16**Förtroendevalda i kommunerna samt befolkningen (18 år–) efter parti och ålder, år 2015. Procent***Table 5.16 Municipality elected representatives and the population (18 years and up) by party and age. 2015. Percent*

Ålder	M	C	FP	KD	MP	S	V	SD	Övr	Andel i bef.
18–29 år	10	5	6	7	11	9	11	13	7	20
30–49 år	30	31	30	31	42	30	33	36	27	33
50–64 år	28	38	27	33	29	35	36	29	34	23
65 år–	31	26	36	29	18	26	20	22	32	25

Gruppen utrikes födda är underrepresenterad inom samtliga partier. Miljöpartiet framstår emellertid som mer representativa för denna grupp än de andra partierna. Jämfört med 2011 är andelen utrikes födda totalt sett oförändrad bland de förtroendevalda. Förändringar kan dock märkas inom olika partier. I Miljöpartiet har andelen ökat.

Tabell 5.17**Förtroendevalda i kommunerna samt befolkningen (18 år–) efter kön, parti och födelse land, år 2015. Procent**

Table 5.17 Municipality representatives and the population (18 years and up) by party and country of birth. 2015. Percent

Födelse land	M	C	FP	KD	MP	S	V	SD	Övr	Andel i bef.
Samtliga										
Sverige	92	96	92	91	85	89	88	93	94	81
Övriga länder	8	4	8	9	15	11	12	7	6	19
Kvinnor										
Sverige	91	95	91	90	87	89	88	89	91	81
Övriga länder	9	5	9	10	13	11	12	11	9	19
Män										
Sverige	93	97	93	91	83	89	88	94	96	82
Övriga länder	7	3	7	9	17	11	12	6	4	18

Tidigare i detta kapitel har det konstaterats att förgymnasialt utbildade är underrepresenterade bland de förtroendevalda. Av tabell 5.18 nedan framgår att denna underrepresentation finns i samtliga partier med undantag från Sverigedemokraterna. Miljöpartiet och Folkpartiet har de lägsta andelarna förtroendevalda med förgymnasial utbildning som högsta avslutat utbildning.

Tabell 5.18**Förtroendevalda i kommunerna samt befolkningen (18 år–) efter kön, parti och utbildningsnivå, år 2015. Procent**

Table 5.18 Municipality representatives and the population (18–74) by party and educational level. 2015. Percent

Utbildningsnivå	M	C	FP	KD	MP	S	V	SD	Övr	Andel i bef
Samtliga										
Förgymnasial	7	9	4	7	4	10	6	18	12	17
Gymnasial	32	41	25	31	20	49	32	58	42	46
Eftergymnasial	61	50	71	62	77	41	63	24	46	37
Kvinnor										
Förgymnasial	6	5	3	3	3	8	4	18	6	15
Gymnasial	30	38	20	27	17	47	24	59	41	44
Eftergymnasial	64	57	77	70	80	45	72	24	53	41
Män										
Förgymnasial	8	12	5	10	5	13	8	18	15	19
Gymnasial	33	43	28	33	23	50	39	58	43	49
Eftergymnasial	59	44	67	57	73	37	54	24	41	33

Höginkomsttagare är överrepresenterade i samtliga rikspartier utom Sverigedemokraterna, se tabell 5.19. Överrepresentationen av höginkomsttagare är störst inom Moderaterna och Folkpartiet.

Tabell 5.19**Förtroendevalda i kommunerna samt befolkningen (18 år–) efter parti och inkomstnivå, år 2015. Procent***Table 5.19 Municipality elected representatives and the population (18 years and up) by party and income level. 2015. Percent*

Inkomst	M	C	FP	KD	MP	S	V	SD	Övr	Andel i bef
Samtliga										
0–20%	11	10	8	9	14	7	11	17	13	20
21–40%	8	13	7	11	13	8	14	22	15	20
41–60%	14	21	16	20	20	20	22	23	21	20
61–80%	21	25	25	25	26	31	30	23	24	20
81–100%	46	32	44	35	26	34	23	14	27	20
Kvinnor										
0–20%	13	9	9	14	16	8	13	26	17	24
21–40%	11	16	9	14	16	12	16	30	17	23
41–60%	16	23	18	24	22	24	23	26	23	22
61–80%	23	27	29	27	26	31	29	13	25	18
81–100%	36	25	36	22	21	25	19	5	18	13
Män										
0–20%	9	10	7	6	12	6	9	15	10	16
21–40%	7	10	6	9	11	6	11	19	13	17
41–60%	12	19	15	17	19	17	21	23	20	18
61–80%	20	24	22	24	25	30	32	27	24	22
81–100%	53	37	50	44	32	41	27	17	33	27

Tabell 5.20**Förtroendevalda i kommunerna samt befolkningen (18–65 år) efter parti och anställningssektor, år 2015. Procent***Table 5.20 Municipality elected representatives and the population (18–65) by party and employment sector. 2015. Percent*

Anställningssektor	M	C	FP	KD	MP	S	V	SD	Övr	Andel i bef
Samtliga										
Statlig	10	7	10	8	12	8	8	7	8	8
Kommun	36	34	42	36	38	44	48	20	35	18
Landsting	4	4	5	6	6	4	6	3	3	6
Kommunalt ägt företag eller org. ¹	3	2	3	2	3	3	3	1	2	2
Privat	47	53	41	48	41	40	34	69	52	65
Kvinnor										
Statlig	9	7	10	5	12	8	8	5	10	8
Kommun	41	42	46	46	42	54	54	35	43	30
Landsting	6	6	6	9	7	6	9	5	4	9
Kommunalt ägt företag eller org. ¹	2	1	2	1	2	2	3	0	1	2
Privat	42	43	36	38	37	31	26	54	41	51
Män										
Statlig	10	7	9	9	12	9	8	8	6	9
Kommun	33	27	39	29	35	35	43	15	30	7
Landsting	3	3	4	4	5	3	3	3	2	2
Kommunalt ägt företag eller org. ¹	4	3	4	3	3	4	4	1	3	2
Privat	50	61	44	54	45	49	41	73	59	79

1) Kommunala företag och organisationer kan ägas av både kommuner och landsting.

Andelen privatanställda är underrepresenterade bland de förtroendevalda mot i befolkningen. Det gäller samtliga partier förutom Sverigedemokraterna. Lägst andel privatanställda har Vänsterpartiet och Miljöpartiet, vilket framgår av tabell 5.20. För samtliga rikspartier, utom Sverigedemokraterna är kommunanställda överrepresenterade.

Partiernas representativitet i landstingen

Totalt sett har andelen kvinnor bland landstingspolitikerna inte förändrats sedan 2003. Redovisningen efter olika partier visar på små förändringar jämfört med 2011 års undersökning. Könsfördelningen och utvecklingen bland de olika partiernas förtroendevalda kan naturligtvis se annorlunda ut i de enskilda landstingen.

I landstingen är det bara Sverigedemokraterna som har en andel kvinnor som understiger 40 procent, andelen kvinnor bland partiets förtroendevalda är 32 procent. Det är dock framförallt bland Sverigedemokraterna som en ökning av andelen kvinnliga förtroendevalda kan noteras från 2011 års undersökning.

Tabell 5.21

Förtroendevalda i landstingen samt befolkningen (18 år–) efter parti och kön, år 2003–2015. Procent

Table 5.21 County councils elected representatives and the population (18 years and up) by party and sex. 2015. Percent

Parti	2003		2007		2011		2015	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
M	43	57	44	56	45	55	45	55
C	46	54	52	48	51	49	51	49
FP	48	52	47	53	48	52	50	50
KD	48	52	48	52	49	51	49	51
MP	56	44	52	48	54	46	51	49
S	49	51	50	51	50	50	50	50
V	51	49	51	49	53	47	56	44
SD	..	..	..	..	26	74	32	68
Övr ¹	42	58	41	59	44	56	48	52
<i>Totalt</i>	<i>48</i>	<i>52</i>	<i>48</i>	<i>52</i>	<i>48</i>	<i>52</i>	<i>48</i>	<i>52</i>
Andel i befolkningen	51	49	51	49	51	49	50	50

1) År 2003 och 2007 ingår Sverigedemokraterna i gruppen övriga partier.

I redovisningen av de hur olika åldersgrupper och bland utrikes födda är representerade i olika partier framstår några skillnader. Unga är underrepresenterade i alla rikspartier i landstingen på samma sätt som i kommunerna, men i olika utsträckning. Störst andel unga bland sina förtroendevalda har Sverigedemokraterna och Moderaterna. Störst andel politiker i åldersgruppen 65 år och äldre har Folkpartiet. Utrikes födda är underrepresenterade i alla rikspartier.

Vilka innehar vilka uppdrag?

Horisontell arbetsfördelning?¹³

Flera forskare har visat att det tycks finnas en form av horisontell arbetsfördelning mellan könen inom politiken, vilket innebär att kvinnor och män har förtroendeuppdrag inom olika typer av politiska sakområden. Lena Wängnerud (1996) har studerat hur riksdagsledamöter placeras i utskott. Hon finner att kvinnor är relativt väl representerade i kultur- och socialutskotten, medan kvinnor är kraftigt underrepresenterade i finans-, trafik-, närings-, försvars- och skatteutskotten. Henry Bäck (2000) har studerat hur väl olika grupper är representerade i olika facknämnder i kommunerna. Han finner bland annat att kvinnor är relativt väl representerade i så kallade "mjuka" verksamheter, som vård, omsorg, utbildning, kultur och fritid, medan kvinnor är kraftigt underrepresenterade i de "hårda" tekniska nämnderna.

Vissa forskare kopplar "mjuka" politikområden till "svaga" värden, och hävdar att den horisontella arbetsfördelningen handlar om en marginalisering där kvinnor trängs ut av mer inflytelserika män till nämnder som har mindre makt. Man kan givetvis ifrågasätta om de "mjuka" områdena verkligen har mindre makt då större delen av kommunernas verksamhet ligger inom den mjuka sektorn. Oavsett hur man ser på den saken är det av intresse att studera om den horisontella arbetsfördelning som tidigare forskning pekat på även går att finna i 2015 års undersökning om förtroendevalda i kommuner och landsting.

Facknämnderna i kommunerna

När det gäller de kommunala facknämnderna är andelen kvinnor något högre än bland alla förtroendevalda, 45 procent mot 43 procent. se tabell 6.1.

Kvinnor är överrepresenterade i nämnder som har hand om vård- och omsorgsfrågor och sociala frågor (57 procent), medan män är överrepresenterade i nämnder som har hand om tekniska frågor (69 procent). I nämnder som ansvarar för barn- och ungdomsfrågor och utbildning är könsfördelningen jämn, medan män även är något överrepresenterade i nämnder som ansvarar för kultur- och fritidsfrågor. Mönstren desamma och endast små förändringar kan noteras från 2011.

---

¹³ Avsnittet är hämtat från Persson och Öhrvall 2008.

Tabell 6.1**Förtroendeuppdrag i kommunernas facknämnder, år 2015. Procentuell fördelning, könsfördelning och antal**

Table 6.1 Representative positions in municipal committees. 2015. Breakdown into percentage, sex and number

Facknämnd	Könsfördelning		Totalt Antal	Procentuell fördelning	
	Kvinnor	Män		Kvinnor	Män
Vård/omsorg/social	57	43	6 067	30	18
Barn/ungdom/utbildning	51	49	4 872	21	17
Kultur/fritid/turism	47	53	2 848	12	11
Teknik/miljö/trafik/fastighet	31	69	7 354	20	35
Övriga facknämnder	43	57	4 853	18	19
<i>Total andel i facknämnderna</i>	<i>45</i>	<i>55</i>		<i>100</i>	<i>100</i>
Totalt antal i facknämnderna	11 685	14 309	25 994	11 685	14 309

Facknämnderna i landstingen

Ansvarsfördelning mellan könen finns även inom landstingens facknämnder, se tabell 6.2. Kvinnor är överrepresenterade i nämnder som ansvarar för vård, omsorg och sociala frågor. En skiftning har skett i nämnder som ansvarar för barn, ungdom och utbildning. I tidigare undersökningar har männen haft en liten överrepresentativitet. År 2015 är kvinnorna klart överrepresenterade. Detta skiljer sig från hur det ser ut i kommunerna.

Män är något överrepresenterade inom nämnder som ansvarar för teknik, miljö och trafik.

Tabell 6.2**Förtroendeuppdrag i landstingens facknämnder, år 2015. Procentuell fördelning, könsfördelning och antal**

Table 6.2 Representative positions in county councils committees. 2015. Breakdown into percentage, sex and number

Facknämnd	Könsfördelning		Totalt Antal	Procentuell fördelning	
	Kvinnor	Män		Kvinnor	Män
Vård/omsorg/social	58	42	1 448	59	46
Barn/ungdom/utbildning	57	43	67	3	2
Kultur/fritid/turism	47	53	120	4	5
Teknik/miljö/trafik/fastighet	36	64	323	8	16
Övriga facknämnder	47	53	780	26	31
<i>Total andel i facknämnderna</i>	<i>51</i>	<i>49</i>		<i>100</i>	<i>100</i>
Totalt antal i facknämnderna	1 409	1 329	2 738	1 409	1 329

Not) Uppgift om kön saknas för 3 poster.

Hälften, 53 procent, av uppdragen inom landstingets facknämnder återfinns inom kategorin vård och omsorg. Bland samtliga förtroendevalda i landstingen utgör andelen kvinnor 48 procent och andelen män 52 procent. Motsvarande andelar i facknämnderna är 51 procent kvinnor och 49 procent män.

Vertikal arbetsfördelning?

Tidigare i detta kapitel beskrevs en horisontell arbetsfördelning mellan könen. Flera forskare har även pekat på en vertikal arbetsfördelning mellan könen, som innebär att de ledande positionerna är förbehållna männen. Enligt Raaum (1995) innebär denna "hierarkiska marginalisering" att underrepresentationen av kvinnor förstärks ju högre upp vi kommer i den politiska hierarkin. Tidigare forskning kring de förtroendevalda i kommunerna har visat att denna typ av statusmönster innebär att kvinnor är underrepresenterade i högstatusorgan och i högstatuspositioner. Även andra underrepresenterade grupper, som utrikes födda, har visat sig vara mer underrepresenterade högre upp i makthierarkin (se Bäck 2000).

I det här avsnittet undersöks om ett sådant statusmönster återfinns för tre underrepresenterade grupper: kvinnor, unga och utrikes födda.

Olika organ och positioner i kommunerna

Kvinnor är mer underrepresenterade ju högre upp i hierarkin man kommer. Bland de förtroendevalda i kommunfullmäktige är andelen kvinnor 43 procent, vilket är densamma som andelen kvinnor totalt sett bland samtliga förtroendevalda. Ser man däremot till kommunstyrelserna är andelen kvinnor lägre – 41 procent av uppdragsposterna innehas av kvinnor. Se tabell 6.3.

Underrepresentationen framträder lite tydligare när man studerar positioner med hög status. Kvinnor sitter på 37 procent av ordförandeposterna. Det är en ökning med 4 procentenheter från 2011 års undersökning. Dock är även könsfördelningen för vice ordförandeposterna skev och där har ingen förändring skett sedan 2011. Se tabell 6.4

Tabell 6.3

Förtroendeuppdrag i kommunerna efter kön och organ på olika nivåer, år 2015 Procentuell fördelning, könsfördelning och antal

Table 6.3 Representative positions in municipalities by organization and sex. 2015. Breakdown into percentage, sex and number

Organ	Könsfördelning		Totalt antal	Procentuell fördelning	
	Kvinnor	Män		Kvinnor	Män
Kommunstyrelsen	41	59	7 140	11	12
Kommunfullmäktige	43	57	20 198	34	33
Facknämnder	45	55	25 912	44	42
Övriga	40	60	7 125	11	13
<i>Samtliga organ</i>	<i>43</i>	<i>57</i>		<i>100</i>	<i>100</i>
Totalt antal	26 180	34 195	60 375	26 180	34 195

Not) Bland uppdragen ingår 249 vakanta uppdrag som inte går att fördela efter kön.

Tabell 6.4**Förtroendeuppdrag i kommunerna efter kön och olika positioner, år 2015. Procentuell fördelning, könsfördelning och antal**

Table 6.4 Representative positions in municipalities by position and sex. 2015. Breakdown into percentage, sex and number

Position	Könsfördelning		Totalt antal	Procentuell fördelning	
	Kvinnor	Män		Kvinnor	Män
Ordförande	37	63	2 807	4	5
Vice ordförande	41	59	4 069	6	7
Övriga ordinarie ledamöter	43	57	28 069	46	47
Ersättare	45	55	25 430	43	41
<i>Samtliga poster</i>	<i>43</i>	<i>57</i>		<i>100</i>	<i>100</i>
Totalt antal	26 180	34 195	60 375	26 180	34 195

Not) Bland uppdragen ingår 249 vakanta uppdrag som inte går att fördela efter kön.

Unga i ålder 18-29 år har 8 procent av samtliga förtroendeuppdrag men en mindre andel, 6 procent, av uppdragen i högstatusorgan så som kommunstyrelserna. Se tabell 6.5

Sett till positioner har förtroendevalda i åldrarna 18–29 år endast 2 procent av ordförandeposterna och 4 procent av vice ordförandeposterna. Den procentuella fördelningen visar att majoriteten av de unga, 54 procent, har ersättarposter. Se tabell 6.6.

Tabell 6.5**Förtroendeuppdrag bland unga (18–29 år) i kommunerna efter organ på olika nivåer, år 2015. Procent**

Table 6.5 Representative positions in municipalities by organization and age (18–29 years of age). 2015. Breakdown into percentage, distribution and number

Organ	Andel unga i respektive organ			Procentuell fördelning bland unga	
	Kvinnor	Män	Samtliga	Kvinnor	Män
Kommunstyrelsen	5	6	6	7	10
Kommunfullmäktige	9	8	8	34	34
Facknämnder	10	9	10	52	50
Övriga	5	4	5	7	7
<i>Samtliga organ</i>	<i>9</i>	<i>8</i>	<i>8</i>	<i>100</i>	<i>100</i>

Tabell 6.6**Förtroendeuppdrag bland unga (18–29 år) i kommunerna efter olika positioner, år 2015. Procent**

Table 6.6 Representative positions in municipalities by position and age (18–29 years of age). 2015. Breakdown into percentage, distribution and number

Position	Andel unga på respektive position			Procentuell fördelning bland unga	
	Kvinnor	Män	Samtliga	Kvinnor	Män
Ordförande	2	2	2	1	1
Vice ordförande	4	4	4	3	3
Övriga ordinarie ledamöter	8	7	7	42	42
Ersättare	11	10	11	55	54
<i>Samtliga poster</i>	9	8	8	100	100

Utrikes födda har 6 procent av förtroendeuppdragen i landets kommunstyrelser. Även när det gäller utrikes födda finns det följaktligen skillnader i representativitet efter uppdragens tyngd. Det blir än tydligare om man studerar gruppen representation efter position- endast 4 procent av ordförandeposterna innehas av utrikes födda personer. Resultaten är desamma som för 2011. Se tabell 6.7 och 6.8.

Tabell 6.7**Förtroendeuppdrag bland utrikes födda i kommunerna efter organ på olika nivåer, år 2015. Procent**

Table 6.7 Representative positions in municipalities by organization and country of birth (foreign-born). 2015. Breakdown into percentage, distribution and number

Organ	Andel utrikes födda i respektive organ			Procentuell fördelning bland utrikes födda	
	Kvinnor	Män	Samtliga	Kvinnor	Män
Kommunstyrelsen	8	5	6	9	8
Kommunfullmäktige	9	8	8	32	32
Facknämnder	10	9	10	49	48
Övriga	9	8	8	10	12
<i>Samtliga organ</i>	9	8	9	100	100

Tabell 6.8**Förtroendeuppdrag bland utrikes födda i kommunerna efter olika positioner, år 2015. Procent**

Table 6.8 Representative positions in municipalities by position and country of birth (foreign-born). 2015. Breakdown into percentage, distribution and number

Position	Andel utrikes födda på respektive position			Procentuell fördelning bland utrikes födda	
	Kvinnor	Män	Samtliga	Kvinnor	Män
Ordförande	5	3	4	2	2
Vice ordförande	8	6	7	5	6
Övriga ordinarie ledamöter	9	7	8	43	43
Ersättare	11	10	10	50	49
<i>Samtliga poster</i>	9	8	9	100	100

Kommunstyrelsens ordförande

Kommunstyrelsens ordförande (KSO) är kommunernas högsta politiska ledare och förtjänar därmed extra fokus. Endast en person kan vara ordförande i kommunstyrelsen och därmed består gruppen av det 290 personer. Ofta hämtas kommunstyrelsens ordförande ur det största partiet i kommunens politiska styre. Inte sällan rör det sig om första namnet på partiernas listor. Av kommunstyrelsernas ordförande var 91 procent förstanamn på en lista i 2014 års kommunfullmäktigeval.

En mindre andel av kommunstyrelsens ordförande är kvinnor, 37 procent, jämfört med bland alla förtroendevalda, 43 procent. Andelen kvinnor som är kommunstyrelsens ordförande har ökat med 7 procentenheter sedan 2011. Andelen kvinnor är därmed på samma nivå som bland kommunernas ordförande generellt, men något lägre än andelen kvinnor i kommunstyrelsen, som är 41 procent.

Nästan alla ordföranden i kommunstyrelsen är mellan 30 till 64 år, totalt 96 procent. Något fler är mellan 50-64 år, 52 procent, än mellan 30-49 år, 44 procent.

Av kommunstyrelsens ordförande 2015 är det 2 procent som är utrikes födda, vilket kan jämföras med 9 procent bland alla förtroendevalda. Andelen utrikes födda på en ordförandepost är också något högre, 4 procent.

Tabell 6.9

Kommunstyrelsens ordförande (KSO) efter kön, ålder och födelseland, år 2015. Procent

Table 6.9 Chairman of the municipal executive committee by sex, age and country of birth. 2015. Percent and percent difference

	Andel bland KSO	Andel bland förtroendevalda	Differens i procentenheter	
			KSO jämfört med förtroendevalda	År 2015 jämfört med år 2011
Kön				
Kvinnor	37	43	-7	+7
Män	63	57	+7	-7
Ålder				
18-29 år	0	9	-9	0
30-49 år	44	31	+12	+5
50-64 år	52	33	+19	-6
65 år +	4	27	-23	+1
Födelseland				
Inrikes	98	91	+7	0
Utrikes	2	9	-7	0

Olika organ och positioner i landstingen

Andelen kvinnor är totalt sett större bland landstingens förtroendevalda än bland kommunernas förtroendevalda, 48 procent i förhållande till 43 procent. Könsfördelningen i landstingsstyrelsen är också jämnare än i kommunstyrelsen. Se tabell 6.10.

Redovisningen efter position visar på samma sätt en jämnare könsfördelning i landstingen än i kommunerna beträffande ordförandeposterna. De ojämna könsmonstren i kommunerna är mindre påtagliga i landstingen. Jämfört med 2007 har andelen kvinnor på ordförandeposter ökat markant, från 41 till 50 procent.

Tabell 6.10**Förtroendeuppdrag i landstingen efter kön och organ på olika nivåer, år 2015. Procentuell fördelning, könsfördelning och antal**

Table 6.10 Representative positions in county councils by organization and sex. 2015. Breakdown into percentage, sex and number

Organ	Könsfördelning			Procentuell fördelning	
	Kvinnor	Män	Totalt antal	Kvinnor	Män
Landstingsstyrelsen	49	51	582	8	8
Landstingsfullmäktige	48	52	3 528	49	51
Facknämnder	51	49	2 738	41	37
Övriga	33	67	190	2	4
<i>Samtliga organ</i>	<i>49</i>	<i>51</i>		<i>100</i>	<i>100</i>
Totalt antal	3 461	3 577	7 038 ¹	3 461	3 577

Not) Bland uppdragen ingår 3 vakanta uppdrag som inte går att fördela efter kön.

Tabell 6.11**Förtroendeuppdrag i landstingen efter kön och olika positioner, år 2015. Procentuell fördelning, könsfördelning och antal**

Table 6.11 Representative positions in county councils by position and sex. 2015. Breakdown into percentage, sex and number

Position	Könsfördelning			Procentuell fördelning	
	Kvinnor	Män	Totalt antal	Kvinnor	Män
Ordförande	50	50	225	3	3
Vice ordförande	49	51	314	4	4
Övriga ordinarie ledamöter	49	51	3 270	46	47
Ersättare	50	50	3 229	46	45
<i>Samtliga poster</i>	<i>49</i>	<i>51</i>		<i>100</i>	<i>100</i>
Totalt antal	3 461	3 577	7 038 ¹	3 461	3 577

Not) Bland uppdragen ingår 3 vakanta uppdrag som inte går att fördela efter kön.

Precis som i kommunerna är de unga underrepresenterade i högstatusorgan som landstingsstyrelsen och på högstatuspositioner som ordförande- och vice ordförandeposter. Andelen unga i lastingsstyrelser och landstingsfullmäktige ökat markant från 2011 år undersökning. Däremot har förra undersökningens uppgång bland vice ordförandeposterna gått tillbaka till lägre nivåer. Se tabell 6.12 och 6.13.

Tabell 6.12**Förtroendeuppdrag bland unga (18–29 år) i landstingen efter organ på olika nivåer, år 2015. Procent**

Table 6.12 Representative positions in county councils by organization and age (18–29 years of age). 2015. Breakdown into percentage, distribution and number

Organ	Andel unga i respektive organ			Procentuell fördelning bland unga	
	Kvinnor	Män	Samtliga	Kvinnor	Män
Landstingsstyrelsen	5	7	6	6	7
Landstingsfullmäktige	8	10	9	56	58
Facknämnder	7	8	7	37	35
Övriga	2	1	1	0	0
<i>Samtliga organ</i>	7	9	8	100	100

Tabell 6.13**Förtroendeuppdrag bland unga (18–29 år) i landstingen efter olika positioner, år 2015. Procent**

Table 6.13 Representative positions in county councils by position and sex (aged 18–29). 2015. Breakdown into percentage, distribution and number

Position	Andel unga på respektive position			Procentuell fördelning bland unga	
	Kvinnor	Män	Samtliga	Kvinnor	Män
Ordförande	1	1	1	0	0
Vice ordförande	2	1	2	1	1
Övriga ordinarie ledamöter	7	7	7	47	40
Ersättare	8	11	10	52	59
<i>Samtliga poster</i>	7	9	8	100	100

Vad gäller utrikes födda har det i tidigare undersökningar kunnat konstateras att andelen är lägre ju tyngre uppdraget är. Andelen uppdrag som innehas av förtroendevalda som är födda utomlands uppgår till 9 procent. I landstingsstyrelsen är det 6 procent av landstingspolitikerna som är födda utomlands. Det har dock skett en ökning av utrikes födda i landstingsstyrelser sedan föregående mandatperiod.

Tabell 6.14**Förtroendeuppdrag bland utrikes födda i landstingen efter organ på olika nivåer, år 2015. Procent**

Table 6.14 Representative positions in county councils by organization and country of birth (foreign-born). 2015. Breakdown into percentage, distribution and number

Organ	Andel utrikes födda i respektive organ			Procentuell fördelning bland utrikes födda	
	Kvinnor	Män	Samtliga	Kvinnor	Män
Landstingsstyrelsen	7	5	6	6	5
Landstingsfullmäktige	11	9	10	54	57
Facknämnder	10	8	9	40	36
Övriga	3	5	4	1	2
<i>Samtliga organ</i>	10	8	9	100	100

Tabell 6.15**Förtroendeuppdrag bland utrikes födda i landstingen efter olika positioner, år 2015. Procent**

Table 6.15 Representative positions in municipalities by position and country of birth (foreign-born). 2015. Breakdown into percentage, distribution and number

Position	Andel utrikes födda på respektive position			Procentuell fördelning bland utrikes födda	
	Kvinnor	Män	Samtliga	Kvinnor	Män
Ordförande	9	4	7	3	2
Vice ordförande	8	5	6	3	3
Övriga ordinarie ledamöter	10	7	8	44	40
Ersättare	11	10	10	50	55
<i>Samtliga poster</i>	<i>10</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>100</i>	<i>100</i>

Hel- och deltidsarvoderade

Definitioner och begrepp

I detta kapitel beskrivs de hel- och deltidsarvoderade förtroendevalda i kommuner och landsting. Den stora grupp förtroendevalda som inte räknas som hel- eller deltidsarvoderade benämns i rapporten som fritidspolitiker. Hel- och deltidsarvoderade och fritidspolitiker definieras i denna rapport enligt följande:

- Till de **heltidsarvoderade** räknas de förtroendevalda som erhåller arvode för *politiska uppdrag som anses utövas på heltid*.
- Med **deltidsarvoderad** avses här, och i motsvarande studier som genomförts tidigare, förtroendevalda vars *politiska uppdrag anses motsvara 40 procent tjänstgöring eller mer, dock inte heltidstjänstgöring*.
- Till **fritidspolitiker** hör de förtroendevalda som inte erhåller något arvode för politiska uppdrag, eller erhåller ett arvode *som anses understiga 40 procent tjänstgöring*.

Det är normalt sett inte något problem att skilja ut de heltidsarvoderade från övriga förtroendevalda, men det kan i vissa fall vara mer problematiskt när det gäller de deltidsarvoderade (Öhrvall 2004). Detta beror på att det ofta inte finns någon specifik tjänstgöringsgrad kopplad till det politiska uppdraget i kommunen eller landstinget. För de kommuner och landsting som resonerar i termer av hel- och deltidsarvoderade är uppdelningen naturlig, men för övriga kan det i vissa fall vara svårt att avgöra om en förtroendevald ska anses vara deltidsarvoderad eller inte. I många fall är arvodesnivån uttryckt som en andel av ett belopp som motsvarar arvodet för heltidsarvoderade förtroendevalda. I sådana fall anses oftast andelen också utgöra tjänstgöringsgrad även om det formellt sett inte finns någon uttalad tjänstgöringsgrad. Även om problemet inte ska överdrivas innebär detta att det föreligger en viss osäkerhet kring det exakta antalet deltidsarvoderade förtroendevalda. Vid de beskrivningar av de hel- och deltidsarvoderade förtroendevalda efter olika bakgrundsvariabler som görs i den här rapporten är dock denna osäkerhet av underordnad betydelse.

Politiska sekreterare exkluderade

Sedan år 1983 kan kommuner och landsting anställa särskilda tjänstemän, politiska sekreterare, med uppgift att lämna politiskt biträde åt ledamöter och ersättare i fullmäktige och nämnder (Gustafsson 1999). De politiska sekreterarnas roll är därmed skild från den som övriga hel- och deltidsarvoderade förtroendevalda har. Detta märks även genom övriga hel- och deltidsarvoderade i kommuner och landsting innehar förtroendeuppdrag, vilket inte är fallet för de politiska sekreterarna.

I denna rapport har de politiska sekreterarna inte inkluderats eftersom deras roll skiljer sig från övriga hel- och deltidsarvoderade. Vidare är det troligt att kommuner och landsting i vissa fall inte skickat in uppgifter avseende politiska sekreterare, vilket är ett ytterligare skäl för att exkludera dem.

Antal hel- och deltidsarvoderade

Antal hel- och deltidsarvoderade i kommunerna

År 1954 hade endast 15 kommuner en eller flera heltidsarvoderade förtroendevalda. Tjugo år senare hade den siffran stigit till 200 kommuner (Hagevi 1999). År 2015 finns heltidsarvoderade förtroendevalda i 275 kommuner, det vill säga i 15

kommuner saknas det en heltidsvoterad förtroendevald. Antalet kommuner som har en eller flera heltidsvoterade politiker har därmed ökat något sedan 2011. Det är 100 kommuner som uppger att de har fler än en heltidsvoterad politiker 2015, vilket också är en liten ökning jämfört med 2011.

Tabell 7.1

Antal kommuner efter antal heltidsvoterade, år 2003–2015

Table 7.1 Number of municipalities by number of full-time remunerated representatives. 2003-2015

Antal heltidsvoterade	Antal kommuner			
	2003	2007	2011	2015
0	13	16	21	15
1	178	174	173	175
2	47	45	45	49
3	24	21	19	12
4 eller fler	28	34	32	39
Totalt	290	290	290	290

En liten andel hel- och deltidsvoterade politiker

I Sveriges kommuner 2015 finns det 775 deltidsvoterade och 545 heltidsvoterade politiker. Sammantaget innefattar dessa två grupper alltså totalt 1 320 personer, en ökning med 12 procent jämfört med 2011. Samma år uppgår det totala antalet förtroendevalda i kommunerna till knappt 37 000. Det stora flertalet av de förtroendevalda är följaktligen fritidspolitiker. De som erhåller hel- eller deltidsvotade utgör endast 4 procent av det totala antalet förtroendevalda.

Kommunstyrelsens ordförande är oftast heltidsvoterad

I 273 av 290 kommuner är kommunstyrelsens ordförande heltidsvoterad. Kommunstyrelsernas ordförande utgör drygt var femte av samtliga hel- och deltidsvoterade. I fyra kommuner är kommunstyrelsens ordförande varken hel- eller deltidsvoterade och är därmed att betrakta som fritidspolitiker (det vill säga de politiska uppdragen understiger en 40 procent av en heltid).

Tabell 7.2**Hel- och deltidisarvoderade förtroendevalda i kommunerna efter typ av uppdrag, år 2003–2015. Antal och procent***Table 7.2 Full-time and part-time remunerated representatives in municipalities by type of assignment. 2003–2015. Numbers and percent*

År Uppdrag	Deltid		Heltid		Totalt	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%
2003						
Kommunstyrelsens ordförande	16	3	274	52	290	29
Övriga	465	97	249	48	714	71
<i>Totalt</i>	<i>481</i>	<i>100</i>	<i>523</i>	<i>100</i>	<i>1 004</i>	<i>100</i>
2007						
Kommunstyrelsens ordförande	17	3	273	52	290	26
Övriga	569	97	253	48	822	74
<i>Totalt</i>	<i>586</i>	<i>100</i>	<i>526</i>	<i>100</i>	<i>1 112</i>	<i>100</i>
2011						
Kommunstyrelsens ordförande	22	3	267	52	289	24
Övriga	643	97	248	48	891	76
<i>Totalt</i>	<i>665</i>	<i>100</i>	<i>515</i>	<i>100</i>	<i>1 180</i>	<i>100</i>
2015						
Kommunstyrelsens ordförande	13	2	273	50	286	22
Övriga	762	98	272	50	1034	78
<i>Totalt</i>	<i>775</i>	<i>100</i>	<i>545</i>	<i>100</i>	<i>1320</i>	<i>100</i>

Socialdemokraterna har flest arvoderade i kommunerna

Drygt hälften, 53 procent, av alla heltidsarvoderade politiker tillhör Socialdemokraterna. Motsvarande andel för Moderaterna är 23 procent. I tabell 7.3 nedan redovisas hur de hel- och deltidisarvoderade politikerna fördelar sig efter parti.

Tabell 7.3**Hel- och deltidisarvoderade förtroendevalda i kommunerna efter parti, år 2015. Antal och procent***Table 7.3 Full-time and part-time remunerated representatives in municipalities by party. 2015. Numbers and percent*

Parti	Deltid		Heltid		Totalt	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%
M	140	18	127	23	267	20
C	107	14	49	9	156	12
FP	53	7	24	4	77	6
KD	33	4	12	2	45	3
MP	62	8	12	2	74	6
S	295	38	289	53	584	44
V	47	6	16	3	63	5
SD	20	3	7	1	27	2
ÖVR	18	2	9	2	27	2
<i>Totalt</i>	<i>775</i>	<i>100</i>	<i>545</i>	<i>100</i>	<i>1320</i>	<i>100</i>

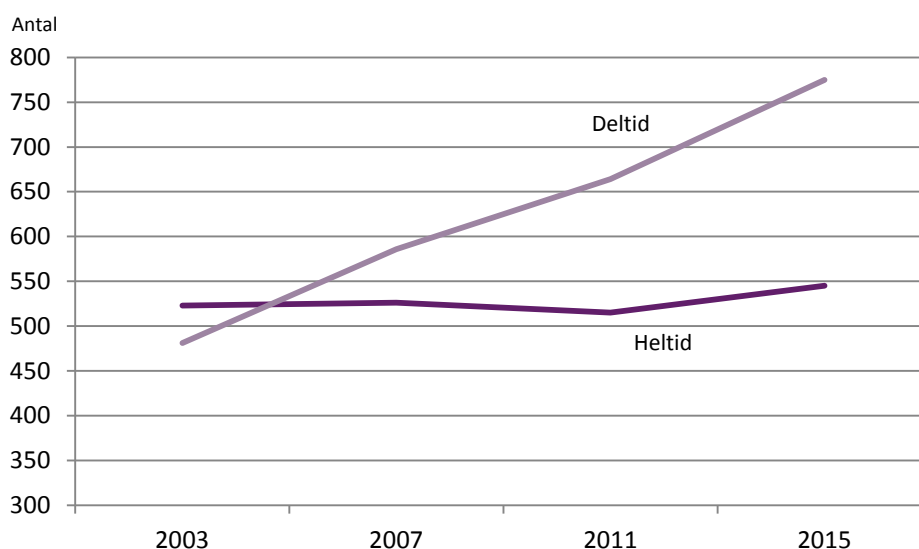
Antal hel- och deltidsarvoderade över tid

De deltidsarvoderade i kommunerna är fler än de heltidsarvoderade politikerna och skillnaderna ökar för varje mättillfälle. I 2003 års mätning var tvärt om de heltidsarvoderade något fler. I diagram 7.1 framgår hur antalet hel- och deltidsarvoderade förtroendevalda har förändrats över tid. Noterbart är att både antalet hel- och deltidsarvoderade ökar denna mandatperiod men att ökningen är kraftigare bland de deltidsarvoderade. För en mer ingående beskrivning av utvecklingen över tid bland de hel- och deltidsarvoderade (vilken även inkluderar de politiska sekreterarna), se rapporten *Förtroendevalda i kommuner och landsting 2007*.

Diagram 7.1

Antal hel- och deltidsarvoderade förtroendevalda i kommunerna, år 2003–2015

Graph 7.1 Number of full-time and part-time elected representatives in municipalities. 2003–2015

Som nämndes i inledningen av kapitlet kan det för vissa kommuner vara svårt att definiera de förtroendevalda i termer av hel- och deltidsarvoderade, vilket gör att det exakta antalet deltidsarvoderade vid respektive mättillfälle är behäftat med viss osäkerhet. Det råder dock inte någon tvekan om att antalet deltidsarvoderade förtroendevalda har ökat kraftigt under de senaste decennierna och att det är en trend som håller i sig även denna mandatperiod. Man kan tänka sig olika förklaringar till denna utveckling. Magnus Hagevi (2000) nämner den mer splittrade partipolitiska situationen i kommunerna som en tänkbar förklaring till ökningen. Argumentationen är att fler partier krävs för att bilda en styrande majoritet och de förhandlingar som föregår bildandet av dessa majoriteter leder till att de arvoderade uppdragen måste delas upp på fler partier, något som i sin tur skulle leda till att heltidsuppdrag omvandlas till deltiduppdrag. Samtidigt redovisas att antalet heltidsarvoderade förtroendevalda har varit förhållandevis konstant under den period då antalet deltidsarvoderade ökat. En annan tänkbar förklaring är att vissa uppdrag, som exempelvis nämndsordförande, successivt över tid har inneburit ett större åtagande och att arvodesnivå därför höjts. Detta kan i sin tur ha medfört att den förtroendevalde som innehar den posten därmed har övergått till att bli definierad som deltidsengagerad. Det finns dock inte möjlighet att inom ramen för den här rapporten fastställa orsakerna bakom det ökande antalet deltidsarvoderade förtroendevalda.

Antal hel- och deltidsarvoderade i landstingen

År 1963 var det endast tre landsting som hade någon heltidsarvoderad politiker (Gustafsson 1999). I alla de tre undersökningar som SCB tidigare har genomfört sedan 2003 har samtliga 20 landsting uppgett att det funnits minst en heltidsarvoderad politiker. Även i 2015 års undersökning angav samtliga landsting att de har minst en heltidsarvoderad politiker.

Tabell 7.4

Antal landsting efter antal heltidsarvoderade, år 2003–2015

Table 7.4 Number of county councils by number of full-time remunerated representatives. 2003-2015

Antal heltidsarvoderade	Antal landsting			
	2003	2007	2011	2015
0	-	-	-	-
1	-	2	1	2
2	-	-	1	1
3	6	3	3	2
4 eller fler	14	15	15	15
<i>Totalt</i>	<i>20</i>	<i>20</i>	<i>20</i>	<i>20</i>

Antalet arvoderade i landstingen ökar

År 2015 var det totalt 289 hel- eller deltidsarvoderade förtroendevalda i landstingen. De fördelar sig på 136 heltidsarvoderade och 153 deltidsarvoderade, se tabell 7.5. Det kan jämföras med det totala antalet förtroendevalda i landstingen år 2015, som uppgår till ungefär 4 400 personer. Andelen hel- och deltidsarvoderade utgör därmed uppemot 7 procent av det totala antalet förtroendevalda i landstingen. Det är alltså en något större andel än motsvarande andel i kommunerna. Men trots det gäller även för landstingen den övervägande huvuddelen av de förtroendevalda är fritidspolitiker. Andelen arvoderade i landstingen har ökat med 10 procent sedan 2011.

Tabell 7.5**Hel- och deltidisarvoderade förtroendevalda i landstingen efter uppdrag, år 2003–2015. Antal och procent***Table 7.5 Full-time and part-time remunerated representatives in county councils by type of assignment. 2003–2015. Numbers and percent*

År Uppdrag	Deltid		Heltid		Totalt	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%
2003						
Landstingsstyrelsens ordförande	0	0	20	17	20	10
Övriga	86	100	101	84	187	90
<i>Totalt</i>	<i>86</i>	<i>100</i>	<i>121</i>	<i>100</i>	<i>207</i>	<i>100</i>
2007						
Landstingsstyrelsens ordförande	0	0	20	16	20	10
Övriga	83	100	108	84	191	91
<i>Totalt</i>	<i>83</i>	<i>100</i>	<i>128</i>	<i>100</i>	<i>211</i>	<i>100</i>
2011						
Landstingsstyrelsens ordförande	0	0	20	15	20	8
Övriga	128	100	114	85	242	92
<i>Totalt</i>	<i>128</i>	<i>100</i>	<i>134</i>	<i>100</i>	<i>262</i>	<i>100</i>
2015						
Landstingsstyrelsens ordförande	0	0	20	15	20	7
Övriga	153	100	116	85	269	93
<i>Totalt</i>	<i>153</i>	<i>100</i>	<i>136</i>	<i>100</i>	<i>289</i>	<i>100</i>

Socialdemokraterna har flest arvoderade i landstingen

I tabell 7.6 illustreras hur de hel- och deltidisengagerade förtroendevalda i landstingen fördelar sig efter parti. I likhet med hur det ser ut för de heltidisarvoderade i kommunerna tillhör den största andelen heltidisarvoderade socialdemokraterna, 46 procent, och därefter kommer moderaterna med 21 procent.

Tabell 7.6**Hel- och deltidisarvoderade förtroendevalda i landstingen efter parti, år 2015. Antal och procent***Table 7.6 Full-time and part-time remunerated representatives in county councils by party. 2015. Number and percent*

Parti	Deltid		Heltid		Totalt	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%
M	24	16	28	21	52	18
C	13	8	10	7	23	8
FP	12	8	9	7	21	7
KD	11	7	7	5	18	6
MP	22	14	11	8	33	11
S	36	24	62	46	98	34
V	17	11	5	4	22	8
SD	13	8	3	2	16	6
ÖVR	5	3	1	1	6	2
<i>Totalt</i>	<i>153</i>	<i>100</i>	<i>136</i>	<i>100</i>	<i>289</i>	<i>100</i>

Vilka är de hel- och deltid sarvoderade?

I detta avsnitt beskriver vi de hel- och deltid sarvoderade efter kön, ålder och födelseland.

Ökande andel kvinnor

Kvinnor är inte längre underrepresenterade bland hel- och deltid sarvoderade kommunpolitiker. Andelen kvinnor som är hel- eller deltid sarvoderade, 44 procent, är lite större än andelen kvinnor bland de förtroendevalda, 43 procent (som fortfarande är lägre än andelen kvinnor i befolkningen). Som framgår av tabell 7.7 har andelen kvinnor som är hel- eller deltid sarvoderade ökat med tio procentenheter sedan 2007. Ökningen är lite kraftigare bland deltid sarvoderade, från 34 till 45 procent, än bland heltid sarvoderade under samma period, från 34 till 42 procent.

Tabell 7.7

Hel- och deltid sarvoderade förtroendevalda i kommunerna efter kön, år 2003–2015. Procent

Table 7.7 Full-time and part-time remunerated representatives in municipalities by sex. 2003–2015. Percent

Kön	Deltid				Heltid				Totalt			
	-03	-07	-11	-15	-03	-07	-11	-15	-03	-07	-11	-15
Kvinnor	36	34	38	45	30	34	37	42	33	34	38	44
Män	64	66	62	55	70	66	63	58	67	66	62	56
Samtliga	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Unga underrepresenterade

Unga är, trots en ökning, alltså underrepresenterade bland hel- och deltid sarvoderade. Av samtliga hel- och deltid sarvoderade är det 4 procent som är under 30 år, vilket kan jämföras med 9 procent bland samtliga förtroendevalda. De unga utgör en större andel av de deltid sarvoderade, 5 procent, än av de heltid sarvoderade, 2 procent.

Andelen hel- och deltid sarvoderade politiker mellan 30 till 49 år har ökat något till 45 procent sedan 2011. Därmed är det den åldersgrupp som flest hel- och deltid sarvoderade tillhör. Andelen kvinnor som tillhör denna åldersgrupp, 48 procent, är större än andelen män, 43 procent.

Andelen hel- och deltid sarvoderade i åldern 50 till 64 år har minskat något jämfört med 2011 och utgör 43 procent i 2015 års undersökning. Det är en lika stor andel män som kvinnor i denna åldersgrupp bland de hel- och deltid sarvoderade. Något fler är heltid sarvoderade, 46 procent, jämfört med deltid sarvoderade, 41 procent.

Personer över 65 år utgör 8 procent av de förtroendevalda som är hel- eller deltid sarvoderade. Det är en liten ökning sedan 2011 då andelen med arvode över 65 år var 6 procent. Samtidigt har andelen förtroendevalda i denna åldersgrupp ökat kraftigare vilket gör att det är en mindre andel av de förtroendevalda över 64 år som är hel- eller deltid sarvoderade 2015. I tabell 7.8 presenteras hur de hel- och deltid sarvoderade förtroendevalda fördelar sig efter ålder och kön.

Tabell 7.8**Hel- och deltidisarvoderade förtroendevalda i kommunerna efter ålder och kön. År 2003–2015. Procent***Table 7.8 Full-time and part-time remunerated representatives in municipalities by sex. 2003–2015. Percent*

Ålder	Deltid				Heltid				Totalt			
	-03	-07	-11	-15	-03	-07	-11	-15	-03	-07	-11	-15
Samtliga												
18-29 år	3	3	2	5	1	0	1	2	2	1	2	4
30-49 år	37	36	41	43	38	41	48	48	37	38	44	45
50-64 år	56	56	48	41	60	57	48	46	58	56	48	43
65- år	4	6	9	11	2	2	3	4	3	4	6	8
Kvinnor												
18-29 år	2	3	2	4	1	-	2	2	2	2	2	3
30-49 år	43	37	45	48	42	50	57	48	43	43	50	48
50-64 år	53	56	48	40	56	49	40	48	54	53	45	43
65- år	2	4	5	8	1	1	2	3	1	2	4	6
Män												
18-29 år	3	2	2	5	1	0	1	2	2	1	2	4
30-49 år	34	35	39	39	36	36	42	48	35	35	40	43
50-64 år	58	56	47	42	61	61	53	45	60	58	50	43
65- år	6	7	11	14	2	3	4	5	4	5	8	10

Färre utrikes födda arvoderas

Av de hel- och deltidisarvoderade är 5 procent utrikes födda 2015. Det kan jämföras med 9 procent bland alla förtroendevalda och 19 procent av befolkningen. Utrikes födda är underrepresenterade bland både hel- och deltidisarvoderade förtroendevalda även om något fler av de deltidisarvoderade är födda i ett annat land jämfört med de heltidisarvoderade.

Tabell 7.9**Hel- och deltidisarvoderade förtroendevalda i kommunerna efter födelseland och kön, år 2003–2015. Procent***Table 7.9 Full-time and part-time remunerated representatives in municipalities by country of birth and sex. 2003-2015. Percent*

Födelseland	Deltid				Heltid				Totalt			
	-03	-07	-11	-15	-03	-07	-11	-15	-03	-07	-11	-15
Samtliga												
Sverige	97	96	96	94	97	97	96	96	97	96	96	95
Övriga länder	3	4	4	6	3	3	4	4	3	4	4	5
Kvinnor												
Sverige	96	97	95	92	97	96	94	97	96	96	95	94
Övriga länder	4	3	5	8	3	4	6	3	4	4	5	6
Män												
Sverige	97	96	96	96	97	97	97	95	97	97	97	96
Övriga länder	3	4	4	4	3	3	3	5	3	3	3	4

Hel- och deltidarvoderade i landstingen

Bland samtliga förtroendevalda i landstingen är andelen män 52 procent och andelen kvinnor 48 procent. Bland de hel- och deltidarvoderade i landstingen är det tvärt om en något större andel kvinnor, 52 procent, än män 48 procent. Det är framför allt andelen deltidarvoderade kvinnor som har ökat, från 46 procent 2011 till 54 procent 2015.

Tabell 7.10

Hel- och deltidarvoderade förtroendevalda i landstingen efter kön, år 2003–2015. Procent

Table 7.10 Full-time and part-time remunerated representatives in county councils by sex. 2003–2015. Percent

Kön	Deltid				Heltid				Totalt			
	-03	-07	-11	-15	-03	-07	-11	-15	-03	-07	-11	-15
Kvinnor	47	43	46	54	45	44	48	50	46	44	47	52
Män	54	57	54	46	55	56	52	50	54	56	53	48
Samtliga	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Unga och äldre ej hel- eller deltidarvoderade

En majoritet av de hel- och deltidarvoderade i landstingen befinner sig i åldersgrupperna 30 till 49 år och 50 till 64 år, något som gäller både för män och för kvinnor. Andelen unga hel- eller deltidarvoderade är oförändrad på 3 procent, samtidigt som andelen över 64 år har ökat svagt till 5 procent av alla hel- eller deltidarvoderade.

Tabell 7.11

Hel- och deltidarvoderade förtroendevalda i landstingen efter ålder och kön, år 2003–2015. Procent

Table 7.11 Full-time and part-time remunerated representatives in county councils by age and sex. 2003–2015. Percent

Ålder	Deltid				Heltid				Totalt			
	-03	-07	-11	-15	-03	-07	-11	-15	-03	-07	-11	-15
Samtliga												
18-29 år	2	2	5	5	-	2	2	1	1	2	3	3
30-49 år	31	40	35	44	35	41	42	48	33	41	38	46
50-64 år	65	53	54	42	64	54	54	50	64	54	54	46
65- år	1	5	6	8	2	3	1	1	1	4	4	5
Kvinnor												
18-29 år	-	-	2	4	-	-	-	1	-	-	1	3
30-49 år	40	39	34	38	44	52	44	46	42	47	39	41
50-64 år	60	61	55	49	55	46	56	51	57	52	56	50
65- år	-	-	9	10	2	2	-	1	1	1	4	6
Män												
18-29 år	4	4	7	7	-	3	4	-	2	3	6	4
30-49 år	24	40	35	51	27	33	40	50	26	36	37	50
50-64 år	70	47	54	35	71	60	53	49	71	55	53	42
65- år	2	9	4	7	2	4	3	1	2	6	4	4

Utrikes födda i lägre grad arvoderade

Som tidigare nämnts i rapporten uppgår andelen utrikes födda bland samtliga förtroendevalda i landstingen till 9 procent, vilket kan jämföras med 19 procent i befolkningen. Andelen utrikes födda bland hel- och deltidisarvoderade i landstingen är 5 procent, vilket är en oförändrad nivå jämfört med 2011. Utrikes födda är med andra ord, precis som i kommunerna, underrepresenterade bland de hel- och deltidisarvoderade förtroendevalda i landstingen.

Tabell 7.12

Hel- och deltidisarvoderade förtroendevalda i landstingen efter födelseland och kön, år 2003–2015. Procent

Table 7.12 Full-time and part-time remunerated representatives in county councils by country of birth and sex. 2003-2015. Percent

Födelseland	Deltid				Heltid				Totalt			
	-03	-07	-11	-15	-03	-07	-11	-15	-03	-07	-11	-15
Samtliga												
Sverige	98	94	94	95	98	98	97	95	98	97	95	95
Övriga länder	2	6	6	5	2	2	3	5	2	3	5	5
Kvinnor												
Sverige	100	94	93	93	98	98	97	94	99	97	95	93
Övriga länder	-	6	7	7	2	2	3	6	1	3	5	7
Män												
Sverige	96	94	94	99	98	99	97	96	97	97	96	97
Övriga länder	4	6	6	1	2	1	3	4	3	3	4	3

Arvodesnivåer

Eftersom det i många fall är svårt att precisera tjänstgöringsgraden för de deltidisarvoderade förtroendevalda blir det problematiskt att räkna om arvodesnivåerna så att de blir jämförbara. I den redovisning av arvodesnivåer som görs här ingår därför endast de heltidisarvoderade.

Arvodesnivåer i kommunerna

Det genomsnittliga månatliga arvodet för heltidisarvoderade förtroendevalda i kommunerna uppgår år 2015 till ungefär 57 700 kronor. Arvodesnivåerna som de heltidisarvoderade erhåller varierar från drygt 28 000 kronor till drygt 123 000 kronor. Jämfört med 2011 års undersökning har det genomsnittliga månatliga arvodet för heltidisarvoderade ökat med cirka 5 700 kronor, vilket motsvarar en ökning med 11 procent. Ökningen är på samma nivå som ökningen av den sammanräknade förvärvsinkomsten i befolkningen över 20 år mellan åren 2010 och 2014.

Kommunstyrelsens ordförande under genomsnittet

När Svenska Kommunförbundet år 1995 undersökte arvodesnivåerna för de heltidsengagerade förtroendevalda som innehade posten som kommunstyrelseordförande kom de fram till att det genomsnittliga månatliga arvodet uppgick till 29 000 kronor (Svenska Kommunförbundet 1996). År 2003 var motsvarande belopp 38 200 kronor per månad, år 2007 hade det stigit till 44 500 kronor per månad och 2011 hade motsvarande genomsnittliga arvode stigit till 51 800 kronor. I 2015 års undersökning har det genomsnittliga arvodet till kommunstyrelsens ordförande stigit till cirka 57 100 kronor. Därmed är det genomsnittliga arvodet för alla heltidisarvoderade

fortfarande något högre än genomsnittet för de ordföranden i kommunstyrelsen som arbetar heltid. Även när det gäller arvoden för kommunstyrelsens ordförande är variationen stor mellan kommuner. Det är samma variation i arvodesnivåerna bland kommunstyrelsens ordförande som bland de arvoderade i stort, från 28 000 kronor till 123 000 kronor.

Arvodesnivåer i landstingen

År 2015 uppgår det genomsnittliga månatliga arvodet för heltidsarvoderade förtroendevalda i landstingen till cirka 65 300 kronor. Motsvarande arvode 2011 var 59 100 kronor, därmed var det en ökning med 10 procent mellan 2011 och 2015. Dessförinnan var beloppet 52 000 kronor år 2007. Även bland landstingens arvoderade politiker finns det en stor variation i beloppen, från 33 500 kronor till 131 200 kronor.

En redovisning av arvodesnivåerna för heltidsarvoderade landstingsstyrelseordföranden visar att det genomsnittliga månatliga arvodet uppgår till 68 700 kronor, med en variation från 52 800 till 122 800 kronor.

Fakta om statistiken

Undersökningen av förtroendevalda i kommuner och landsting

Svenska kommunförbundet har sedan 1971 och fram till 1999 genomfört undersökningar bland de kommunalt förtroendevalda med avseende på bland annat deras kön och ålder. År 2003 genomförde Statistiska centralbyrån (SCB) för första gången en motsvarande undersökning om de förtroendevalda. Undersökningen genomförs av SCB för fjärde gången år 2015.

Undersökningen år 2003 genomfördes av SCB på uppdrag av Svenska Kommunförbundet, Landstingsförbundet och Justitiedepartementet. Motsvarande undersökningar år 2007, 2011 och 2015 genomfördes inom ramen för SCB:s anslag för demokratistatistik.

De fyra undersökningar av förtroendevalda som SCB genomfört skiljer sig från tidigare undersökningar, framför allt i två avseenden. För det första har SCB samlat in de förtroendevaldas personnummer, vilket ger möjlighet till att använda registerstatistik för mer ingående analyser av olika former av representativitet. För det andra har insamlandet av personnummer inneburit en kvalitetshöjning, genom att fler kontroller av datamaterialet möjliggjorts. För det andra innefattar SCB:s undersökningar även information om de förtroendevalda i landstingen.

Detta omfattar statistiken

Inom ramen för Undersökningen av förtroendevalda i kommuner och landsting har uppgifter om förtroendevalda samt förtroendevalda som är hel- och deltidsarvoderade samlats in från samtliga kommuner och landsting.

När det gäller *uppgifter om förtroendevalda* har följande fakta om de förtroendevalda samlats in: för- och efternamn, fullständigt personnummer, partitillhörighet, position (ordförande, ledamot etc.) och nämndtillhörighet.

Beträffande *uppgifter om hel- och deltidsarvoderade* har följande fakta insamlats: för- och efternamn, fullständigt personnummer, partitillhörighet, uppdragets titel, procent av heltid och månadsarvode.

Definitioner och förklaringar

Förtroendevalda

En analys av de förtroendevalda kräver en tydlig definition av vilka personer som skall definieras som förtroendevalda. Undersökningen år 2015 utgår från samma definition som användes i 2003, 2007 och 2011 års undersökningar. Förtroendevalda definieras här som ledamöter och ersättare i fullmäktige, nämnder och fullmäktigeberedningar samt revisorer.¹⁴ Denna definition är baserad på kommunallagens definition av förtroendevalda.¹⁵ Det finns ett antal förtroendeuppdrag som i

¹⁴ I 2003 års definition ingick även revisorsersättare, men den förändring av kommunallagen som riksdagen beslutade om 2006 (lag 2006:369) innebar att minsta antal revisorer utökats från 3 till 5 samtidigt som ersättarposterna avskaffats.

¹⁵ Kommunallagens definition har förändrats något genom ett riksdagsbeslut 2006 (lag 2006:369), men för att behålla jämförbarhet över tid håller vi här fast vid samma definition som vid 2003 års undersökning.

och med detta inte ingår i den population som studeras i denna rapport. Till de förtroendeuppdrag som exkluderats hör uppdrag i olika råd, nämndutskott, styrelser i kommunala bolag och olika samarbetsorgan. Eftersom de flesta som har något av dessa uppdrag även har uppdrag som inkluderas i definitionen av förtroendevalda påverkas studier av representativiteten endast marginellt. Hur definitionen av förtroendevalda utformas påverkar framför allt beräkningar av antalet förtroendeuppdrag. Den definition som valts möjliggör jämförelser över tid.

Hel- och deltidsarvoderade förtroendevalda

Inom ramen för undersökningen har uppgifter om de hel- och deltidsarvoderade förtroendevalda som finns i kommuner och landsting samlats in.

Till de *heltidsarvoderade* hör de förtroendevalda som erhåller arvode för politiska uppdrag som anses utövas på heltid.

Till de *deltidsarvoderade* hör de förtroendevalda vars uppdrag anses motsvara 40 procent tjänstgöring eller mer, dock inte heltidstjänstgöring.

I de fall en person har haft mer än ett arvoderat uppdrag har både tjänstgöring och arvode summerats vid beräkningarna.

Nämnder och uppdrag

Inom ramen för undersökningen har uppgifter om de förtroendevaldas nämndtillhörigheter samlats in. Nämnder har klassificerats i olika kategorier, vilket bland annat legat till grund för selektering av de uppdrag som ingår i vår definition av förtroendeuppdrag. De uppdrag som samlats in och som faller utanför den definition av förtroendeuppdrag som används är framför allt uppdrag i kommunala bolag, arbetsutskott, olika råd och kommittéer. Nedan ges en kortfattad beskrivning av de kategorier av kommunala och landstingskommunala nämnder som ingår i undersökningen.

Tablå 1
Exempel på nämnder som ingår i undersökningen år 2015

Examples of committees included in the population

Kategori	Exempel på nämnder som ingår
Obligatoriska nämnder	Fullmäktige, styrelsen, valnämnd och revision
Vård/omsorg/social	Hjälpmedelnsnämnd, individ- och familjenämnd, patientnämnd, socialnämnd, vård- och omsorgsnämnd och äldrenämnd
Barn/ungdom/utbildning	Barn- och ungdomsnämnd, barn- och utbildningsnämnd, utbildningsnämnd, gymnasienämnd och skolnämnd
Kultur/fritid/turism	Fritids- och kulturnämnd, fritidsnämnd, idrotts- och fritidsnämnd och kulturnämnd
Teknik/miljö/trafik	Bygg- och miljönämnd, byggnämnd, drift- och service-nämnd, it-nämnd, miljönämnd, räddningsnämnd, miljö- och hälsoskyddsnämnd, samhällsbyggnadsnämnd, teknisk nämnd och trafiknämnd
Övriga nämnder	Jävsnämnd, krisledningsnämnd, tillståndsnämnd, vuxen-nämnd, näringslivsnämnd och utvecklingsnämnd.

Operationalisering

Nedan beskrivs hur variablerna som studerats i rapporten har operationaliserats, dvs. hur vi mäter de egenskaper som studeras.

Tablå 2
Operationalisering av sociala grupper
Operationalization of social groups

Variabel	Beskrivning
Kön, andel politiker	Information om de förtroendevaldas kön har hämtats från SCB:s register över totalbefolkningen (RTB).
Kön, andel befolkning	Information om andelen kvinnor/män i befolkningen har hämtats från RTB. Variabeln avser befolkningen 18 år och äldre den 31 december 2014.
Ålder, andel politiker	Variabeln är indelad i 4 kategorier: <i>18–29</i> , <i>30–49</i> , <i>50–64</i> och <i>65 år och uppåt</i> . Vi har valt denna indelning eftersom den även används i den officiella statistiken över nominerade och valda kandidater vid de allmänna valen. Därigenom skapas större jämförbarhet. Information om de förtroendevaldas ålder har hämtats från RTB och avser den 31 december 2014.
Ålder, andel befolkning	Information om befolkningens ålder har hämtats från RTB. Variabeln avser befolkningen 18 år och äldre den 31 december 2014.
Civilstånd, andel politiker	Variabeln är indelad i 2 kategorier: <i>gift (gift och registrerad partner)</i> och <i>ogift (ogift, skild, änklings, skild partner, efterlevande partner)</i> . Information om de förtroendevaldas civilstånd har hämtats från RTB och avser den 31 december 2014.
Civilstånd, andel befolkning	Information om andelar med olika civilstånd i befolkningen har hämtats från RTB. Variabeln avser befolkningen 18 år och äldre den 31 december 2014.
Barn under 6 år, andel politiker	Variabeln är indelad i 2 kategorier: <i>har barn under 6 år</i> och <i>har ej barn under 6 år</i> . Information om antal barn bland de förtroendevalda har hämtats från RTB och avser den 31 december 2014. Alla barn räknas med oavsett om de bor med föräldern eller inte. Omvänt så räknas inte barn som har annan förälder enligt registret inte med även om barnet skulle bo hos personen ifråga.
Barn under 6 år, andel befolkning	Information om antal barn under 6 år i befolkningen har hämtats från RTB. Variabeln avser befolkningen 18 år och äldre den 31 december 2014.
Barn under 18 år, andel politiker	Variabeln är indelad i 2 kategorier: <i>har barn under 18 år</i> och <i>har ej barn under 18 år</i> . Information om antal barn bland de förtroendevalda har hämtats från RTB och avser den 31 december 2014. Alla barn räknas med oavsett om de bor med föräldern eller inte. Omvänt så räknas inte barn som har annan förälder enligt registret inte med även om barnet skulle bo hos personen ifråga.
Barn under 18 år, andel befolkning	Information om antal barn under 18 år i befolkningen har hämtats från RTB. Variabeln avser befolkningen 18 år och äldre den 31 december 2014.
Bakgrund, andel politiker	Variabeln är indelad i 4 kategorier: <i>(1) personer födda utrikes</i> , <i>(2) inrikes födda personer med två utrikes födda föräldrar</i> , <i>(3) inrikes födda med en inrikes och en utrikes född förälder</i> samt <i>(4) inrikes födda personer med två inrikes födda föräldrar</i> . Information om de förtroendevaldas bakgrund har hämtats från RTB och avser den

Variabel	Beskrivning
	31december 2014.
Bakgrund, andel befolkning	Information om andelar med olika bakgrund i befolkningen har hämtats från RTB. Variabeln avser befolkningen 18 år och äldre den 31 december 2014.
Födelseland, andel politiker	Variabeln är indelad i 2 kategorier: <i>personer födda i Sverige</i> och <i>personer födda utomlands</i> . Kategorin födda utomlands delas även in i kategorierna: <i>Norden (utom Sverige)</i> , <i>Europa (utom Norden)</i> och <i>Övriga länder</i> . Information om de förtroendevaldas födelseland har hämtats från RTB och avser den 31 december 2014.
Födelseland, andel befolkning	Information om andelar med olika födelseland i befolkningen har hämtats från RTB. Variabeln avser befolkningen 18 år och äldre den 31 december 2014.
Medborgarskap, andel politiker	Variabeln är indelad i 2 kategorier: <i>svenska</i> och <i>utländska medborgare</i> . Information om de förtroendevaldas medborgarskap har hämtats från RTB och avser den 31 december 2014.
Medborgarskap, andel befolkning	Information om andelar med olika medborgarskap i befolkningen har hämtats från RTB. Variabeln avser befolkningen 18 år och äldre den 31 december 2014.
Inkomst, andel politiker	Inkomstklasserna är baserade på percentiler och redovisas i följande grupper: 0–20, 21–40, 41–60, 61–80, 81–100. De är beräknade utifrån hela Sveriges befolkning 18 år och äldre. De personer som saknat deklarerad inkomst eller av andra skäl inte deklarerat någon inkomst redovisas ej. Exempelvis innebär detta att de personer som redovisas i inkomstklassen 0–20 tillhör de 20 procent av befolkningen 18 år och äldre som har lägst inkomster. Uppgifterna är hämtade från SCB:s inkomst- och taxeringsregister (IoT) och avser inkomster år 2013 enligt 2014 års taxering.
Utbildning, andel politiker	Variabeln är indelad i 3 kategorier: <i>förgymnasial</i> , <i>gymnasial</i> och <i>eftergymnasial utbildning</i> . Information om de förtroendevaldas utbildning har hämtats från SCB:s utbildningsregister och avser den 31 december 2014. På grund av begränsningar i registret finns endast variabeln tillgänglig för personer upp till och med 74 år.
Utbildning, andel befolkning	Uppgifter om befolkningens utbildning är beräknade med hjälp av SCB:s utbildningsregister. Variabeln avser befolkningen 18–74 år den 31 december 2014. Att variabeln inte avser hela befolkningen 18 år och äldre beror på registrets begränsningar.
Inkomst, andel befolkning	Information om befolkningens inkomst har hämtats från SCB:s inkomstregister. Kategorierna är desamma som för politiker. Variabeln avser inkomster för befolkningen 18 år och äldre för året 2013 enligt 2014 års taxering. Uppgifterna är hämtade från SCB:s inkomst- och taxeringsregister (IoT).

Variabel	Beskrivning
Anställningssektor, andel politiker	Variabeln är indelad i 4 kategorier: <i>privatanställda</i> , <i>statligt anställda</i> , <i>anställda i kommuner</i> , <i>anställda i landsting</i> samt <i>anställda i kommunalt ägt företag eller organisation</i> . Information om de förtroendevaldas anställningssektor är hämtad från SCB:s yrkesregister år 2013 och avser personer i åldrarna 18–64 år.
Anställningssektor, andel befolkning	Uppgifter om andelen anställda i de olika sektorerna i befolkningen är hämtade från SCB:s yrkesregister och avser befolkningen i åldrarna 18–64 år 2013.

Datainsamling och statistikens tillförlitlighet

I början av mars 2015 gjorde SCB ett utskick till samtliga kommuner och landsting där uppgifter om förtroendevalda efterfrågades. I augusti hade de flesta av kommunerna och landstingen skickat in de efterfrågade uppgifterna. Den sista kommunen kom in med uppgifter i december 2015. Samtliga kommuner och landsting har skickat in efterfrågade uppgifter om de förtroendevalda. Något objektsbortfall finns inte. Däremot kan det förekomma att kommuner och landsting har skickat in ofullständiga förteckningar över de förtroendeuppdrag som finns, så kallade partiella bortfall.

Uppgifter om förtroendevalda har skickats in till SCB både via insamlingsverktyget SIV och i enstaka fall via e-post. Uppgifterna har kontrollerats så att samtliga kommuner har lämnat uppgifter för fullmäktige, kommunstyrelse, valnämnd och revision. Dessutom har kontroller genomförts så att personnumren är korrekta, att samma personnummer inte förekommer flera gånger i samma nämnd samt att samma personnummer inte förekommer i flera kommuner.

Det är naturligtvis möjligt att det vid registreringen gjorts fel som inte upptäckts vid dessa kontroller, men det är inte troligt att dessa eventuella fel skulle vara systematiska och därmed är det inte heller troligt att de skulle påverka de slutsatser som kommit fram vid analys av materialet. De brister och felaktigheter som upptäckts har korrigerats efter kompletteringar från kommuner och landsting. Det faktum att kommunerna och landstingen har skickat in de efterfrågade uppgifterna om förtroendevalda vid något olika tillfällen medför att det inte är en samlad bild från ett exakt tillfälle som ges. För de analyser som gjorts i den här rapporten utgör detta dock inget problem.

De insamlade personnumren har matchats mot olika register vid SCB för att kunna ta fram olika bakgrundsvariabler avseende de förtroendevalda. De register som använts är: registret över totalbefolkningen (RTB), SCB:s inkomst- och taxeringsregister (IoT), registret över befolkningens utbildning samt yrkesregistret. Registren som använts avser olika år. För RTB gäller sista december 2014, IoT:s referensår inkomståret 2013, utbildningsregisteret och yrkesregistret gäller för 2013.

Referenser

- Besley, Timothy & Anne, Case. 2002. *Political Institutions and Policy Choice: Evidence from the United States*. Report WP02/13. London: Institute for Fiscal Studies.
- Bäck, Hanna & Öhrvall, Richard. 2004. *Det nya seklets förtroendevalda. Om politikerantal och representativitet i kommuner och landsting 2003*. Stockholm: Justitiedepartementet.
- Bäck, Henry. 1993. *Hur många och hurudana? Om organisationsförändringar, politikerantal och representativitet i kommunerna*. Stockholm: Institutet för kommunal ekonomi.
- Bäck, Henry. 2000. *Kommunpolitiker i den stora nyordningens tid*. Malmö: Liber.
- Gilljam, Mikael & Hermansson, Jörgen. 2003. "Demokratins ideal möter verkligheten" i Gilljam, Mikael & Hermansson, Jörgen (red). *Demokratins mekanismer*. Malmö: Liber.
- Gustafsson, Agne. 1970. *Försvar för folkstyret*.
- Gustafsson, Agne. 1999. *Kommunal Självstyrelse*. Stockholm: SNS.
- Hagevi, Magnus. 1999. *Kommunala förtroendeuppdrag 1999*. Svenska kommunförbundet.
- Hagevi, Magnus. 2002. *Professionalisering och deltagande i den lokala representativa demokratin. En analys av kommunala förtroendeuppdrag 1999*. Göteborg: CEFOS.
- Hernes, Helga. 1987. *Welfare State and Woman Power – Essays in State Feminism*. Oslo: Norwegian University Press.
- Holmberg, Sören & Oscarsson, Henrik. 2004. *Väljare – Svenskt väljarbeteende under 50 år*. Stockholm: Norstedts Juridik.
- Hosmer, David & Lemeshow, Stanley. 2000. *Applied Logistic Regression*. 2:a uppl. New York: Wiley.
- Kommunallagen. 1991:900.
- Montin, Stig. 2006. *Politisk styrning och demokrati i kommunerna. Åtta dilemman i ett historiskt ljus*. Stockholm: Sveriges Kommuner och Landsting.
- Nielsen, Peder. 2001. "På och av – om uppdragsvillighet, rekrytering och avhopp i den kommunala demokratin". *Att vara med på riktigt – demokratiutveckling i kommuner och landsting*. Bilagor till betänkande av Kommundemokratikommittén, SOU 2001:48.
- Oscarsson, Henrik, 2016. *Flytande väljare*. Demokratistatistik rapport nr 21. Örebro: SCB.
- Offerdal, Audun. 2003. "Politisk rekrytering og demokrati". Uppsats presenterad på den 12:e Nordiska Kommunalforskarkonferensen i Göteborg 28–30 november 2003.
- Phillips, Anne. 1995. *The Politics of Presence*. Oxford: Oxford University Press.
- Pettersson, Jessica & Öhrvall, Richard, 2007. "Förtroendevalda i kommuner och landsting – en rapport om politikerantal och representativitet". Stockholm: SCB.
- Regeringens proposition 2001/02:80. *Demokrati för det nya seklet*.
- Raaum, Nina. 1995. "Politisk representasjon". I Raaum, Nina (red), *Kjønn og Politikk*. Tano.
- SCB. 2002. *Personer med utländsk bakgrund: Riktlinjer för redovisning i statistiken*. Stockholm: Statistiska centralbyrån, Meddelande i samordningsfrågor 2002:3. Stockholm: SCB.
- SCB. 2007. *Allmänna valen 2006. Del 4. Specialundersökningar*. Stockholm: SCB.

- SCB. *Nominerade och valda kandidater vid de allmänna valen*. Statistiska meddelanden (SOS) från åren 1982, 1985, 1988, 1991, 1994, 1998 och 2002. Stockholm: SCB.
- Schumpeter, Joseph. 1942 (1992). *Capitalism, Socialism and Democracy*. London: Routledge.
- Svaleryd, Helena. 2007. *Women's Representation and Public Spending*. IFN Working Paper No. 701. Stockholm: Institutet för Näringslivsforskning.
- Svenska kommunförbundet. 1996. *Kommunalt förtroendevalda 1995. Del 1. Fördelning på nämnder, andel kvinnor, ålder, parti m.m.*
- Svenska kommunförbundet. 2000. *Kommunpolitikern – Vem är det?*
- SOU 1945:38. *Betänkande med förslag till riktlinjer för en revision av rikets indelning i borgerliga primärkommuner*.
- SOU 1993:90. *Lokal demokrati i utveckling*.
- SOU 2016:5. *Låt fler forma framtiden! Slutbetänkande från 2014 års Demokratiutredning - Delaktighet och jämlikt inflytande*.
- Wallin, Gunnar, Bäck, Henry, & Tabor, Merrick. 1981. *Kommunalpolitikerna. Rekrytering – Arbetsförhållanden – Funktioner*. Ds Kn 1991:17–18.
- Wide, Jessica. 2006. *Kvinnors politiska representation i ett jämförande perspektiv – nationell och lokal nivå*. Doktorsavhandling. Umeå: Umeå universitet.
- Wolgemuth, Daniel. 2006. "Leder social representativitet till åsiktsrepresentativitet?" i Bäck, Hanna & Mikael Gilljam (red). *Valets mekanismer*. Malmö: Liber.
- Wängnerud, Lena. 1996. "Intressen kontra stereotyper. Varför finns det kvinnliga och manliga politiker i riksdagen?". Statsvetenskaplig tidskrift 99.
- Öhrvall, Richard. 2004. *Hel- och deltidsarvoderade förtroendevalda*. Stockholm: SCB.

Kommun- och landstingstabeller

I tabellerna nedan redovisas ett antal egenskaper för samtliga 290 kommuner och de 20 landstingen. Här redovisas antalet invånare per förtroendevald, uppdragskoncentrationen (antal uppdrag/antal politiker), andelen förtroendevalda kvinnor och män liksom andelen utrikes födda kvinnor och män bland de förtroendevalda. Informationen baseras på de uppgifter som kommunerna/landstingen skickat in till SCB.

Tabell 1

Uppgifter om invånare per förtroendevald, uppdragskoncentration, andel kvinnor och män bland förtroendevalda och andel utrikes födda kvinnor och män bland förtroendevalda per kommun, år 2015

Table 1 List of municipalities. Concentration of positions, inhabitants per representative, percentage of women, percentage of foreign born. 2015

Kommun	Inv. per politiker	Uppdrags-konc.	Könsfördelning		Andel utrikes födda		
			Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Samtliga
Ale	192	1,70	47	53	10	3	6
Alingsås	202	1,46	44	56	3	8	6
Alvesta	171	1,96	36	64	15	10	11
Aneby	82	1,60	38	62	13	8	10
Arboga	122	1,69	38	63	10	7	8
Arjeplog	71	2,17	44	56	0	4	2
Arvidsjaur	89	2,05	44	56	9	7	8
Arvika	248	2,03	42	58	9	5	7
Askersund	117	1,85	43	57	5	7	6
Avesta	193	1,72	46	54	8	5	6
Bengtstors	152	1,70	35	65	14	10	11
Berg	101	1,76	46	54	3	3	3
Bjurholm	35	1,79	40	60	11	7	9
Bjuv	143	1,65	38	62	13	8	10
Boden	199	1,64	37	63	10	5	6
Bollebygd	112	1,58	43	57	6	14	10
Bollnäs	213	1,70	40	60	8	9	9
Borgholm	108	1,58	37	63	0	3	2
Borlänge	259	1,69	41	59	9	16	13
Borås	368	1,48	41	59	11	15	13
Botkyrka	402	1,55	43	57	20	26	24
Boxholm	69	1,53	45	55	0	7	4
Bromölla	115	1,60	35	65	3	4	4
Bräcke	82	1,46	47	53	5	2	4
Burlöv	170	1,85	39	61	18	19	19
Båstad	146	1,69	36	64	8	6	7
Dals-Ed	64	1,82	39	61	7	16	12
Danderyd	171	1,58	46	54	9	5	7
Degerfors	113	2,14	40	60	6	10	8
Dorotea	42	1,92	38	62	12	0	5
Eda	102	1,70	40	60	18	6	11
Ekerö	155	1,61	41	59	10	7	8
Eksjö	152	1,71	32	68	14	3	6
Emmaboda	90	2,12	39	61	23	5	12
Enköping	256	1,47	45	55	7	5	6

Kommun	Inv. per politiker	Uppdrags- konc.	Könsfördelning		Andel utrikes födda		
			Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Samtliga
Eskilstuna	447	1,66	43	57	17	20	19
Eslöv	193	1,59	40	60	18	13	15
Essunga	79	2,07	41	59	10	2	6
Fagersta	162	1,80	43	57	26	24	25
Falkenberg	293	1,66	48	52	13	7	10
Falköping	200	1,71	48	52	9	12	11
Falun	323	1,65	40	60	11	4	7
Filipstad	152	2,10	44	56	10	8	9
Finspång	214	1,62	42	58	5	7	6
Flen	161	1,75	41	59	20	13	16
Forshaga	126	1,90	44	56	10	6	8
Färgelanda	89	1,79	41	59	7	2	4
Gagnef	100	1,85	38	62	0	2	1
Gislaved	158	1,59	38	62	11	8	9
Gnesta	144	1,68	49	51	6	0	3
Gnosjö	122	2,14	38	62	17	8	12
Gotland	242	1,47	46	54	3	5	4
Grums	138	1,74	46	54	10	14	12
Grästorp	99	1,67	46	54	4	0	2
Gullspång	81	1,88	38	62	0	3	2
Gällivare	164	1,61	53	47	0	2	1
Gävle	480	1,59	50	50	9	13	11
Göteborg	1065	1,24	47	53	14	15	15
Götene	127	1,87	37	63	0	2	1
Habo	115	1,71	40	60	5	5	5
Hagfors	178	1,90	42	58	0	5	3
Hallsberg	139	1,78	43	57	4	6	5
Hallstahammar	147	1,89	47	53	14	5	9
Halmstad	430	1,52	43	57	13	8	10
Hammarö	175	1,90	43	57	5	8	7
Haninge	499	1,73	47	53	13	24	19
Haparanda	130	2,20	47	53	23	15	19
Heby	123	1,65	45	55	18	5	11
Hedemora	142	1,69	42	58	4	7	6
Helsingborg	607	1,42	44	56	13	14	14
Herrljunga	88	1,62	40	60	7	3	5
Hjo	122	1,62	45	55	6	3	4
Hofors	111	1,65	46	54	3	11	7
Huddinge	489	1,54	46	54	22	12	16
Hudiksvall	190	1,68	40	60	1	8	5
Hultsfred	149	1,70	35	65	19	5	10
Hylte	101	1,63	42	58	9	8	9
Håbo	220	1,66	43	57	5	15	11
Hällefors	99	1,76	44	56	6	13	10
Härjedalen	109	1,78	44	56	2	0	1
Härnösand	173	1,31	45	55	15	9	12
Härryda	333	1,94	37	63	10	7	8
Hässleholm	305	1,62	42	58	9	3	5
Höganäs	232	1,66	52	48	11	2	6

Kommun	Inv. per politiker	Uppdrags-konc.	Könsfördelning		Andel utrikes födda		
			Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Samtliga
Högsby	86	1,57	45	55	7	5	6
Hörby	117	1,72	37	63	6	5	5
Höör	137	1,73	43	57	14	3	8
Jokkmokk	58	1,75	55	45	0	8	3
Järfälla	468	1,60	44	56	24	23	23
Jönköping	416	1,38	43	57	8	9	9
Kalix	133	1,54	46	54	12	8	10
Kalmar	363	1,51	46	54	10	10	10
Karlsborg	80	1,86	38	62	9	0	4
Karlshamn	175	1,62	45	55	5	4	4
Karlskoga	223	1,78	43	57	9	9	9
Karlskrona	254	1,47	47	53	8	6	7
Karlstad	389	1,45	46	54	10	7	8
Katrineholm	182	1,60	43	57	11	19	16
Kil	118	1,82	39	61	5	5	5
Kinda	111	1,74	30	70	8	3	5
Kiruna	194	1,67	48	53	7	5	6
Klippan	166	1,89	38	62	5	10	8
Knivsta	218	1,69	41	59	7	2	4
Kramfors	149	1,67	46	54	0	4	2
Kristianstad	460	1,64	43	57	5	8	7
Kristinehamn	198	1,61	46	54	7	11	9
Krokom	123	1,71	42	58	2	3	3
Kumla	169	1,85	43	57	8	4	6
Kungsbacka	364	1,64	46	54	5	6	6
Kungsör	98	1,86	55	45	7	5	6
Kungälv	344	1,62	42	58	6	7	7
Kävlinge	231	1,93	40	60	10	6	8
Köping	169	1,72	51	49	21	18	19
Laholm	202	1,75	45	55	4	5	4
Landskrona	204	1,47	40	60	15	16	15
Laxå	77	2,03	51	49	16	3	9
Lekeberg	92	1,74	49	51	5	2	4
Leksand	148	1,91	47	53	4	5	5
Lerum	272	1,49	47	53	7	5	6
Lessebo	106	2,04	36	64	11	10	10
Lidingö	344	1,49	42	58	5	3	4
Lidköping	195	1,46	41	59	13	7	10
Lilla Edet	136	1,69	42	58	8	7	7
Lindesberg	235	1,81	46	54	9	17	13
Linköping	660	1,54	47	53	16	8	12
Ljungby	204	1,86	47	53	11	4	7
Ljusdal	180	1,61	39	61	5	9	8
Ljusnarsberg	94	1,65	37	63	16	9	12
Lomma	166	1,68	43	57	12	9	10
Ludvika	191	1,88	43	57	8	9	9
Luleå	322	1,43	45	55	15	9	12
Lund	392	1,40	40	60	19	10	13
Lycksele	130	1,69	46	54	2	10	6

Kommun	Inv. per politiker	Uppdrags- konc.	Könsfördelning		Andel utrikes födda		
			Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Samtliga
Lysekil	132	1,56	41	59	7	3	5
Malmö	772	1,27	46	54	17	23	21
Malung-Sälen	93	1,80	44	56	6	2	4
Malå	49	1,92	47	53	3	0	2
Mariestad	183	1,59	35	65	4	1	2
Mark	191	1,80	47	53	7	8	7
Markaryd	106	1,63	41	59	8	11	10
Mellerud	108	1,61	41	59	3	8	6
Mjölby	224	1,54	46	54	4	2	3
Mora	177	1,83	39	61	5	7	6
Motala	306	1,67	40	60	7	14	12
Mullsjö	85	1,86	33	67	4	2	2
Munkedal	123	2,06	46	54	5	4	5
Munkfors	60	1,66	48	52	10	6	8
Mölnadal	335	1,55	41	59	19	13	15
Mönsterås	93	1,70	50	50	10	1	6
Mörbylånga	158	1,46	45	55	2	0	1
Nacka	465	1,54	48	52	11	8	10
Nora	122	1,89	45	55	3	6	5
Norberg	85	1,73	40	60	7	8	7
Nordanstig	120	1,56	46	54	0	0	0
Nordmaling	114	1,61	44	56	4	0	2
Norrköping	573	1,49	45	55	17	13	15
Norrtälje	282	1,55	43	57	7	9	8
Norsjö	72	1,69	47	53	0	6	3
Nybro	167	1,81	44	56	12	8	9
Nykvarn	127	1,51	32	68	4	2	3
Nyköping	299	1,60	49	51	14	10	12
Nynäshamn	208	1,58	45	55	15	4	9
Nässjö	195	1,68	41	59	10	8	8
Ockelbo	69	1,77	49	51	7	9	8
Olofström	113	1,83	45	55	8	22	16
Orsa	97	1,71	33	67	9	9	9
Orust	186	1,67	43	57	3	7	5
Osby	116	1,80	39	61	2	7	5
Oskarshamn	225	1,57	41	59	13	10	11
Ovanåker	131	1,95	41	59	8	2	5
Oxelösund	130	1,81	46	54	22	6	13
Pajala	84	1,72	43	57	9	2	5
Partille	285	1,59	45	55	16	10	13
Perstorp	93	2,30	36	64	4	8	6
Piteå	249	1,65	50	50	5	7	6
Ragunda	99	1,98	51	49	4	4	4
Robertsfors	114	1,81	46	54	0	0	0
Ronneby	177	1,81	40	60	10	7	8
Rättvik	128	1,86	45	55	8	0	4
Sala	203	1,64	45	55	14	3	8
Salem	163	1,76	44	56	11	9	10
Sandviken	208	1,55	46	54	10	5	7

Kommun	Inv. per politiker	Uppdrags-konc.	Könsfördelning		Andel utrikes födda		
			Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Samtliga
Sigtuna	269	1,62	44	56	22	21	21
Simrishamn	138	1,79	47	53	6	4	5
Sjöbo	164	1,67	41	59	9	6	7
Skara	142	1,56	41	59	9	8	8
Skellefteå	330	1,54	50	50	6	6	6
Skinnskatteberg	67	1,58	58	42	16	18	17
Skurup	155	2,09	39	61	8	2	4
Skövde	345	1,51	46	54	10	7	8
Smedjebacken	100	1,69	38	62	5	11	8
Sollefteå	194	1,64	43	57	2	2	2
Sollentuna	352	1,45	45	55	16	16	16
Solna	376	1,49	38	62	13	14	14
Sorsele	60	1,81	40	60	0	4	2
Sotenäs	105	1,76	40	60	9	6	7
Staffanstorps	219	1,70	38	62	13	8	10
Stenungsund	258	1,64	45	55	9	2	5
Stockholm	1418	1,45	51	49	14	19	16
Storfors	98	1,88	43	57	6	8	7
Storuman	68	1,78	48	52	0	2	1
Strängnäs	210	1,58	44	56	11	9	10
Strömstad	124	1,62	44	56	13	4	8
Strömsund	103	1,54	45	55	4	2	3
Sundbyberg	236	1,57	43	57	21	22	21
Sundsvall	440	1,58	46	54	13	8	10
Sunne	152	1,59	41	59	11	8	9
Surahammar	140	2,04	35	65	24	15	18
Svalöv	177	1,62	41	59	16	4	9
Svedala	199	1,92	28	72	10	7	8
Svenljunga	123	1,79	42	58	14	8	11
Säffle	122	1,66	48	52	13	3	8
Säter	105	1,69	44	56	2	5	4
Sävsjö	108	1,60	37	63	8	6	7
Söderhamn	186	1,74	39	61	8	8	8
Söderköping	119	1,75	47	53	7	0	3
Södertälje	326	1,56	47	53	23	17	20
Sölvesborg	126	1,73	46	54	8	7	7
Tanum	111	1,77	45	55	8	5	6
Tibro	112	1,77	41	59	10	4	6
Tidaholm	124	1,75	43	57	9	7	8
Tierp	198	1,72	41	59	5	2	3
Timrå	153	1,66	42	58	12	7	9
Tingsryd	144	1,95	35	65	3	9	7
Tjörn	132	1,68	37	63	16	3	8
Tomelilla	135	1,76	47	53	2	8	5
Torsby	146	2,06	46	54	11	5	7
Torsås	83	1,92	45	55	0	0	0
Tranemo	147	1,92	52	48	12	3	8
Tranås	138	1,62	45	55	7	10	8
Trelleborg	205	1,61	40	60	12	6	8

Kommun	Inv. per politiker	Uppdrags-konc.	Könsfördelning		Andel utrikes födda		
			Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Samtliga
Trollhättan	301	1,52	43	57	17	15	16
Trosa	121	1,83	43	57	5	4	4
Tyresö	329	1,67	43	57	8	10	9
Täby	408	1,69	44	56	6	8	7
Töreboda	135	1,99	43	57	7	3	4
Uddevalla	374	1,69	43	57	5	15	10
Ulricehamn	224	1,67	39	61	12	3	7
Umeå	503	1,55	48	52	10	13	11
Upplands							
Väsby	283	1,58	47	53	17	24	21
Upplands-Bro	185	1,59	42	58	19	13	15
Uppsala	628	1,32	44	56	14	13	14
Uppvidinge	100	1,71	38	62	9	5	7
Vadstena	90	1,79	43	57	0	2	1
Vaggeryd	98	1,59	36	64	6	9	8
Valdemarsvik	96	1,46	41	59	9	2	5
Vallentuna	235	1,60	43	57	17	13	15
Vansbro	96	1,51	43	57	7	8	7
Vara	159	1,76	39	61	0	3	2
Varberg	366	1,64	41	59	10	6	8
Vaxholm	133	2,09	54	46	9	5	7
Vellinge	280	1,70	41	59	4	1	2
Vetlanda	197	1,53	36	64	8	8	8
Vilhelmina	78	1,57	52	48	4	7	6
Vimmerby	155	1,69	40	60	5	7	6
Vindeln	75	1,82	42	58	7	2	4
Vingåker	101	1,88	38	63	9	7	8
Vårgårda	148	1,65	36	64	11	0	4
Vänersborg	263	1,69	44	56	6	15	11
Vännäs	91	1,64	41	59	0	2	1
Värmdö	250	1,65	44	56	8	11	10
Värnamo	189	1,47	42	58	19	13	15
Västervik	257	1,54	44	56	11	10	11
Västerås	530	1,52	45	55	21	19	20
Växjö	356	1,45	39	61	13	14	14
Ydre	65	1,57	41	59	0	6	4
Ystad	213	1,73	44	56	7	3	4
Åmål	140	1,88	33	67	10	10	10
Ånge	100	1,51	42	58	0	2	1
Åre	109	1,77	45	55	7	4	5
Årjäng	96	1,62	34	66	6	3	4
Åsele	47	1,57	36	64	9	5	7
Åstorp	139	1,72	40	60	16	6	10
Åtvidaberg	164	1,87	44	56	16	5	10
Älmhult	154	1,80	43	57	9	7	8
Älvdalen	94	1,76	41	59	3	2	3
Älvkarleby	126	1,86	44	56	13	2	7
Älvsbyn	117	1,47	46	54	0	8	4
Ängelholm	211	1,60	40	60	9	4	6

Kommun	Inv. per politiker	Uppdrags- konc.	Könsfördelning		Andel utrikes födda		
			Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Samtliga
Öckerö	129	1,69	37	63	3	2	2
Ödeshög	60	1,58	41	59	6	12	9
Örebro	349	1,42	47	53	10	18	14
Örkelljunga	98	1,94	36	64	8	11	10
Örnsköldsvik	286	1,61	45	55	3	8	6
Östersund	369	1,59	43	57	11	6	9
Österåker	261	1,53	39	61	10	10	10
Östhammar	163	1,69	46	54	3	7	5
Östra Göinge	195	1,66	35	65	4	4	4
Överkalix	50	1,90	43	57	0	3	1
Övertorneå	51	1,69	42	58	21	7	13
Hela riket	265	1.65	43	57	9	8	9

Kommentar: För hela riket anges ett genomsnitt av antalet invånare per förtroendevald i kommunerna. Antal invånare avser samtliga kommuninvånare (0 år och äldre). Övriga uppgifter för hela riket avser de förtroendevalda totalt sett.

Tabell 2**Uppgifter om invånare per förtroendevald, uppdragskoncentration, andel kvinnor och män bland förtroendevalda och andel utrikes födda kvinnor och män bland förtroendevalda per landsting, år 2015***Table 2 List of county councils. Concentration of positions, inhabitants per representative, percentage of women, percentage of foreign born. 2015*

Kommun	Inv. per politiker	Uppdrags-konc.	Könsfördelning		Andel utrikes födda		
			Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Samtliga
Stockholms län	5374	1,44	49	51	16	11	13
Uppsala län	1837	1,72	46	54	13	8	10
Södermanlands län	1743	1,89	46	54	15	15	15
Östergötlands län	1858	1,48	47	53	7	9	8
Jönköpings län	1721	1,71	48	52	7	7	7
Kronobergs län	1287	1,76	48	52	13	6	10
Kalmar län	1260	1,82	48	52	4	8	6
Blekinge län	1134	1,76	51	49	12	9	10
Skåne län	3128	1,46	47	53	11	9	10
Hallands län	1827	1,40	51	49	6	8	7
Västra Götalands län	2558	1,57	47	53	10	7	8
Värmlands län	1409	1,64	54	46	8	3	6
Örebro län	1426	1,69	52	48	11	13	12
Västmanlands län	1606	1,54	45	55	12	17	15
Dalarnas län	1374	1,52	48	52	11	6	8
Gävleborgs län	2333	1,66	49	51	8	3	6
Västernorrlands län	1336	1,58	49	51	7	4	5
Jämtlands län	983	1,54	47	53	3	4	4
Västerbottens län	1434	1,62	48	52	7	5	6
Norrbottnens län	1553	1,52	47	53	14	7	11
Hela riket	2 202	1.59	48	52	10	8	9

Kommentar: För hela riket anges ett genomsnitt av antalet invånare per förtroendevald i landstingen. Antal invånare avser samtliga kommuninvånare (0 år och äldre). Övriga uppgifter för hela riket avser de förtroendevalda totalt sett.

In English

Summary

The report *Elected representatives in municipalities and county councils 2015* includes an analysis based on information about elected representatives. The information has been submitted to Statistics Sweden by all municipalities and county councils.

Number of elected representatives continue to decrease

The number of elected representatives in the municipalities continues to decrease. In 2015 the total amount of elected representatives in the municipalities amounted to 36 800 persons. Compared to 2011 the decrease is around 1 200 persons. There is also a decrease in the county councils. The number of representatives are roughly 4 4000, approximately 200 less than in 2011. Alas the trend with fewer representatives continues.

At the same time the number of elected representative positions continues to decrease in the municipalities. In 2015 there were 60 600 elected representative positions in the municipalities, which constitutes a decrease of about 2 000 positions compared to 2011. In the county councils there are only moderate changes. There were about 7 000 elected representative positions in the county councils in 2015.

Women, young persons and foreign born under represented among elected representatives

Despite the fact that half of the population consists of women, they account for only 43 percent of the representatives in the municipalities. The difference in numbers of men and women are smaller among younger politicians compared to older. Among representatives under the age of 30, 47 percent are women. Among those above 65, 37 percent are women.

Young persons are clearly underrepresented, 9 percent which is 11 percentage points less than among the population. No significant changes have occurred since 2011.

Those born abroad are also significantly fewer among the representatives than among the population, 9 percent are foreign born compared to 19 percent among the population.

Those with higher education, high income and those who work in the public sector are better represented among our politicians than among the population in municipalities.

There are similar patterns among representatives in the counties, but there are some differences. Women are better represented than in the municipalities. The differences are also even bigger regarding those with higher education and higher income groups.

More elderly politicians

The representatives 65 years or older constitute 27 percent of all politicians in the municipalities. That is an increase of 4 percentage points compared to 2011. This means that elderly persons now are a bit more common among our representatives than in the population. But this is only if we look at men. Among women the oldest age group is still a little less common among politicians compared to women in the population. The increasing number of politicians 65 years or older is hugely influenced by the fact that people born in the late 1940s stay in politics.

A higher proportion of men on higher positions

If we study the distribution of elected representative assignments by sex it becomes clear that the heavier a position is, the proportion of men is higher. Higher up in the hierarchy the share of women decreases. Among the elected representatives in the municipal councils the proportion of women is 43 percent, compared to 41 percent in the municipal executive committees where the power is greater. If we study different positions in the committees the picture becomes clearer. 37 percent of chair persons are women.

In the counties the proportion of women is higher, as well as if we look higher in the hierarchy and among chair persons.

Politicians in one's spare time in big majority

According to earlier studies, a majority of representatives in municipalities and county councils are politicians in their spare time. Those who receive full-time or part-time compensation account for 4 percent of the total number of elected representatives in municipalities. The corresponding figure for county councils is 7 percent.

Those who get compensated for part-time are once again a bigger group than those who get full-time compensation.

Young or foreign born elected representatives are underrepresented among those with full-time or part-time compensation.

A note of thanks

We would like to express appreciation to our survey respondents – the people, enterprises, government authorities and other institutions of Sweden – with whose cooperation Statistics Sweden is able to provide reliable and timely statistical information meeting the current needs of our modern society.

List of tables

Table 2.1 Total and average number of elected representatives in municipalities. 1951–2015	10
Table 2.2 The ten municipalities with highest and lowest number of inhabitants per elected representative. 2015	12
Table 2.3 Elected representatives in municipalities by party 2015. Number and breakdown into percentage	13
Table 2.4 Number of elected representatives in county councils and number of inhabitants per representative in county councils. 2015 and difference between 2011 and 2015	14
Table 2.5 Elected representatives in county councils by party. 2015. Number and breakdown in percent.....	15
Table 3.1 Number of elected representative positions in municipalities. 1999–2015	17
Table 3.2 Elected representative positions in municipalities by position. 2003–2015. Number and percent	17
Table 3.3 Number of elected representative positions in county councils. 2003–2015	19
Table 3.4 Elected representatives in county councils by position. 2003–2015. Number and percent	19
Table 4.1 Elected representatives in municipalities by number of assignments. 1999–2015. Percent	21
Table 4.2 The ten municipalities with highest and lowest average number of assignments per elected representative. 2015	22
Table 4.3 Elected representatives in county councils by number of assignments. 2003–2015. Percent	23
Table 4.4 Average number of assignments per representative in county councils. 2015.....	23
Table 4.5 Percentage of elected representatives with overlapping positions in municipalities and county councils. 2003– 2015	24
Table 5.1 Municipality elected representatives and the population (18 years and up) by sex and age. 2015. Percent and percent difference.	27
Table 5.2 Municipality elected representatives and the population (18 years and up) by civil status and children. 2015. Percent and percent difference.....	29
Table 5.3 Municipality elected representatives and the population (18 years and up by foreign/Swedish background. 2015. Percent and percent difference	30
Table 5.4 Municipality elected representatives and the population (18 years and up) by citizenship. 2015. Percent and percent difference	31
Table 5.5 Municipality elected representatives and the population (aged 18–74) by educational level. 2015. Percent and percent difference	32
Table 5.6 Municipality elected representatives and the population (18 years and up) by income level. 2015. Percent and percent difference	33
Table 5.7 Municipality elected representatives as well as the population (18–64 years of age) by employment sector. 2015. Percent and percent difference ...	34

Table 5.8 Municipalities with the highest and lowest percentage of women who are elected representatives. 2015. Percent	37
Table 5.9 Municipalities with the highest percentage of young (18-29 years old) and old (65 years old or older) elected representatives. 2015. Percent	39
Table 5.10 Elected representatives in county councils and the population (18 years and up) by sex and age. 2015. Percent and percent difference.	42
Table 5.11 Elected representatives in county councils and the population (18 years and up) by country of birth. 2015. Percent and percent difference	43
Table 5.12 Elected representatives in county councils and the population (18–74 years of age) by educational level. 2015. Percent and percent difference ...	43
Table 5.13 Elected representatives in county councils and the population (18 years and up) by income level. 2015. Percent and percent difference	44
Table 5.14 Elected representatives in county councils and the population (18–65) by employment sector. 2015. Percent and percent difference	45
Table 5.15 Municipality elected representatives and the population (18 years and up) by party and sex. 2013-2015. Percent	47
Table 5.16 Municipality elected representatives and the population (18 years and up) by party and age. 2015. Percent	47
Table 5.17 Municipality representatives and the population (18 years and up) by party and country of birth. 2015. Percent	48
Table 5.18 Municipality representatives and the population (18–74) by party and educational level. 2015. Percent	48
Table 5.19 Municipality elected representatives and the population (18 years and up) by party and income level. 2015. Percent	49
Table 5.20 Municipality elected representatives and the population (18–65) by party and employment sector. 2015. Percent	49
Table 5.21 County councils elected representatives and the population (18 years and up) by party and sex. 2015. Percent	50
Table 6.1 Representative positions in municipal committees. 2015. Breakdown into percentage, sex and number	52
Table 6.2 Representative positions in county councils committees. 2015. Breakdown into percentage, sex and number	52
Table 6.3 Representative positions in municipalities by organization and sex. 2015. Breakdown into percentage, sex and number	53
Table 6.4 Representative positions in municipalities by position and sex. 2015. Breakdown into percentage, sex and number	54
Table 6.5 Representative positions in municipalities by organization and age (18–29 years of age). 2015. Breakdown into percentage, distribution and number	54
Table 6.6 Representative positions in municipalities by position and age (18–29 years of age). 2015. Breakdown into percentage, distribution and number	55
Table 6.7 Representative positions in municipalities by organization and country of birth (foreign-born). 2015. Breakdown into percentage, distribution and number	55

Table 6.8 Representative positions in municipalities by position and country of birth (foreign-born). 2015. Breakdown into percentage, distribution and number	55
Table 6.9 Chairman of the municipal executive committee by sex, age and country of birth. 2015. Percent and percent difference	56
Table 6.10 Representative positions in county councils by organization and sex. 2015. Breakdown into percentage, sex and number	57
Table 6.11 Representative positions in county councils by position and sex. 2015. Breakdown into percentage, sex and number	57
Table 6.12 Representative positions in county councils by organization and age (18–29 years of age). 2015. Breakdown into percentage, distribution and number	58
Table 6.13 Representative positions in county councils by position and sex (aged 18–29). 2015. Breakdown into percentage, distribution and number	58
Table 6.14 Representative positions in county councils by organization and country of birth (foreign-born). 2015. Breakdown into percentage, distribution and number	58
Table 6.15 Representative positions in municipalities by position and country of birth (foreign-born). 2015. Breakdown into percentage, distribution and number	59
Table 7.1 Number of municipalities by number of full-time remunerated representatives. 2003-2015	62
Table 7.2 Full-time and part-time remunerated representatives in municipalities by type off assignment. 2003–2015. Numbers and percent.....	63
Table 7.3 Full-time and part-time remunerated representatives in municipalities by party. 2015. Numbers and percent	63
Table 7.4 Number of county councils by number of full-time remunerated representatives. 2003-2015	65
Table 7.5 Full-time and part-time remunerated representatives in county councils by type off assignment. 2003–2015. Numbers and percent.....	66
Table 7.6 Full-time and part-time remunerated representatives in county councils by party. 2015. Number and percent	66
Table 7.7 Full-time and part-time remunerated representatives in municipalities by sex. 2003–2015. Percent.....	67
Table 7.8 Full-time and part-time remunerated representatives in municipalities by sex. 2003–2015. Percent.....	68
Table 7.9 Full-time and part-time remunerated representatives in municipalities by country of birth and sex. 2003-2015. Percent	68
Table 7.10 Full-time and part-time remunerated representatives in county councils by sex. 2003–2015. Percent	69
Table 7.11 Full-time and part-time remunerated representatives in county councils by age and sex. 2003–2015. Percent	69
Table 7.12 Full-time and part-time remunerated representatives in county councils by country of birth and sex. 2003-2015. Percent.....	70
Examples of committees included in the population	74

Operationalization of social groups	75
Table 1 List of municipalities. Concentration of positions, inhabitants per representative, percentage of women, percentage of foreign born. 2015.....	81
Table 2 List of county councils. Concentration of positions, inhabitants per representative, percentage of women, percentage of foreign born. 2015.....	88

List of graphs

Graph 2.1 Average numbers of elected representatives in municipalities.1951–2015	11
Graph 2.2 Number of elected representatives per municipality and size of population by municipality. 2015	12
Graph 3.1 Number of elected representative positions in municipalities. 1974–2015	18
Graph 4.1 Average numbers of assignments per elected representative in municipalities. 1999–2015.....	22
Graph 5.1 Number of elected representatives in the municipalities by sex and age. 2015.....	28
Graph 5.2 Elected representatives in municipalities in 2003, 2007, 2011 and 2015 by age. Percent	35
Graph 5.3 Percentage of women among elected representatives in municipalities and percentage of women in municipality. 2015. Percent	36
Percentage of women among elected representatives by municipality. 2015..	38
Graph 5.4 Percentage of foreign born among elected representatives in municipalities and percentage of foreign born in municipality. 2015.....	40
Percentage of foreign born among elected representatives by municipality. 2015	41
Graph 7.1 Number of full-time and part-time elected representatives in municipalities. 2003–2015.....	64

List of maps

Map 5.1 Percentage of women among elected representatives by municipality. 2015.....	38
Map 5.2 Percentage of foreign born among elected representatives by municipality. 2015.....	41

List of terms

	<i>Partinamn</i>		<i>Party names</i>
M	Moderata samlingspartiet		The Moderate Party
C	Centerpartiet		The Centre Party
FP	Folkpartiet liberalerna		The Liberal Party
KD	Kristdemokraterna		The Christian Democratic Party
MP	Miljöpartiet de Gröna		The Green Party
S	Socialdemokraterna		The Social Democratic Party
V	Vänsterpartiet		The Left Party
SD	Sverigedemokraterna		The Sweden Democrats
övr	Övriga partier		Other parties
A		G	
allmänna val	general elections	genomsnitt	average
anställningssektor	employment sector	gymnasial utb.	upper secondary education
antal	number		
arvode	remuneration		
arvoderad av	remunerated of	H	
		heltid	full-time
		horisontell	horizontal
B		I	
bakgrund	background	ingenting	nothing
barn	children	inkomst	income
befolkningsstorlek	size of population	inrikes född	Swedish-born
		invånare per förtroendevald	inhabitant per elected representative
C			
civilstånd	civil status		
D		J	
deltid	part-time	jämställd	equal
differens	difference		
E		K	
efter	by	kommun	municipality
eftergymnasial utb.	post upper secondary education	kommunfullmäktige	municipal council
		kommunstyrelse	municipal executive committee
eller	or		
ersättare	replacement	kommunvis	by municipality
F		kvinnor	women
facknämnd	committee	kön	sex
födelseland	country of birth		
förgymnasial utb.	pre-upper secondary education	L	
förtroendevald	elected representative	landsting	county
förtroendeuppdrag	representative positions	landstingsfullmäktige	county council
förändring från	change from	landstingsstyrelse	county council executive committee
		ledamot	representative

M		T	
mandat	seats	tio	ten
mandatperiod	term of office	totalt	total
med	with	U	
medborgarskap	citizenship	undersökning	survey
män	men	utbildningsnivå	level of education
N		utländsk bakgrund	foreign back- ground
nivå	level	utrikes född	foreign-born
nominerade	nominated	uppdrag	assignment, task, position
O		uppdrags- koncentration	concentration of positions
ogiltig	invalid	V	
olika	different	val	election
ordförande	chairman	valda	elected
organ	organization	valår	election year
P		variation	variation
parti	party	vertikal	verticle
partibeteckning	party name	vice ordförande	vice chair
position	position	Å	
privat	private	ålder	age
procent	percent	år	year
procentuell fördelning	percentage distribution	Ö	
R		överlappning	overlapping
Representativitet	representa- tivity	övriga länder	other countries
S			
samtliga	total		
statlig	governmental		
summa	total		

Förtroendevalda i kommuner och landsting 2015

I rapporten Förtroendevalda i kommuner och landsting 2015 redovisas analyser baserade på den totalundersökning om de förtroendevalda som Statistiska centralbyrån (SCB) genomförde under sommaren och hösten 2015. Rapporten belyser bland annat hur antalet förtroendevalda och förtroendeuppdrag förändrats över tid, vilka de förtroendevalda är och hur representativa de är för befolkningen i sin helhet. Analyserna är genomförd av enheten för demokratistatistik vid SCB.

Undersökningen om förtroendevalda i kommuner och landsting år 2015 har genomförts inom ramen för SCB:s anslag till demokratistatistik.

ISSN 1654-5656 (Online)
ISSN 1652-6945 (Print)
ISBN 978-91-618-1640-8 (Print)

All officiell statistik finns på: **www.scb.se**
Statistikservice: tfn 08-506 948 01

All official statistics can be found at: **www.scb.se**
Statistics service, phone +46 8 506 948 01